

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

Ἄνθρώπων εὐγενέστατοι
οἱ καταφρονοῦντες πλούτου,
δόξης, ἡδονῆς, ζωῆς.

Διογένης

ΕΤΟΣ 31ον

ΜΑΪΟΣ – ΙΟΥΝΙΟΣ 1986

ΤΕΥΧΟΣ 172

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» Χαρ. Τρικούπη 26
α' όροφος, Κωδ. 106 79 Τηλέφ. 3620-702

H.P. Blavatsky	Τò κλειδί τής Θεοσοφίας	500
»	Ή φωνή τής σιγής — Τà πρώτα βήματα στόν ΄Αποκρυφισμό	200
Besant - Leadbeater	΄Η ΄Ατραπός του ΄Αποκρυφισμού	350
N. Sri Ram	Προσέγγιςις πρòς τήν Πραγματικότητα	100
»	ΑΙ βαθύτεραι όψεις τής Ζωής	100
Irving S. Cooper	΄Η Μετενσάρκωσις	200
An. Besant	΄Ο ΄Εσωτερικός Χριστιανισμός	500
Vivekananda	Κάρμα — Γιόγκα	150
Βενετού - ΄Ιλαρίωνος	Φώς στήν ΄Ατραπό	150
Krishnamurti	Βλέπε στήν γ΄ σελίδα του έξωφύλλου	
΄Αντ. ΄Αδριανοπούλου	΄Αρχαίοι ΄Ελληνες φιλόσοφοι	500
»	ΟΙ Νόμοι τής Ζωής	200
΄Ιω. Βασιλῆ	Τò Σημειωματάριο ένòς Μύστου	400
»	Τà φυσικά δικαιώματα του άνθρώπου	150
K. Μελισσαροπούλου	΄Αποκρυφισμός και Μυστικισμός	δδ. 150, δεμ. 250
»	Μελετήματα	δδ. 400, δεμ. 600
»	Είσαγωγή στή Θεοσοφία	δδ. 500
»	ΜΗΤΙΣ (Τò βιβλίον τής σοφίας)	δεμ. 600
»	Τà βήματα τής Φιλοσοφίας Α΄	δεμ. 400
»	Τà βήματα τής Φιλοσοφίας Β΄	200
»	΄Εκλογαί από τόν Κρισναμούρτι	300
»	΄Ο Κρισναμούρτι για τόν Διαλογισμό	150
»	΄Ο ΄Ιησούς	200
»	΄Ο Κομήτης (Θέατρο Ιδεών)	100
»	«Άγνώστω Θεώ»	50
»	Πέντε Τεκτονικά ΄Ομιλίες εις Α΄	100
»	Μεγάλες πράξεις στήν Ιστορία τών Έλλήνων	350
»	Άρχαιοελληνικά	400
Περιοδικόν «ΙΛΙΣΟΣ»	Τόμοι χαρτόδετοι 1965,71,73,74,76	έκαστος 200
»	» 1972,75,77,78,79	» 300
»	» 1980,81,82,83,84	» 400
»	» 1985	» 500
«ΙΛΙΣΟΣ» ΄Επιλογή 1956-58, 1959-61, 1962-65	έκαστη δεμένη	400
«ΙΛΙΣΟΣ» ΄Επιλογή 1966-1970	χαρτόδετος 400, δεμένη	500

΄Αποστείλατε τò αντίτιμον διὰ νὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικώς.

ΑΙ άποστολαί επί άντικαταβολή έπιβαρύνονται με δραχμάς 200

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 100

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 600. ΄Εξωτερ. \$ 10, ΄Αεροπ. \$ 15

» ΦΙΛΙΚΗ προαιρετική Δρχ. 1.000

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

Χαρ. Τρικούπη 26 Κωδ. Ταχ. 106 79, Ἀθήναι

Τηλ. 36.20.702

Διευθυντὴς ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ: Λεν. Ἀναστασιάδου, Καλ. Παναγιώτου, Παν. Παπασλιώ-
της, Κατ. Χατζηδημητρίου

Διαχειριστικὴ Ἐπιτροπὴ: Πολ. Ἀντζακας, Ἄσπα Κωστοβασίλη, Παν. Παπασλιώτης

Ἔτος 31ον • Μάϊος - Ἰούνιος 1986 • Τεῦχος 172

PANTA ΜΠΑΡΝΙΕ

Διεθνὴς Πρόεδρος τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας

J. Krishnamurti

Ὁ σύνδεσμος μεταξύ τοῦ Κρισναμουρτι (τοῦ Κρίσνατζι ὅπως στοργικά εἶτανε γνωστός) καί τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἔσπασε, ὄχι γιατί ἀπεχώρησε — ὅπως πολλὰ μέλη πιστεύουν — ἀλλά γιατί οἱ ἄνθρωποι δέν εἶτανε ἔτοιμοι ν' ἀκούσουν ἓνα βαθύ μήνυμα πού δινόταν μέ ὄρους πού δέν εἶχανε συνηθίσει νά ἀκοῦν. Αὐτό δέν συνέβη γιά πρώτη φορά. Οἱ Ἰουδαῖοι, δέν ἤθελαν ν' ἀκούσουν τό Χριστό ὅταν ἦρθε νά διδάξει. Ἡ πλειοψηφία τῶν Ἰνδῶν γιά πολλὰ χρόνια δέν ἀποδέχτηκε τά λόγια τοῦ Βούδδα. Πολλοὶ προτιμοῦν νά ξαναγυρίζουν στίς συνηθισμένες τους σκέψεις, στίς συνηθειές τους ὅταν κλονίζονται, γιατί οἱ ριζικές ἀλλαγές εἶναι ἐξ ἴσου δύσκολες ὅσο καί «ἀνάρμοστες». Ἀλλά κάθε τι που ἔχει βάθος εἶναι ριζικό. Ἡ ἀλήθεια δέ μπορεῖ νά καιροσκοπεῖ καί νά συμβιβάζει, κί ἐμᾶς μᾶς ἀρέσει νά συμβιβαζόμαστε. Στά γράμματα τοῦ Μαχάτμα γίνεται ξεκάθαρο ὅτι ἐκεῖνος πού εἶναι πρόθυμος γιά τήν Ἀτραπό πρέπει νά ἐγκαταλείψει ὅλους τούς συνηθισμένους τρόπους σκέ-

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

**ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» Χαρ. Τρικούπη 26
α' όροφος, Κωδ. 106 79 Τηλέφ. 3620-702**

H.P. Blavatsky	Τò κλειδί τής Θεοσοφίας	500
»	Ή φωνή τής σιγής — Τà πρώτα βήματα στόν ΄Αποκρυφισμό	200
Besant - Leadbeater	΄Η ΄Ατραπός του ΄Αποκρυφισμού	350
N. Sri Ram	Προσέγγιςις πρòς τήν Πραγματικότητα	100
»	Αι βαθύτεραι όψεις τής Ζωής	100
Irving S. Cooper	΄Η Μετενσάρκωσις	200
An. Besant	΄Ο ΄Εσωτερικός Χριστιανισμός	500
Vivekananda	Κάρμα — Γιόγκα	150
Βενετού - ΄Ιλαρίωνος	Φώς στήν ΄Ατραπό	150
Krishnamurti	Βλέπε στήν γ΄ σελίδα του έξωφύλλου	
΄Αντ. ΄Αδριανοπούλου	΄Αρχαίοι ΄Ελληνες φιλόσοφοι	500
»	Οι Νόμοι τής Ζωής	200
΄Ιω. Βασιλῆ	Τò Σημειωματάριο ενòς Μύστου	400
»	Τà φυσικά δικαιώματα του ανθρώπου	150
K. Μελισσαροπούλου	΄Αποκρυφισμός και Μυστικισμός	αδ. 150, δεμ. 250
»	Μελετήματα	αδ. 400, δεμ. 600
»	Είσαγωγή στη Θεοσοφία	αδ. 500
»	ΜΗΤΙΣ (Τò βιβλίον τής σοφίας)	δεμ. 600
»	Τà βήματα τής Φιλοσοφίας Α΄	δεμ. 400
»	Τà βήματα τής Φιλοσοφίας Β΄	200
»	΄Εκλογαί από τόν Κρισηναμούρτι	300
»	΄Ο Κρισηναμούρτι για τόν Διαλογισμό	150
»	΄Ο ΄Ιησοῦς	200
»	΄Ο Κομήτης (Θέατρο Ιδεών)	100
»	«΄Αγνώστῳ Θεῷ»	50
»	Πέντε Τεκτονικαί ΄Ομιλίες εις Α΄	100
»	Μεγάλες πράξεις στήν Ιστορία τών ΄Ελλήνων	350
»	΄Αρχαιοελληνικά	400
Περιοδικόν «ΙΛΙΣΟΣ»	Τόμοι χαρτόδετοι 1965,71,73,74,76	έκαστος 200
»	» 1972,75,77,78,79	» 300
»	» 1980,81,82,83,84	» 400
»	» 1985	» 500
«ΙΛΙΣΟΣ»	΄Επιλογή 1956-58, 1959-61, 1962-65	έκαστη δεμένη 400
«ΙΛΙΣΟΣ»	΄Επιλογή 1966-1970 χαρτόδετος	400, δεμένη 500

΄Αποστέιλτε τò αντίτιμον διὰ νὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικῶς.

Αι άποστολαί επί άντικαταβολή έπιβαρύνονται μέ δραχμάς 200

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 100

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 600. ΄Εξωτερ. \$ 10, ΄Αεροπ. \$ 15

» ΦΙΛΙΚΗ προαιρετική Δρχ. 1.000

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

Χαρ. Τρικούπη 26 Κωδ. Ταχ. 106 79, Ἀθήναι

Τηλ. 36.20.702

Διευθυντής ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Συντακτική Ἐπιτροπή: Λεν. Ἀναστασιάδου, Καλ. Παναγιώτου, Παν. Παπασλιώ-
της, Κατ. Χατζηδημητρίου

Διαχειριστική Ἐπιτροπή: Πολ. Ἀντζακας, Ἄσπα Κωστοβασίλη, Παν. Παπασλιώτης

Ἔτος 31ον • Μάϊος - Ἰούνιος 1986 • Τεύχος 172

PANTA ΜΠΑΡΝΙΕ

Διεθνῆς Πρόεδρος τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας

J. Krishnamurti

Ὁ σύνδεσμος μεταξύ τοῦ Κρισναμουρτι (τοῦ Κρίσανατζι ὅπως στοργικά εἶτανε γνωστός) καί τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἔσπασε, ὄχι γιατί ἀπεχώρησε — ὅπως πολλά μέλη πιστεύουν — ἀλλά γιατί οἱ ἄνθρωποι δέν εἶτανε ἔτοιμοι ν' ἀκούσουν ἕνα βαθύ μήνυμα πού δινόταν μέ ὄρους πού δέν εἶχανε συνηθίσει νά ἀκοῦν. Αὐτό δέν συνέβη γιά πρώτη φορά. Οἱ Ἰουδαῖοι, δέν ἤθελαν ν' ἀκούσουν τό Χριστό ὅταν ἦρθε νά διδάξει. Ἡ πλειοψηφία τῶν Ἰνδῶν γιά πολλά χρόνια δέν ἀποδέχτηκε τά λόγια τοῦ Βούδδα. Πολλοί προτιμοῦν νά ξαναγυρίζουν στίς συνηθισμένες τους σκέψεις, στίς συνηθειές τους ὅταν κλονίζονται, γιατί οἱ ριζικές ἀλλαγές εἶναι ἐξ ἴσου δύσκολες ὅσο καί «ἀνάρμοστες». Ἀλλά κάθε τι που ἔχει βάθος εἶναι ριζικό. Ἡ ἀλήθεια δέ μπορεῖ νά καιροσκοπεῖ καί νά συμβιβάζει, κί ἐμᾶς μᾶς ἀρέσει νά συμβιβαζόμαστε. Στά γράμματα τοῦ Μαχάτμα γίνεται ξεκάθαρο ὅτι ἐκεῖνος πού εἶναι πρόθυμος γιά τήν Ἀτραπό πρέπει νά ἐγκαταλείψει ὅλους τούς συνηθισμένους τρόπους σκέ-

ψης καί τούς δρόμους δράσης. Ἔτσι τά μέλη τῆς Θεοσοφ. Ἐταιρίας θά ἔπρεπε νά ἔχουν προπαρασκευασθεῖ γιά ν' ἀκούσουν ἕνα καινούργιο μήνυμα. Ἀλλά ὅταν ὁ Κρίσανατζι ἄρχισε νά μιλάει μέ ριζικό τρόπο, ὑπῆρχαν πολλοί πού δέ θέλησαν νά τόν ἀκούσουν. Ἀρνήθηκε στόν ἑαυτό του ὅτι ἡ αὐθεντία του εἶτανε ριζική. Ἐκεῖνοι πού περίμεναν τόν Παγκόσμιο Ἐκπαιδευτή νά ἐκδηλωθεῖ μέσω τοῦ Κρισναμουρτι, εἶχαν, ὅπως ὁ ἴδιος δήλωσε τό 1927, σχηματίσει στό μυαλό τους μιά εἰκόνα τοῦ τί θά ἔλεγε καί ποιὰ θα εἶτανε τά καθήκοντα τοῦ Κρισναμουρτι. Μιά εἰκόνα εἶναι μιά στατική μορφή πού προβάλλεται ἀπό τή σκέψη, καί ὁ Κρίσανατζι ἐτόνισε ὅτι ὅσο ἡ εἰκόνα εἶτανε στατική ὁ κόσμος θά εἶτανε εὐτυχισμένος καί ἱκανοποιημένος.

Ὅταν ἡ εἰκόνα ζωντάνεψε, θορυβήθηκαν. Προφανῶς ἀρμόζει περισσότερο νά ἔχεις νά κάμεις μέ κάτι πού δέ μιλάει ἢ ἐνεργεῖ, παρά ὅπως θέλει ὁ καθένας.

Μιά εἰκόνα μπορεῖ νά ἐγίνει γιά νά παίξει κάποιο ρόλο πού ἱκανοποιεῖ. Περίμεναν ἀπό τόν Παγκόσμιο Ἐκπαιδευτή, ὅτι θά ἔλεγε στόν κόσμο τί νά πιστεύει, νά καθορίζει τήν ἀλήθεια καί τό ρόλο πού θά ἔπαιζαν οἱ ὁπαδοί του. Μπορεῖ πολλοί νά ἤθελαν ἕνα σπουδαῖο ρόλο γιά τούς ἑαυτούς τους σάν ὁπαδούς καί ἐρμηνευτές. Ἀλλά ὅταν ἄρχισε ἡ διδασκαλία, ὁ Κρίσανατζι ἀρνήθηκε τήν ἐξουσία του, ἀπομάκρυνε τούς ἀκολούθους του, ἀπέφυγε κάθε ἐρμηνεία, περιόρισε τήν αἴσθησι τοῦ ἐγὼ μερικῶν ὁπαδῶν του καί ἔδιωξε ἄλλους.

Ὁ Κρίσανατζι δήλωσε καθαρά ἀπό τό 1927 ὅτι δέ θά ἔλεγε ὅ,τι εἶχε ἀνακαλύψει. Τότε ὁ κόσμος ρωτοῦσε: Ποιός εἶναι ὁ ἀγαπημένος γιά τόν ὁποῖο μιλάτε; Καί ἀπαντοῦσε. Θά συνεχίσω νά εἶμαι ἐπίτηδες ἀσαφής, ἐπειδή, καίτοι θά μπορούσα νά τό καθορίσω, ἡ πρόθεσή μου δέν εἶναι νά τό πράξω. Ἀπαξ καί καθορίζεται ἕνα πρᾶγμα, πεθαίνει. Ὁ κόσμος θ' ἀποκάλυπτε σέ θαυμάσιες περιγραφές τόν Ἀγαπημένο, ἢ ὅ,τι ἄλλο ἀνακάλυπτε. Στά σημειωματάρια καί τό ἡμερολόγιό του ὑπάρχουν νύξεις ἐνός πελώριου ἀνθρώπου κάτι, τό ὁποῖο ἐνίστε ἀποκαλεῖ «ὁ ἄλλος» ἐπειδή δέν ἔχει τίποτε κοινό μέ αὐτό τοῦ κόσμου μας. Οἱ Οὐπανισάντ ἐπίσης ἀναφέρονται σ' «Ἐκεῖνο», τό ὁποῖο οὔτε πνεῦμα οὔτε λόγια, οὔτε σκέψεις, μποροῦν νά ἐγγίσουν. Ὅ,τι ἀκούγεται μέ τ' αὐτιά — λέξεις πού δέν ξεχνιοῦνται καί ἐπαναλαμβάνονται — εἶναι ὅλα μέρη τοῦ ὑλικοῦ ἐγκέφαλου. Ἡ μνήμη ἀνήκει στήν περιοχὴ τοῦ ὄχι πλέον. Ἀλλά ὁ κόσμος χαίρεται μέ τίς περιγραφές καί προσηλώνεται σέ ὁρισμούς καί ἐτικέτες. Ἦθελαν κι' αὐτός νά βάλει μιά ἐτικέτα στόν ἑαυτό του. Ἐάν τό εἶχε κάνει, θά γινόντουσαν αὐτόμα-

τα «μαθητές», «ἀπόστολοι», ἢ ὅ,τι ἄλλο θά νόμιζαν τούς ἑαυτούς των. Ἀλλά εἶπε: Ὅταν ἄρχισα νά σκέπτομαι, ἤθελα ν' ἀνακαλύψω τί σημαίνει «Παγκόσμιος Ἐκπαιδευτής» καί τί ἐσήμαινε ἡ παρουσία του στόν κόσμο. Ἴσως ἡ παρουσία του δέν εἶτανε αὐτό πού ἔλεγε ὁ κόσμος γι' αὐτόν, ἀλλά κάτι πού δέ λέγεται μέ λόγια. Ὅποιος θέλει νά βρεῖ τήν ἀλήθεια πρέπει νά μάθει νά σκέφτεται καί ν' ἀνακαλύπτει ὁ ἴδιος γιά τόν ἑαυτό του καί νά μὴ δέχεται περιγραφές, ὀρισμούς καί λόγια ἄλλων ἀνθρώπων.

Ὁ Κρίσνατζι ἔδωσε μιά μικρή ἔνδειξη τοῦ τί εἶτανε ὁ Ἀγαπημένος: Ὁ Ἀγαπημένος μου εἶναι ὁ ἀνοιχτός οὐρανός, τό λουλούδι, κάθε ἀνθρώπινη ὑπαρξη. Στή ζωή του αὐτή εἶτανε ἡ ἀλήθεια. Αὐτό δέν εἶτανε μιά μεγάλη διαπίστωση. Εἶτανε ἡ ζωή του καί σέ καμμιά στιγμή δέν ἔδειξε ὅτι εἶτανε κάτι τό σπουδαῖο καί οἱ ἄλλοι δέν εἶτανε, τό συναίσθημα ὅτι ἄλλοι στέκονται ψηλά καί ἄλλοι χαμηλά. Ἔλεγε ὅτι ἡ μέθοδός του εἶτανε ν' ἀκούει πάντα τόν καθένα. Ἐπιθυμοῦσα νά μάθω ἀπό τόν κηπουρό, ἀπό τόν παρία, ἀπό τό γείτονά μου, τό φίλο μου, ἀπό κάθε τι πού μποροῦσε νά μέ διδάξει γιά νά γίνω ἓνα μέ τόν Ἀγαπημένο. Ἀκούγε μέχρι τέλους προσεχτικά, καί μέ στοργή, τόν καθένα χωρίς διάκριση, ἀνώτερο ἢ κατώτερο.

Ἀπαντοῦσε μέ κάτι πού φαινόταν στούς ἄλλους σάν ἀσήμαντη γεναιοδωρία. Παρατηροῦσε καί ἄκουγε ἐπιστήμονες, διανοούμενους, πολιτικούς, τόν καθένα πού βρισκόταν στόν πυρῆνα τῶν πραγμάτων, ὅπως φαίνεται ὀλοκάθαρα ἀπό τά γραφτά του: «Σχόλια πάνω στή ζωή». Εἶχε μιά πελώρια, ἴσως ἀπέραντη ἱκανότητα γιά στοργή. Οἱ ἄνθρωποι χρησιμοποιοῦν τή λέξη «ἀγάπη» μέ ἐλάχιστη σημασία.

Συνήθως ἡ ἀγάπη παραδέχεται τή ζήλεια, τήν προσκόληση, τή μικρότητα καί ἄλλα. Ἀλλά ἡ ἀγάπη του εἶτανε βαθειά, ὑπερβολική, προσεχτική, συμπνετική, τελικά διαφορετική ἀπό ἐκείνη τῶν ὀντων.

Πολλοί ἀπ' αὐτούς πού τόν ἄκουγαν ἐπὶ πολλά χρόνια ἔνοιωθαν τήν ἀσυνήθιστη δύναμη πού μέσω αὐτοῦ μεταβιβάζονταν στίς ὁμιλίες, συζητήσεις καί προσωπικές ὁμιλίες. Πολλοί ἔμοιαζαν νά ἐπηρεάζονται καί νά χρησιμοποιοῦν αὐτή τή δύναμη, ἀλλά συχνά τούς προειδοποιοῦσε. Μὴν ἐπηρεάζεστε ἀπό μένα. Κάτω ἀπό τήν ἐπιρροή του πολλοί νόμιζαν ὅτι καταλάβαιναν, συνήθως ὅμως αὐτό εἶτανε παροδικό. Ὅταν κανεῖς ἐννοεῖ ἀληθινά μέσα ἀπό τά δικά του ἀκούσματα, τή μάθηση καί τήν παρατήρηση, τότε ὑπάρχει σταθερό φῶς καί αὐτό εἶναι ἐκεῖνο πού πρέπει νά βρεῖ ὁ καθένας.

Ἔτσι ἀπό τήν ἀρχή πού ἄρχισε τήν ἐργασία του τό ξεκαθάρι-

σε, δέν είχε τήν πρόθεση νά πείσει ἢ νά προσυλητίσει κανένα. Τό πᾶν πού ἔκαμε εἶτανε νά δοκιμάσει ν' ἀφυπνίσει τήν ἀντίληψη καί τήν ἐπιθυμία τῆς ἀναζήτησης τῆς ἀλήθειας, χωρίς νά προβάλλει τή γνώση του, ἐπαναλαμβάνοντας καί ἀναφέροντας βιβλία — ἀκόμη καί τά δικά του. Ὅταν ὑπάρχει πραγματική ἐπιθυμία γιά τήν ἀναζήτηση τῆς ἀλήθειας, τότε ὁ ἄνθρωπος ἐλευθερώνεται. Ὅταν ὑπάρχει ἐξουσία, δεσμεύεται, φοβᾶται.

Ἡ ἐξουσία εἶναι κάτι πού κλονίζεται, δημιουργεῖ ἀνασφάλεια, φανατισμό καί δογματισμό.

Ἐμοιαζε μέ λουλούδι πού σκορπάει γύρω του τό ἄρωμά του, ἀδιαφορώντας γιά τό ποιός περνάει πλάι του καί γιά τό τί σκέπτονται γι' αὐτό. Αὕτη εἶναι ἡ πεμπουσία τῆς δράσης χωρίς ἀναμονή ἀποτελεσμάτων, στήν ὁποία ἀναφέρεται ἡ Μπαγκαβάτ Γκιτά.

Πολυάριθμοι ἄνθρωποι μίλησαν γι' αὕτη, συγκέντρωσαν λέξεις καί ἰδέες σέ μεγάλα βιβλία, ἀλλά ἡ ἀλήθεια ἔμεινε μακριά ἀπό τίς ζωές τους. Ὅταν κάποιος γνωρίζει τήν ἀλήθεια, ἡ ἀλήθεια μπορεῖ καί νά μιλήσει καί νά σωπάσει, ἀλλά ἡ ζωή του εἶναι γεμάτη ἀπό ὁμορφιά καί ἄρωμα.

Ὁ Κρίσαντζι εἶπε, ὅταν δέν ὑπάρχει προσκόληση, τό χεῖλος μεταξύ ζωῆς καί θανάτου εἶναι πολύ λεπτό. Ἔδειξε τή ζωή καί τό θάνατο μέ διαφορετικό φῶς.

Ὁ θάνατος τοῦ σώματος γενικά θεωρεῖται τραγικός, κάτι γιά τό ὁποῖο μιᾶμε γιά πολύ καιρό. Ἡ φυσική ἀπόσταση ἐκλαμβάνεται ἐπίσης σά «χωρισμός». Ὁ Κρίσαντζι εἶπε ὅτι ὅταν εἶτανε μακριά δέν τοῦ ἔλειψε κανείς. Εἶτανε κοντά στόν καθένα ὅλο τό διάστημα, γιατί εἶτανε ταυτισμένος μέ τήν ἀπεραντωνσύνη καί τήν αἰωνιότητα ὅλης τῆς ζωῆς.

Μερικοί ρωτᾶνε: Δέν εἶναι ἡ διδασκαλία του δυσνόητη, ἀφοῦ μετατοπίζεται ἀπό τή ζωή καί τόν κοινό ἄνθρωπο; Εἶναι ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Ἡ διδασκαλία του εἶναι βαθειά, ἀλλά ὄχι δυσνόητη. Ἀφορᾷ τή ζωή των συνηθισμένων ἀνθρώπων, γιατί ἐφώτισε τό πρόβλημα τοῦ ἐγώ, τό ὁποῖο εἶναι τό μοναδικό πού ὑφίσταται καί πού προκαλεῖ φόβο, ἀγάπη ἢ ἰσχύ, ἀπογοήτευση, ἐλπίδα, προσκόληση στήν ἐπιθυμία τῆς συνέχισης.

Τό μήνυμά του εἶναι γιά τήν καθημερινή ζωή, γιά τόν κάθε ἄνδρα, γυναίκα καί παιδί, ἀλλά πού εἶναι ἐπίσης ἕνα μήνυμα πού μπορεῖ νά φθάσει στόν καθένα, πέρα ἀπό τήν καθημερινή ζωή, στήν καρδιά τῆς ὑπαρξης, στήν ἀλήθεια της, στήν ὁμορφιά καί στήν εἰρήνη της.

ANNY ΜΠΕΖΑΝΤ

J. Krishnamurti

(Ἀνατύπωση ἀπὸ τὸ Theosophist. Ἰαν. 1923)

Μοῦ εἶπαν νά γράψω κάτι γιὰ τὸν πρῶν ἀγαπημένο μου κηδεμονευόμενο καί τώρα προσφιλή μου συνάδελφο, καί δέν εἶναι εὐκολο, γιατί ἐκεῖνος καί ἐγώ εἴμαστε τόσο ἕνα, καί γράφοντας γι' αὐτόν εἶναι σάν νά γράφω γιὰ μένα τήν ἴδια.

Τήν πρώτη φορά πού τόν εἶδα βρισκόταν στήν ἀποβάθρα τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ τοῦ Μαδράς, γυρίζοντας ἀπό τήν Ἀγγλία τό 1909, ὅποταν ἀλλάζοντας μιά θερμή χειραψία μέ τόν κ. C. W. Ληντμπήτερ, ἕνα ξυπνο ἀγόρι μέ πελώρια μάτια, προχώρησε γιά νά βάλει μιά γιρλάντα γύρω ἀπό τὸ λαιμό μου καί ἡ φωνή τοῦ κ. Ληντμπήτερ εἶπε: «Αὐτός εἶναι ὁ Κρίσνα μας». Τότε ὁ μικρότερος ἀδελφός του, μέ τήν ξυπνη μορφή του, μέ χαιρέτησε.

Ἦξερα φυσικά ὅτι τά δύο ἀγόρια εἶχαν τραβήξει τήν προσοχή τοῦ κ. Ληντμπήτερ, σάν ἐξαιρετικά παιδιά καί βρίσκοντας ὅτι ἦτανε πολύ δυστυχισμένα στό σχολεῖο καί ἐπομένως πολύ δειλά, προσφέρθηκε νά ἀναλάβει τήν ἐκπαίδευσή τους καί ὁ πατέρας τους μέ εὐγνωμοσύνη τά παρέδωσε στά χέρια του. Συνήθιζα νά διαβάζω ἐγγλέζικα μαζί τους γιά μιά ὥρα κάθε πρωί καί εἶχα τήν πρώτη μου ἀντίληψη γιά τήν ἀγγλική γλῶσσα ὅπως διδάσκεται στά σχολεῖα τοῦ Μαδράς.

Ὁ Κρίσνατζι — ὅπως τόν ἔλεγαν καί ὅπως τόν λέμε — εἶτανε ἕνα λεπτό, εὐαίσθητο, ὄνειροπόλο παιδί, πολύ ντροπαλό, εὐκολα ξαφνιαζόμενο, πού μαζευτότανε στόν ἑαυτό του μέ τήν ἐλάχιστη πρόκληση. Τ' ἀγόρια μάθαιναν νά κολυμποῦν, νά κάνουν ποδήλατο καί γυμναστικές ἀσκήσεις κάθε πρωί καί γρήγορα δυνάμωσαν. Ὁ μεγαλύτερος ἔλαβε τή νύχτα, ὅταν εἶτανε μακριά ἀπό τὸ σῶμα του, τίς ἐξαιρετικές διδασκαλίες πού ἔχουν κάνει τό γῦρο τοῦ κόσμου σάν τὸ μικρό βιβλίο μέ τόν τίτλο «Στά πόδια τοῦ διδασκάλου». Τόν ἔστειλα μαζί μέ τόν ἀδελφό του ἔξω ἀπό τήν Ἰνδία, ὅταν πληροφορήθηκα ὅτι ἔγινε ἀπόπειρα νά τόν ἀποσπάσουν ἀπό τή φροντίδα μου καί ἔτσι τόν ἔσωσα ἀπό τοῦ νά κληθεῖ νά παρουσιασθεῖ στό Ἀνώτερο Δικαστήριο τοῦ Μαδράς. Ἡ συκοφαντική

κατηγορία έναντίον του κ. Ληντμπήτερ, πού έγινε ἡ βάση τῆς ἀποπειρας νά τοὺς πάρουν ἀπὸ τὴν κηδεμονία μου, δὲν ἀποδείχθηκε, πρὸς ἰκανοποίηση τοῦ Δικαστηρίου, ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τοῦ πατέρα ν' ἀκυρώσει τὴν κηδεμονία γίνηκε δεκτὸ καὶ διατάχτηκα νά ξαναφέρω τὰ παιδιά στὴν Ἰνδία.

Ἐκαμα ἔφεση στὴ Δικαστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἰδιωτικοῦ Συμβουλίου, καὶ κέρδισα καὶ ἔτσι τὰ παιδιά ἔμειναν κάτω ἀπὸ τίς φροντίδες μου ἕως ὅτου ἐνηλικιώθηκαν.

Ὁ Κρίσανατζι εἶναι τώρα ἄνδρας καὶ τὸ μέλλον του εἶναι ὁλοκάθαρο μπροστά του. Στὸ Παγκόσμιο Θεοσοφικὸ Συνέδριο στὸ Παρίσι τὸ 1920 ἐμφανίστηκε στὸ προσκήνιο καὶ ἐντυπωσίασε μέτῃ σοφία καὶ δύναμη καὶ τὴν ἐξαιρετικὴ πρωτοτυπία σκέψης καὶ ἔκφρασης. Εἶναι εὐθύς καὶ ἀδιάλλακτος, κτυπάει ἀνάμεσα ἀπὸ προφάσεις καὶ προσποιήσεις, καὶ μέ τρομερὴ διόραση, τρυπάει τὴν καρδιά τοῦ θέματος μέ τὸ ὁποῖο ἀσχολεῖται. Ἐχει ἀναπτύξει μεγάλη φιλολογικὴ δύναμη, ζωηρός, γραφικὸς καὶ ἐντυπωσιακός, συνέχεια ἀποκαλύπτει βάθη κατανόησης καὶ εὐσπλαχνίας πού ἔρχονται σάν ἐκπληξη ἀπὸ κάποιον μέ παιδικὴ ἀκόμη ἐμφάνιση. Γιατί καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ὄψη τῆς προσωπικότητος αὐτῆς εἶναι θαυμάσιας ὁμορφιάς καὶ χάριτος, λεπτὰ χαρακτηριστικά, ἐξαιρετικὴ εὐγένεια ἀσυνήθιστη σ' ἓνα τόσο νέο.

Αὐτοὶ πού τὸν εἶδαν στὴν Ἰνδία καὶ τὴν Αὐστραλία ξέρουν ὅτι ἡ εἰκόνα δὲν εἶναι ὑπερβολικὴ.

Ἀπὸ τὴν Αὐστραλία πῆγε στὴν Καλιφόρνια, τὸ τελευταῖο καλοκαίρι, γιὰ τὴν ὑγεία τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ ἔμεινε μαζί του σέ μιὰ ἀπομονωμένη κοιλάδα στὰ βουνά τῆς Καλιφόρνιας. Πάει καιρός, ἐλπίζω νά γυρίσει καὶ πάλι στὸν κόσμον, νά ὑπηρετήσῃ τὴ χώρα του, νά ὑπηρετήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα. Γιατί ἡ ἐπιθυμία τοῦ εἶναι ν' ἀποκαταστήσῃ στὴν Ἰνδία τὴν πλούσια κληρονομιά τῆς πνευματικότητος, νά τὴν ἐξυψώσει στὴ συναίσθηση τῆς ἀποστολῆς της στὸν κόσμον.

Ὅταν δοθεῖ ἡ μεγάλη διδασκαλία δέ θά εἶναι ἡ Θεοσοφία ὅπως τὴν ξέρουμε. Ἀπαιτεῖ ὠρίμανση τῆς ψυχῆς, γι' αὐτὸ στὴν ἀρχὴ μόνο μικρά κομμάτια μποροῦν νά κατανοηθοῦν. Ἐκεῖνο πού χρειάζεται στὸν κόσμον εἶναι κάτι ἐπὶ πλέον πού μόνο αὐτός μπορεῖ νά δώσει καὶ ὁ κόσμος θά χρειαστεῖ κάτι πού ὁ Κύριος, θά βγάλει ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα μιὰ νέα γνώση.

(Μεταφρ. Σ. Χαλ.)

Διάλογος μέ τό θάνατο

Ἐπιστρέφοντας ὁ Κρισναμουρτι στήν Καλιφόρνια (τό 1977) ἔπρεπε στίς 9 Μαΐου νά ὑποστεῖ μία ἐγχείρηση στό Ἰατρικό Κέντρο Cedars-Sinai τοῦ Λός Ἀντζελες. Εἶχε προειδοποιήσει τήν Μαίρη ὅτι θά ἔπρεπε νά ἐπαγρυπνεῖ καί νά μήν τόν ἀφήσει νά «ξεγλυστρήσει» κι ἀκόμη, νά τοῦ υπενθυμίζει νά προσέχει τόν ἑαυτό του. Διαφορετικά, ὕστερα ἀπό 57 χρόνια δημοσίων ὁμιλιῶν θά μπορούσε νά νοιώσει ὅτι τό ἀρκετά ἦταν ἀρκετά. Τῆς εἶπε ὅτι πάντοτε ἔζησε μέ μία πολύ λεπτή διαχωριστική γραμμή, ἀνάμεσα στή ζωή καί τό θάνατο. Δεκαπέντε περίπου μέρες πρίν τήν ἐγχείρηση πῆγε στό Νοσοκομεῖο γιά ἐξέταση τῆς ὁμάδος αἱματός του, σέ περίπτωση πού θά χρειαζόταν μετάγγιση. Ἀρνήθηκε τήν ὀλική νάρκωση μέ τή βεβαιότητα ὅτι «τό σῶμα» θά ἦταν ἀδύνατον νά τήν ἀνθέξει. Ἀκόμα καί μία τοπική νάρκωση, εἶπε ἡ Μαίρη, πού θά προκαλοῦσε ἕνα μπλοκάρισμα στό νωτιαῖο μυελό, μπορεῖ νά ἦταν πάνω ἀπ' τήν ἀντοχή του.

Ὅταν ἔφτασε ἡ μέρα, ἡ Μαίρη πῆγε μαζί του στό Νοσοκομεῖο κι ἔμεινε στό διπλανό δωμάτιο. Ζήτησε ἀπ' τόν ἀναισθησιολόγο νά τοῦ μιλᾷ στή διάρκεια τῆς ἐγχείρισης γιά νά τόν κρατᾷ ξυπνητό, ὥστε νά μήν «ξεγλυστρήσει». Ὁδηγήθηκε στό χειρουργεῖο στίς 7,30 καί μεταφέρθηκε στό δωμάτιό του στίς 9,45 πολύ εὐθυμος, ζητώντας νά διαβάσει ἕνα ἀστυνομικό διήγημα. Ὅμως τό βράδυ ὑπέφερε πολύ. Τοῦ ἔδωσαν Ντεμαρόλ σέ δόση γιά παιδιά πού τό σταμάτησαν γιατί τοῦ προκάλεσε ζάλη καί ναυτία. «Ἀπουσίασε» γιά μία περίπου ὥρα, μιλώντας μέ τόν Νίτια Γ' κι ἀργότερα εἶχε αὐτό πού τό εἶπε: «διάλογο μέ τό θάνατο». Τήν ἐπομένη ὑπαγόρευσε στή Μαίρη μία ἔκθεση τῆς τελευταίας του αὐτῆς ἐμπειρίας:

Ἦταν μία μικρή χειρουργική ἐπέμβαση πού δέν ἄξιζε τόν κόπο νά κάνει λόγο κανεῖς γι' αὐτήν, ἄν καί πολύ ὀδυνηρή. Ὅσο διαρκοῦσε ἡ δοκιμασία ἔβλεπε Γ² ἢ ἀνακάλυπτε ὅτι τό σῶμα σχεδόν κυμάτιζε στόν ἀέρα. Μπορεῖ νά ἦταν μία φαντασίωση, ἕνα εἶδος παραίσθησης ἀλλά λίγα λεπτά ἀργότερα, ἦταν ἡ προσωποποίηση τοῦ θανάτου — ὄχι τό πρόσωπο, ἀλλά ἡ προσωποποίηση — Παρα-

Γ¹ Ὁ πεθαμένος ἀδελφός τοῦ Κρισναμουρτι.

Γ² Ὁ Κρισναμουρτι διηγεῖται σέ 3ο πρόσωπο γιά τόν ἑαυτό του. Κάτι πού τό συνήθειζε.

τηρώντας αυτό τό ιδιαίτερο φαινόμενο ανάμεσα στο σῶμα καί τό θάνατο, ἔμοιαζε σάν ἕνα εἶδος διαλόγου μεταξύ τους. Σάν ὁ θάνατος νά συνδιαλεγόταν μέ τό σῶμα πολύ ἐπίμονα καί τό σῶμα ἀπρόθυμο δέν ὑπέκυπτε σ' αὐτό πού ὁ θάνατος ζητοῦσε. Ἄν καί ὑπῆρχαν ἄνθρωποι στοῦ δωμάτιο, αὐτό τό φαινόμενο συνεχιζόταν. Ὁ θάνατος νά προσκαλεῖ καί τό σῶμα ν' ἀρνιέται. Δέν ἦταν ὁ φόβος τοῦ θανάτου πού ἔκανε τό σῶμα ν' ἀρνιέται τό αἶτημά του. Τό σῶμα διαπίστωνε ὅτι δέν ἦταν υπεύθυνο γιά τόν ἑαυτό του, ἀλλά κάποια ἄλλη ὑπόσταση δυνατότερη καί ζωτικότερη ἀπ' τόν ἴδιο τό θάνατο πού κυριαρχοῦσε. Κι ὅσο ὁ θάνατος ἀπαιτοῦσε ἐπιτακτικώτερα, τόσο αὐτή παρέμβαινε. Ἔτσι, δημιουργόταν μιά συνομιλία, ἕνας διάλογος, ὄχι μόνον ανάμεσα σ' αὐτήν καί τό σῶμα, ἀλλά καί ανάμεσα σ' αὐτήν καί τό θάνατο. Ἔτσι ἦταν τρεῖς ὀντότητες πού συνδιαλέγονταν.

Προτοῦ πάει στοῦ Νοσοκομεῖο εἶχε προειδοποιήσει ὅτι πιθανόν νά συνέβαινε μιά ἀποσύνδεση μέ τό σῶμα καί ὅτι μπορούσε νά πεθάνει. Ἡ Μαίρη καθόταν δίπλα, μιά νοσοκόμα πῆγαινε κι ἐρχόταν καί δέν ὑπῆρχε καμμιᾷ παραίσθηση ἢ φαντασίωση.

Ξαπλωμένος στοῦ κρεβάτι ἐβλεπε τά σύνεφα φορτωμένα βροχή, τό παράθυρο νά φωτίζεται ἀπ' τήν ἀστραπή καί τήν πόλη νά ἐκτείνεται ὁλόκληρα χιλιόμετρα. Τά τζάμια ἦταν ραντισμένα ἀπ' τή βροχή κι ἐβλεπε μέ διαύγεια τόν ὁρρό νά διοχετεύεται σταγόνα-σταγόνα στόν ὀργανισμό. Καταλαβαίνει κανεῖς πολύ καλά, ὅτι χωρίς τήν ἐπέμβαση αὐτῆς τῆς ἄλλης δύναμης, ὁ θάνατος θά νικοῦσε. Αὐτός ὁ διάλογος ἄρχισε λεκτικά μέ τή σκέψη πού λειτουργοῦσε μέ πολλή διαύγεια. Ἀστραφτε καί βροντοῦσε κι ἡ συνομιλία συνεχιζόταν. Κι ἐνόσω δέν ὑπῆρχε καθόλου φόβος, οὔτε ἀπ' τό μέρος τοῦ σώματος, οὔτε ἀπ' τήν ἄλλη μεριά, ἀλλά ἀπόλυτη ἀπουσία φόβου, ἡ συνομιλία συνεχιζόταν, ἐλεύθερα καί βαθιά. Εἶναι πάντα δύσκολο νά βάζει κανεῖς σέ λόγια τέτοιου εἶδους συνομιλία. Τό περίεργο εἶναι ὅτι καθώς ὁ φόβος ἀπουσίαζε, ὁ θάνατος δέν δέσμευε τό νοῦ μέ τά πράγματα τοῦ παρελθόντος. Τό ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς συνομιλίας ἦταν πολύ καθαρό: τό σῶμα ἔπασχε πολύ χωρίς νά τό ἀντιλαμβάνεται καί ἀγωνιοῦσε, ἐνῶ ἡ ἄλλη ὑπόσταση ἐβλεπε πέρα ἀπό τό σῶμα καί τό θάνατο. Συμπεριφερόταν σάν διαιτητής σ' ἕνα ἐπικίνδυνο παιχνίδι κατά τό ὁποῖο τό σῶμα δέν εἶχε πλήρη συνείδηση.

Ὁ θάνατος ἔμοιαζε νά εἶναι συνεχῶς παρών, ἀλλά δέν γίνεται νά καλέσεις τό θάνατο. Αὐτό θά σήμαινε αὐτοκτονία πού τελικά θά ἦταν τρέλλα.

Στή διάρκεια αὐτῆς τῆς συνομιλίας δέν ὑπῆρχε αἴσθηση τοῦ χρόνου — πιθανόν ὅλος ὁ διάλογος νά διήρκεσε σχεδόν μίαν ὥρα καί ὁ χρόνος τοῦ ρολογιοῦ δέν ὑπῆρχε. Οἱ λέξεις σταμάτησαν νά ὑπάρχουν, ἀλλά ὑπῆρχε μιά ἄμεση ἐνόραση στό τί ἔλεγε ὁ καθένας τους — φυσικά, ἂν κανεῖς ἔχει προσκόλληση σέ ὅτιδήποτε — ιδέες, πίστεις, περιουσία, πρόσωπα — ὁ θάνατος δέν θά συνομιλοῦσε μαζί του. Ὁ θάνατος μέ τήν ξννοια τοῦ τέλους εἶναι ἀπόλυτη ἐλευθερία.

Ἡ ποιότητα τῆς συνομιλίας ἦταν ἀβρή. Δέν ὑπῆρε τίποτα πού νά μοιάζει μέ αἴσθημα, συγκίνηση ἀλλόκοτη. Καμμιά διαστροφή τοῦ ἀπολύτου γεγονότος τοῦ προσεχοῦς τέλους τοῦ χρόνου καί τήν χωρίς ὅρια εὐρυχωρία, ὅταν ὁ θάνατος εἶναι μέρος τῆς καθημερινῆς σας ζωῆς. Ὑπῆρχε ἓνα αἴσθημα ὅτι τό σῶμα θά συνέχιζε γιά πολλά χρόνια, ἀλλά ὅτι ὁ θάνατος καί ἡ ἄλλη ὑπόσταση θά ἦταν πάντοτε μαζί μέχρις ὅτου ὁ ὀργανισμός δέν θά μπορούσε νά εἶναι ἄλλο πιά ἐνεργός. Ὑπῆρχε μιά μεγάλη αἴσθηση χιοῦμορ ἀνάμεσα στά τρία αὐτά καί μπορούσε κανεῖς σχεδόν ν' ἀκούει τό γέλιο. Κι αὐτή ἡ ὁμορφιά ἦταν ἓνα μέ τά σύννεφα καί τή βροχή. Ὁ ἦχος αὐτῆς τῆς συνομιλίας ἀπλωνόταν ἀτέλειωτα καί ὁ ἦχος ἦταν ὁ ἴδιος στήν ἀρχή καί ἦταν χωρίς τέλος. Ἦταν ἓνα τραγούδι χωρίς ἀρχή καί τέλος. Ὁ θάνατος καί ἡ ζωή εἶναι πολύ κοντά, ὅπως ἡ ἀγάπη κι ὁ θάνατος. Κι ὅπως ἡ ἀγάπη δέν εἶναι ἀνάμνηση, ἔτσι καί ὁ θάνατος δέν ἔχει παρελθόν. Ὁ φόβος σέ καμμιά στιγμή δέν μπήκε σ' αὐτή τή συνομιλία, ἐπειδή ὁ φόβος εἶναι σκοτάδι καί ὁ θάνατος εἶναι φῶς.

Αὐτός ὁ διάλογος δέν ἦταν αὐταπάτη ἢ φαντασία. Ἦταν ὅπως ὁ ψίθυρος στόν ἄνεμο, ἓνας ψίθυρος πολύ διαυγῆς πού ἂν ἀκροαζόσαστε θά γινόταν νά τόν ἀκούσετε. Θά εἴσαστε τότε μέρος του. Θά μπορούσαμε τότε, νά τόν μοιραστοῦμε. Ἀλλά δέν μπορείτε νά τόν ἀκούσετε ἔτσι ταυτισμένοι πού εἴστε μέ τό σῶμα σας, μέ τίς σκέψεις σας καί τή δική σας κατεύθυνση. Πρέπει κανεῖς νά ἐγκαταλείψει ὅλα αὐτά γιά νά μπεῖ στό φῶς καί τήν ἀγάπη πού εἶναι ὁ θάνατος.

Μετάφραση τῆς Μελισσάνθης
(ἀπό τό βιβλίο Βιογραφία τῆς Μαίρης Λούτνευς «τά Χρόνια τῆς
πλήρωσης»).

J. KRISHNAMURTI

Πραγματικότητα χωρίς 'Ατραπό

Ύποστηρίζω ότι η 'Αλήθεια είναι μία χώρα χωρίς ατραπούς και δέ μπορεί να την πλησιάσει κανείς από οποιοδήποτε δρόμο, οποιαδήποτε θρησκεία ή κάποια αίρεση.

Η 'Αλήθεια είναι απέραντη, απόλυτη και απρόσιτη, σέ κάθε χαραγμένο μονοπάτι, ούτε θά μπορούσε καμμία όργάνωση να σχηματισθεί και να οδηγήσει ή να ξαναγκάσει τόν κόσμο ν' ακολουθεί ένα οποιοδήποτε μονοπάτι. "Αμα κατ' αρχήν κατανοήσετε αυτό, θά ιδήτε πόσο αδύνατο είναι να οργανώσετε μία πίστη. Μία πίστη είναι καθαρά προσωπικό θέμα, δέν μπορείτε ούτε πρέπει να την οργανώσετε. Εάν τό κάμετε θ' αποκρυσταλλωθεί, θά νεκρωθεί, καταντάει μία πίστη, μία αίρεση, μία θρησκεία, πού έπιβάλεται στους άλλους.

Αυτό προσπαθεί να κάνει ο καθένας σ' όλόκληρο τόν κόσμο. Η 'Αλήθεια στενεύει και γίνεται παιγνίδι για τούς αδύνατους για κείνους πού είναι μόνο πρός στιγμή άνικανοποίητοι. Η αλήθεια δέ μπορεί να κατέβει, μάλλον τό άτομο πρέπει να κάνει μία προσπάθεια να φθάσει σ' αυτή. Δέν μπορείτε να κατεβάσετε την κορυφή του βουνού στην κοιλάδα. Αν σκοπεύετε στην κορυφή του βουνού, πρέπει να περάσετε μέσα από την κοιλάδα, να σκαρφαλώσετε τά σκαλιά, χωρίς να φοβάστε τά επικίνδυνα βάραθρα.

Οι οργανώσεις δέ μπορούν να σās έλευθερώσουν ή να αναπτύξουν τόν έσωτερο άνθρωπο. Κανείς άνθρωπος απ' έξω δέ μπορεί να σās έλευθερώσει, ούτε και η οργανωμένη λατρεία, ούτε η θυσία του έαυτου σας για ένα σκοπό, θά σās κάνει έλεύθερους. Γι' αυτό δέν ενδιαφέρομαι για την ίδρυση θρησκειών ή νέων αίρέσεων ούτε για την έγκαθίδρυση νέων θεωριών και νέων φιλοσοφιών, άπεναντίας, ενδιαφέρομαι μόνο για ένα ούσιώδες πράγμα — την αληθινή έλευθερία του ανθρώπου.

Θά τόν βοηθοῦσα να άποσπασθεί από όλους τούς περιορισμούς, να έλευθερωθεί απ' όλους τούς φόβους — τό φόβο της θρησκείας, τό φόβο της σωτηρίας, τό φόβο της πνευματικότητας, της αγάπης, του θανάτου και από τό φόβο αυτής της ίδιας της ζωής.

Ἡ ἐπιθυμία μου εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος θά ἔπρεπε νά εἶτανε ἀπόλυτα ἐλεύθερος, γιατί ὑποστηρίζω ὅτι ἡ μόνη πνευματικότητα εἶναι ἡ ἀγνότης τοῦ ἐγώ, ἡ ὁποία εἶναι αἰώνια, εἶναι ἡ ἁρμονία μεταξύ λογικῆς καί ἀγάπης. Αὕτη εἶναι ἡ ὑπέρτατη πραγματικότητα, αὕτη εἶναι ἡ ἴδια ἡ Ζωή.

Ἀληθινή τελειότητα, ἡ ἁρμονία τοῦ ἐγώ, δέν ἔχει νόμο. Αὐτό δέν πρέπει νά μεταφράζεται καί νά σημαίνει χάος, ἐπειδή εἶναι ὁ σπόρος τοῦ κάθε τι, ἀπό τόν ὁποῖο πηγάζει ἡ μεταμόρφωση καί ἀπό τόν ὁποῖον ἐξαρτᾶται τό πᾶν. Ἄν ἐπιθυμεῖτε τήν ἁρμονία τοῦ ἑαυτοῦ σας, ἡ ὁποία εἶναι ἡ Ἀλήθεια, καί τήν ἰσορροπία τοῦ ἐγώ, στήν ὁποία εἶναι ἡ ἀληθινή δημιουργία, πρέπει νά φροντίσετε γι' αὐτό τό ἐγώ πού ὑπάρχει μέσα στόν καθένα καί πρέπει νά ἐνδιαφερθεῖτε γι' αὐτό. Τί εἶναι ὁ ἑαυτός, τό ἐγώ; Ποῦ εἶναι τό «Ἐγώ»; Τό «Ἐγώ» εἶναι τό πνεῦμα τῆς σκέψης; Τό ἐγώ εἶναι συγκίνηση - στήν ἀγάπη. Ἀποκαθιστώντας τήν ἁρμονία μεταξύ πνεύματος καί συγκίνησης, δημιουργώντας αὕτη τήν αἰώνια ἰσορροπία, βρίσκεis τό ζετύλιγμα τῆς Ἀλήθειας. Χωρίς κατανόηση, ἡ πάλη μεταξύ τοῦ νοῦ καί τῆς συγκίνησης δημιουργεῖ φόβο. Φοβᾶστε νά παλαίψετε κί ἔτσι ν' ἀποκαταστήσετε αὕτη τήν κατανόηση, αὕτη τήν ἁρμονία μέσα σας.

Ἀντί ν' ἀντιμετωπίσετε αὕτη τήν πάλη δημιουργήσατε γύρω σας ψευδαπάτες: Θεούς, μεσάζοντες, σωτήρες - παιδιάστικα παιγνίδια - γιά ν' ἀνακουφίζετε τοὺς φόβους σας.

Ἐάν θ' ἀποκαταστήσατε αὕτη τήν ἁρμονία, τότε λατρεία, προσευχές, μεσάζοντες, ἀναζήτηση τῆς γαλήνης, θά ἦτανε περιττά.

Πρέπει νά φτάσετε ἐκεῖ φυσιολογικά ὅπως τό λουλούδι πού ἀνθίζει ἕνα πρωινό.

Ἡ πάλη εἶναι καθαρὰ προσωπικό ζήτημα. Δέ μπορῶ νά σᾶς πῶ πῶς θά παλαίψετε. Δέ μπορῶ νά δημιουργήσω γιά σᾶς νέα συστήματα πού θά σᾶς ὁδηγήσουν στήν πάλη σας, οὔτε νά σᾶς δώσω ἀνακούφιση. Πρέπει νά εἴστε ἄνθρωποι, δυνατοί καί ἐλεύθεροι, ὄχι παιδιά πού διαρκῶς ἀναζητοῦν καταφύγιο.

Γιά νά φτάσετε σ' αὕτη τήν ἁρμονία πρέπει νά κατέχετε τήν ιδιότητα τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία εἶναι καθαρὴ δράση. Ἡ ἀγάπη σας γιά τήν ὥρα ἐνδιαφέρεται μόνο γιά προσωπικές συμπάθειες καί ἀντιπάθειες.

Λογομαχεῖτε πάνω σέ ποιούς θεούς πρέπει νά λατρεύετε, ποιές ἱεροτελεστίες καί γιορτές πρέπει νά κάμετε, ποιά θρησκεία θάπρεπε ν' ἀκολουθήσετε. Αὐτά εἶναι τά πρωταρχικά σας ἐνδια-

φέροντα, αντί νά αποκτήσετε τήν Ικανότητα τῆς ἀγάπης πού εἶναι χωρίς διαχωρισμό, χωρίς περιορισμό.

Πρέπει νά αποκτήσετε τήν ἁρμονία τῆς καθαρῆς δράσης, μέσα ἀπό τόν ἀγώνα, μέσα ἀπό τή σύγκρουση, μέσα ἀπό συνεχή ἐπαγρύπνηση καί αὐτοσυγκέντρωση.

Τό πνεῦμα καί ἡ καρδιά εἶναι ἀπό τήν ἴδια οὐσία καί πρέπει νά φροντίζετε γιά τόν ἐξαγνισμό αὐτῆς τῆς οὐσίας καί νά κάμετε αὐτό τό ὑλικό — πού εἶναι ἡ σκέψη, πού εἶναι ἡ ἀγάπη, ἀδιάφθορο. Ὅταν βρίσκεται στή σκέψη εἶναι χωρισμός πού δημιουργεῖται ἀπό τό νοῦ, ἐπομένως εἶναι περιορισμός καί θλίψη. Ὅταν βρίσκεται στήν ἀγάπη εἶναι καί πάλι περιορισμός καί θλίψη, γιατί δημιουργεῖ προσωπικές συμπάθειες καί ἀντιπάθειες.

Ἐλευθέρωσε τό πνεῦμα καί τήν καρδιά ἀπό τοὺς περιορισμούς καί τή διαφθορά καί τότε θά νοιώσεις εὐτυχία, ἀπελευθέρωση καί Ἀλήθεια.

Μέσα στήν καθημερινή σας ζωή πρέπει ν' ἀντιληφθεῖτε τήν αἰωνιότητα.

Ένα πολύτιμο βιβλίο

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

άνθολογία από τις ομιλίες και τὰ βιβλία του
1926 – 1966

Έπιλογή ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο φιλόσοφος γής έσωτερικής
άπελευθερώσεως του άτομου

Αποστέλλεται ελεύθ. ταχ. τελών
αντί δρχ. 300

Ο Κρισναμουρτι υποδεικνύει την οδό της Άλήθειας

ΛΟΥΛΑ Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

Ο ΚΗΠΟΣ ΜΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΟΙΞΗ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

I

Την ώρα που ετοιμαζόταν η ψυχή μου
για ένα ακόμα ταξίδι στους λασπωμένους δρόμους της αμαρτίας,
τυλιγμένη ολόκληρη σ' ένα σύννεφο από ντροπή κι αθλιότητα,
φάνηκες Εσύ, ενώπιόν μου, Κύριε, έκπαγλος απ' ομορφιά,
ολόξανθο όρος απ' ώριμα στάχια, κεράθρα, χρυσή, άνθος της Ά-
νοιξης

κι εμπόδισες τα πόδια μου να πάνε άλλο προς το χάος.
Τι να την κάνω τώρα πιά, τούτη τη ζωή την ανώφελη.
Αναγνωρίζω καινούργιες, φωνές, δρόμους πούτε μάντευα την
ύπαρξή τους

κι έχει θρονιάσει τώρα μέσα μου, άλλος πιά καϋμός,
μήπως φύγεις από μπρος μου ξαφνικά κι αρχίσει νύχτα ζοφερή
να με κυκλώνει, χειρότερη τούτη από πριν.

Μα τώρα μαντεύω κάθε κίνηση της θάλασσας. Δεν με ξεγελά
η πλαनेρή γαλήνη της Τιβεριάδας, ούτε του Ιορδάνη η ήρεμη ροή.
Ξεκίνησαν οι κρυφές ορδές του μίσους, ποδοπατούν τη χλόη
και σε κυκλώνουν, Κύριε, να σε συντρίψουν οι πληγές του κό-
σμου.

Φεύγουν από κοντά σου δειλιασμένοι όσους συμπάθησες,
σ' όσους ευδόκησες η χάρη Σου να γίνει βάλαμο, φεύγουν
και σ' αφήνουν μόνο. Μα εγώ γονυπετούσα Σε ικετεύω Θεέ μου,
μην αρνηθείς τον ύστατο πόνο της καρδιάς μου, Κύριε,
γιατί ποτέ μια αμαρτωλή γυναίκα δεν μπορεί να Σε προδώσει
φεύγοντας γιά πάντα από τον κήπο αυτής της Άνοιξης,
που περπατά μ' ανάερα βήματα στις ολόφωτες κοιλάδες των αιώ-
νων.

Τώρα από παντού ξεσηκώνεται κρυφός ένας άλλος άνεμος
κι έρχεται να θωπεύσει το ματωμένο μέτωπό Σου, Κύριε,
να σου φιλήσει έρχεται ένα άλλο κύμα τα πληγωμένα πόδια,

Κι εγώ, ακολουθώ τον ίσκιο Σου μέσα στο χρόνο, γράφοντας,
ένα θείο τραγούδι στους ανθισμένους κρίνους μέσ' στους κήπους.
Κι όσο κι αν χτυπώ απελπισμένη με τα χέρια τα ρόδα στις φρα-
γίες,
'Ανοιξη και Σύ, είσαστε Κύριε, η απολογία αυτού του κόσμου.

II

Η Δύση των ματιών Σου, Κύριε,
με πλάνεψε πió πολύ απ' τη γαλήνια λίμνη.
Τριγύρω μου κοπάδι αγριοπερίστερα οι αμαρτωλές μου μνήμες.
Κι ένας καϊμός αγιάτρευτος το πάθος του κορμιού.
Μα τώρα σώπασε μέσα μου η τρικυμία του χρόνου.
Με ζώνουν φίδια οι πió πικρές μου έγνιες,
όχι γιά μένα Κύριε, μα για Σένα. Μαντεύω, όπως και Σύ,
τις άγριες θύελλες που φτάνουν. Πάμε να φύγουμε, Κύριε,
'Έλα να σε κρύψω σπίτι μου, να μη σε βρει κανείς.
Μπορώ να πληρώσω δυνατούς Ρωμαίους κι άλλους.
Να σε φυγαδέσουμε πέρ' από τήν 'Ιερουσαλήμ. Βιάσου, Κύριε,
Μη με κοιτάς έτσι στωϊκός και βαθυστόχαστα, μη με πλανέψεις
άλλο με τη θεία σιωπή σου. 'Ανθρωπος είσαι και κρυφά πονάς,
όπως πονώ κι εγώ. 'Ακουσέ με κι έλα να φύγουμε μακριά
Μη στέκεις έτσι περίλυπος, όμοια μ' ετοιμοθάνατο ελάτι.
'Έλα Κύριε. Δεν ακούς; Η ώρα περνάει, πότε θ' ανοίξουν οι ουρα-
νοί;

Πότε θα κατέβει πάλι ο Αρχάγγελος να πάρει Εσένα
και να τσακίσει με τη ρομφαία του τη δύστυχη εμένα:

III

ΑΠΟ ΤΟ ΘΡΗΝΟ ΤΗΣ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗΣ

Γύρω μου ίσκιои πυκνοί
από πεύκα και κυπαρίσσια. 'Ανοιξη. Ο πió γλυκός Απρίλης.
Να με μεθά το άρωμα της Γαλιλαίας. Κ' ήρθα στο πηγάδι
να γεμίσω δυό λαγήνια με νερό. Μα Συ με δρόσιες, Κύριε,
με τη φωνή Σου, που έδιωχνε από μέσα μου πάθη και κρίματα.
Με δίδαξες τη γαλήνη της ψυχής και νάχω όρθιο το μέτωπο
το βλέμμα μου λυτρωμένο από την ηδονή, την επιθυμία.
Τώρα όλα άλλαξαν γύρω μου και δεν έχω άλλο τίποτα στο νού,
εξόν από την έννοια μήπως αφανιστώ ξανά στο κρίμα,
σαν πάψω να θωρώ το εξαίσιο φως των ωραίων ματιών Σου,
Ποιά τόλμη να κρατήσω δικιά μου Κύριε;

ΝΙΚΟΣ Α. ΤΕΝΤΑΣ

ΗΜΕΡΑ ΚΥΡΙΟΥ

Ο θάνατος με λύσσα σφιχτοδένει
στο μαύρο Άδη πνεύμα προδομένο.
Το γένος της ζωής προσκυνημένο
και η ελπίδα μόνη, ξεχασμένη

Αγάπη ο Θεός σε μνήμα μπαίνει
με μήνυμα για όλους αγιασμένο:
αρχαίο Κάλλος χρυσοφωτισμένο
η σάρκα ξαναπαίρνει λυτρωμένη!

Λαμπροφορεί η Μέρα του Κυρίου.
Χριστός ανάστημένος ανασταίνει
αθάνατο το πνεύμα και θεώνει.

με θεϊκή Θυσία βλογημένη
ψυχές στην ατραπό του μυστηρίου.
Το Πάσχα γη και ουρανό ενώνει...

ΑΝΤΑ ΜΠΡΟΥΜΗ

Τό πνεῦμα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς ἱατρικῆς

(Συνέχεια ἀπό τό προηγούμενο τεῦχος)

Στήν ἀρχαιότητα, οἱ ἱερεῖς-γιατροί συνεδίαζαν τήν πρακτική θεραπεία μέ διάφορες θρησκευτικές ἱεροτελεστίες, οἱ ὁποῖες εἶχαν σάν σκοπό καί τήν ἀνύψωση τοῦ ἠθικοῦ τοῦ ἀρρώστου μέσα ἀπό τήν πίστη του στήν δύναμη καί τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ.

Δέν εἶναι ἀνάγκη νά τονίσουμε τήν ἀξία τῆς πίστεως γιά τήν γιαιτρεία τοῦ ἀνθρώπου, γιατί ξέρομε πῶς εἶναι κάτι οὐσιαστικό. «Ἡ πίστη σέσωκέ σε» εἶπε ὁ Κύριος.

Καί σήμερα, στήν Παναγία τῆς Τήνου καί στήν Παναγία τῆς Λούρδης, γίνονται θεραπείες φαινομενικά ἀκατόρθωτες, κατὰ τοὺς ἐπιστημονικοὺς κανόνες καί τοὺς γνωστοὺς βιολογικοὺς νόμους, πού ὅμως ἀναγνωρίζονται ἀπό κορυφαίους ἐπιστήμονες καί ἐρμηνεύονται ὡς «θαύματα».

Ὁ Κερενγ στό βιβλίό του «Ἀσκληπιός» λέει πῶς ἡ θεραπεία πού γινόταν τήν ὥρα τῆς ἐγκόμησης ἐπιτύχαινε, διότι ἐκείνη τήν στιγμή, ὁ ἀρρωστος

βρισκόταν σέ κατάσταση ἡρεμίας ἀπομονωμένος ἀπό τοὺς γύρω του (συγγενεῖς κ.ά.) καί ὅτι τότε γινόταν μέσα του κάποια ψυχосωματική ἐξεργασία, πού ἦταν ἓνα οὐσιαστικό βοήθημα, ἓνα εἶδος θαῦμα, τό θαῦμα, ὅπως λέει, μπορούμε νά προσθέσουμε πῶς καί ἡ παθητική κατάσταση τοῦ ἀρρώστου τοῦ χάριζε μεγαλύτερη δεκτικότητα στίς ἐπιδράσεις τῶν ἱερέων ἢ καί στήν βοήθεια τῆς Θεότητος.

Οἱ σοφοί Ἀσκληπιάδες γνώριζαν ὅτι ὁ συνδυασμός τῆς γενικῆς ἱατρικῆς καί τῆς φαρμακολογίας μαζί μέ τήν πίστη, τήν κατανυκτική προσευχή, καί τήν θεία βοήθεια, εἶναι τό καλλίτερο γιαιτρικό. Γιατί ἔτσι κινητοποιεῖται καί τίθεται σέ ἐνέργεια ἡ θεραπευτική δύναμη πού βρίσκεται μέσα στόν ἀνθρώπο ἐπιδρά τά κύτταρα καί συντελεῖ στήν βιολογική ἀποκατάσταση τῆς υγείας, σέ ταχύτητα καί ἔνταση πού καταπλήσσουν.

Μέσα στόν ἀνθρώπο ὑπάρχουν, ἐκτός ἀπό τίς γνωστές

στήν ἐπιστήμη ἐπανορθωτικές δυνάμεις καί ἄλλες, ἄγνωστες ἀκόμη, ἀλλά πολύ ἰσχυρότερες, οἱ ὁποῖες, ὅταν ἀφυπνισθοῦν καί κινητοποιηθοῦν μέ κατάλληλο τρόπο, μποροῦν ν' ἀναπτύξουν μέσα σέ λίγες ὥρες, μία θεραπευτική δύναμη πολύ ἰσχυρότερη ἀπό ἐκείνη τῶν φαρμάκων.

Ἄν παραδεχθοῦμε πῶς μέσα στό σῶμα κυκλοφορεῖ τό ζωϊκό ρευστό, πού ἐπιρεάζεται τόσο ἀπό τήν ψυχή ὅσο καί ἀπό τό σῶμα, καταλαβαίνομε πῶς ἡ ψυχική δύναμη πού δίνει ἡ πίστη, μπορεῖ νά διοχετευθεῖ ὡς τά σημεῖα ἐκεῖνα πού ἔχουν πάθει κάποια βλάβη, καί νά τά ἐπιδράσει θετικά. Γιά τά φαινόμενα αὐτά ὑπάρχουν ἀποδείξεις βασισμένες σέ πειράματα.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἀσκληπιάδες, ὅπως καί οἱ ἄλλοι ἱατροί φιλόσοφοι σέ ἄλλα μέρη τῆς ἀρχαιότητος, γνῶριζαν πολλές μυστικές λειτουργίες τῆς ἀνθρώπινης φύσης, ὅπως συμπεραίνομε ἀπό στοιχεῖα τῆς ἐλληνικῆς παράδοσης.

Σχετικά μέ τό ζωϊκό ρευστόν, τό ἀναγνωρίζομε στό «κῦκος» πού ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος, ὅπως καί στά ἀνάγλυφα, στά ὁποῖα παρουσιάζεται ὁ θεός νά γιατρεύει τόν ἀσθενῆ «δί' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν».

Ἐκτός αὐτῶν, φαίνεται πῶς γνῶριζαν τίς ὁρμονικές ἐκκρίσεις, τίς ὁποῖες ὀνόμαζαν «χυμούς» καί οἱ ὁποῖες, κατά τή

γνώμη τους, ἐπηρεάζουν τόν χαρακτήρα τῶν ἀνθρώπων, τοὺς ὁποῖους εἶχαν ταξινομήσει σ' αὐτή τή βάση, σέ διάφορους τύπους, ὅπως χολερικός, μελαγχολικός, λεμφατικός κ.λ.π.

Ἀλλά καί ἡ χρησιμοποίησι τοῦ ὀνείρου σάν θεραπευτική μέθοδος, δέν μπορεῖ παρά νά μᾶς θυμίσει τόν Φρόυντ.

Σέ ὀρισμένα κείμενα ἀρχαίων συγγραφέων (π.χ. στήν Πολιτεία τοῦ Πλάτωνα 9, 571, C.) βλέπουμε ὅτι καί στήν ἀρχαιότητα γνῶριζαν τήν ὑπαρξη τῆς Libido καί τοῦ ὑποσυνειδήτου, τό ὁποῖο ἀναφέρεται καί στήν Μυθολογία, ὅπως στήν ἀλληγορία τῆς κόπρου τοῦ Αὐγείου.

Τό ὅτι οἱ ἀρχαῖοι γιανοί γνῶριζαν πολλά μυστικά τῆς φύσης καί τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ, ἀποδεικνύεται καί ἀπό τήν ἐχεμύθεια πού εἶχαν ἀκόμη καί πρὸς γιανοί πού ἀνήκαν σε κατώτερους βαθμούς. Τοῦτο, διότι εἶχαν συναίσθησι τοῦ κινδύνου πού ὑπάρχει νά ἀποκτήσουν ὀρισμένες ἀπόκρυφες γνώσεις ἀνθρωποί πού δέν ἦσαν ἀκόμη ὠριμοί ἀπό κάθε ἀποψη. Μία κακή ἐφαρμογή αὐτῶν τῶν γνώσεων, μπορεῖ νά φέρει μεγάλη βλάβη, ὅχι μόνο στό σῶμα, ἀλλά καί στήν ψυχή.

Ἡ ἐχεμύθεια ἦταν κάτι πρωταρχικό γιά τοὺς ἱερεῖς-γιανοί, ὅπως φαίνεται ἀπό τοὺς ὅρκους πού τοὺς δέ-

σμευαν. «Μύστης με σιγᾶν ὄρκος, οὐκ ἐὰ φράσαι καὶ λοίσθια θνήσκοντος ἐντολῇ πατρός». (Λουκιανός).

Καὶ ὁ Ἱπποκράτης γράφει: «Τὰ ἱερά ἐόντα πρήγματα ἱερεῖσιν ἀνθρώποισιν δείκνυνται βεβήλουσι δέ οὐ θέμις, πρὶν ἢ τελεσθῶσιν ὀργίοισιν ἐπιστήμης». Καὶ σέ κάποιο ἔργο πού ἀποδίδεται στὸν Ἱπποκράτη διαβάζουμε: «Διό δεῖ... μετᾶγειν τὴν σοφίην εἰς τὴν ἱατρικὴν καὶ τὴν ἱατρικὴν εἰς τὴν σοφίαν. Ἱητρός γάρ φιλόσοφος ἰσόθεος.

Ἄς προσπαθήσουμε τώρα νά ξεχωρίσουμε μερικά σημεῖα πού εἶναι χαρακτηριστικά τοῦ πνεύματος τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης. Κύριο γνῶρισμά της ἦταν ἡ πίστη στὴν ὑπαρξὴ Θεοῦ, ψυχῆς καὶ τῆς Εἰμαρμένης, πού ἔδιναν ἄλλη σημασία καὶ διάσταση σέ ὅλα τὰ προβλήματα τῆς ἱατρικῆς, ὅπως τὸ θέμα τῆς εὐθανασίας ἢ τῶν ἀμβλώσεων, πού εἶναι συγχρόνως καὶ ἠθικά προβλήματα.

Δεύτερο βασικό γνῶρισμα ἦταν πὼς οἱ ἀρχαῖοι γιατροῖ-ἱερεῖς ἀντίκρυζαν τὸν ἄνθρωπο σάν ἓνα σύνολο ψυχῆς καὶ σώματος ὅπου ἡ κατάστασις τῆς ψυχῆς – μέ τὴν ἔννοια μιᾶς οὐσιαστικῆς ἀθάνατης ὀντότητας – ἦταν ὁ ρυθμιστὴς καὶ τῆς σωματικῆς ὑγείας.

Στὸν Χαρμίδη (155β) ὁ Πλάτων, σ' ἓνα χαριτωμένο ἀνέκδοτο πού διηγεῖται λέει μεταξὺ

ἄλλων: «...ὅπως ὁ γιατρός δέν πρέπει νά ἐπιχειρεῖ νά γιατρέψει τα μάτια χωρὶς νά γιατρέψει πρῶτα τὸ κεφάλι, οὔτε τὸ κεφάλι ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ σῶμα, ἔτσι καὶ τὸ σῶμα δέν πρέπει νά θεραπεύεται ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ψυχὴ».

Γι' αὐτό, παράλληλα μέ τὴν σωματικὴ καθαριότητα πού ἐπέβαλαν στοὺς ἰκέτες, προσπαθοῦσαν νά τοὺς ὀδηγήσουν καὶ πρὸς τὴν ἠθικὴ κάθαρση. Στὴν εἴσοδο τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἐπιδάουρου ὑπῆρχε ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή:

«Ἀγνὸν χρῆ νηοῖο θυώδεος ἐντός ἰόντα ἔμμεναι, ἀγνείῃ δ' ἐστὶ φρονεῖν ὅσια».

Καὶ στὸ Ἀσκληπιεῖο τῆς Ἀστυπάλαιας:

«Ἐς τὸ ἱερόν μὴ ἐσέρπεν ὅστις μὴ ἀγνός ἐστι, ἢ τελεῖ ἢ αὐτῷ ἐν νῶ ἔσσεται».

Αὐτὸ μᾶς θυμίζει τὴν ἐπιγραφὴ τῆς Φιάλης, στὴν Ἀγία Σοφία, στὴν Κωνσταντινούπολη πού λέει τὸ γνωστὸ «Νῆψον ἀνομήματα μὴ μόναν ὄψιν».

Ἄλλο σημαντικό γνῶρισμα ἦταν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἀσκληπιάδες τοποθετοῦσαν τὸν ἄνθρωπο ὄχι μόνο μέσα στὸ φυσικὸ του περιβάλλον, ἀλλὰ καὶ στὸ κοσμικόν. Πίστευαν δηλαδὴ, πὼς βρισκόταν σέ ἐξάρτησιν μέ τοὺς κόσμους τοῦ οὐρανοῦ καὶ τίς ἀστρολογικὲς ἐπιρροές πού προσδιόριζαν καὶ τὴν εἰμαρμένη του γενικά καὶ εἰδικά τὰ θέματα τῆς ὑγείας καὶ τοῦ θανάτου.

Φαίνεται δέ πώς ἡ θεραπεία πού ὀριζόταν γιά τόν καθένα ὅπως καί ἡ πρόρρησης γιά τό μέλλον του βασιζόταν στό ὥροσκόπιό του.

Στίς ἀστρολογικές ἐπιρροές ὑπάγονται, ἐκτός ἀπό τά ζῶα καί τά φυτά καί ὅλα γενικά τά στοιχεῖα τῆς φύσης.

Οἱ ἀρχαῖοι, ὅπως ἀργότερα ὁ Γαληνός, ὁ Παράκελσος καί οἱ ἀστρολόγοι τοῦ Μεσαίωνα, εἶχαν μελετήσει τίς σχέσεις πού ἔχουν μεταξύ τους ὅλα αὐτά τά στοιχεῖα καί τό ἀποτέλεσμα πού μπορεῖ νά ἔχει ἕνας συνδυασμός τους γιά τήν ἐπιτυχία κάποιου σκοποῦ. Βασιζόμενοι σ' αὐτές τίς «ἀντιστοιχεῖες», χρησιμοποιοῦσαν τίς κατάλληλες οὐσίες γιά τήν κάθε πάθηση, ὑπολογίζοντας μάλιστα καί τήν ἐποχή καί τήν ὥρα πού αὐτά θά εἶχαν τό καλλίτερο ἀποτέλεσμα, στήν ἐφαρμογή τῆς θεραπείας.

Πολλά ἔχουν μείνει στό λαό ἀπό τίς πανάρχαιες αὐτές παραδόσεις καί σήμερα ἀκόμη οἱ γυναῖκες πού ξέρουν τά διάφορα «μαντζούνια» λογαριάζουν τίς φάσεις τῆς σελήνης, τή «χασοπέμπτη» καί τά «Μαγιοβότανα».

Τέλος, τό σπουδαιότερο χαρακτηριστικό πού εἶχε τό πνεῦμα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς ἱατρικῆς, ἦταν ἡ πίστη στήν ἐνεργό ἀνάμιξη καί τήν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, γιά τήν ἴαση τῶν ἀρρώστων. Τί ἦταν στήν πραγματικότητα αὐτή ἡ συμμετοχή τοῦ

Θεοῦ;

Ἦταν μόνο ἡ βοήθεια πού προσφέρουν οἱ φυσικοὶ παράγοντες, ὅπως ὁ "Ἥλιος, τό νερό, ὁ καθαρὸς ἀέρας τούς ὁποίους εἶχαν θεοποιήσει οἱ ἀρχαῖοι λαοί ὅπως πιστεύουν οἱ ὑλιστές;

Ἦταν ἡ πίστις τοῦ ἀνθρώπου σ' ἕναν ὑποτιθέμενο θεό, πού τόνωνε τό ἠθικό του καί ἐπιρρέαζε ἔμμεσα τήν ὑγεία του; Ἡ ἦταν ἀλήθεια ἡ παρουσία μιᾶς συγκεκριμένης πνευματικῆς προσωπικότητας, μία «ἐπιφάνεια», πού ἔσωζε τόν ἄνθρωπο ἀπό τή νόσο ἢ καί τόν θάνατο ἀκόμη, ὅπως πίστευαν στά ἱερά τεμένη; Στή βοήθεια δέ αὐτή τοῦ Θεοῦ, δέν πρέπει νά βλέπομε μιά ἐπέμβαση, μιά παραβίαση δηλαδή τῆς εἰμαρμένης, ἀλλά τήν μεσολάβηση τοῦ θείου πνευματικοῦ κόσμου, γιά τήν σωτηρία ἐκείνων τῶν θνητῶν «οἷς Θέμις ἐστί».

Καί τώρα βέβαια, σέ ὥρα ἀνάγκης, καταφεύγομε στό Θεό γιά βοήθεια. Ἀλλά ποῖος ἐπιστήμων γιατρός λαμβάνει ὑπ' ὄψιν του τόν Θεό ὡς βασικό «στοιχεῖο» τῆς θεραπείας πού ἐφαρμόζει;

Ἐδῶ φθάνουμε στή ρίζα τῆς διχογνωμίας πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στόν ἀρχαῖο Ἀσκληπιάδη καί στόν σημερινό γιατρό.

Ὁ γιατρός σήμερα ἔχει προχωρήσει πάρα πολύ στή γνώση τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ.

Έχει στή διάθεσή του τέλεια τεχνικά μέσα για μία διάγνωση ή μία χειρουργική επέμβαση. Βλέπει μέ τά μάτια του τά μικρόβια, βλέπει τόν πνεύμονα ν' αναπνέει καί τήν καρδιά νά χτυπάει... δέν βλέπει ὅμως, καί γι' αὐτό δέν παραδέχεται, τήν ψυχή. Ἀρνεῖται ὅμως πολλές φορές τήν ψυχή, τουλάχιστον σάν ἕνα ὑπαρκτό, οὐσιαστικό, ἀθάνατο στοιχείο, ἀμφιβάλλει, ἀν δέν ἀρνεῖται τόν Θεό, γιατί ὅλα αὐτά δέν τά «εἶδε» οὔτε τό μικροσκοπιοῦ του οὔτε τά κομπιοῦτερ του.

Καί αὐτό ἔχει βασική σημασία γιά τήν ἀσκηση τῆς Ιατρικῆς, πού εἶναι μία σπουδαία ἐπιστήμη ἀλλά καί ἕνα ἱερό λειτουργήμα.

Ἔχασε ἢ κέρδισε ἡ ἀνθρωπότητα ἀπό τήν τεχνολογική πρόοδο, πού τήν ἔκανε νά στραφεῖ πρὸς τόν ὕλισμό, πα-

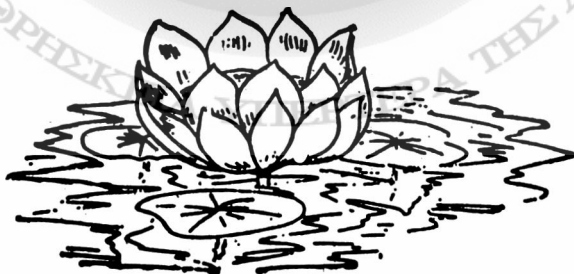
ραβλέποντας τήν πνευματικότητά;

Τήν ἀπάντηση τήν δίνουν τ' ἀποτελέσματα τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ.

Ἀλλά, ὡς μήν εἴμαστε ἀπαισιόδοξοι.

Ἡ ἐξέλιξις δέν σταματάει. Κάποτε θά σμίξει πάλι ἡ ἐπιστήμη μέ τή Θρησκεία καί ἡ Θρησκεία μέ τήν μία καί μόνη ἀλήθεια, τήν ἀλήθεια ἐκείνη πού ἐλευθερώνει τόν θνητό ἀπό τά δεσμά του.

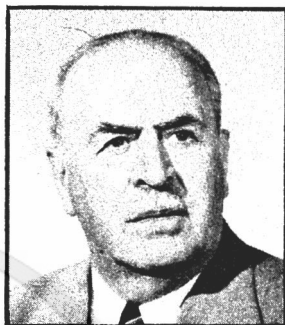
Τότε θά μεγαλουργήσει καί πάλι ὁ ἄνθρωπος. Τότε θά βρεῖ τή θέση πού ἔχει μέσα στή φύση σάν πνευματικό ὄν, καί τότε, τιμώντας καί σεβόμενος τό θεῖο δῶρο τῆς ὑγείας καί τῆς ζωῆς, θά προχωρήσει πρὸς τή θεία ζωή, γιατί, ὅπως λέει ὁ Ἀντώνης Ἀδριανόπουλος, «πρὸς αὐτήν τήν ὠθοῦν οἱ νόμοι τοῦ σύμπαντος».

ΠΑΝ. Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Νικόλαος Π. Παράσχος

“Ένας αξιόλογος
μαθητής του
Σπ. Νάγου

Αιώνόβιος μετέστη στήν αιώνια Ἀνατολή ὁ ἀδ. Νικόλ. Παράσχος ὁ ὁποῖος ἦταν γόνος πολυμελοῦς Ζακυνθινῆς οἰκογένειας. Σπούδασε στήν Ἀγγλία Ἡλεκτρολόγος μηχανικός καί ἦταν ἀπό τοὺς πρῶτους μηχανικοὺς τῆς «ΠΑΟΥΕΡ». Διακρίθηκε σάν πνεῦμα δημιουργικό καί ἀξιόλογο στήν ἐπαγγελματική καί κοινωνική του δράση. Μέχρι τήν τελευταία του στιγμή παρακολουθοῦσε ὄχι μόνο τίς ἐπιστημονικές ἀλλά καί τίς φιλοσοφικές ἐπιστημονικές γνώσεις, τίς ὁποῖες γνώριζε νά συνδέει μέ τήν ἐσωτερική ἐπιστήμη.

Ἀνῆκε στοὺς μαθητές καί συνεργάτες τοῦ Μυσταγ. Σπύρου Νάγου, ἀπό τόν ὁποῖο διδάχτηκε τά μυστικά τῆς Βασιλικῆς Τέχνης καί τίς διδασκαλίες τῶν Πυθαγορείων καί τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων.

Ἐμπνευσμένος ἀπό τίς διδασκαλίες αὐτές, ἐξέδωκε τό 1974 σοβαρότατο ἔργο μέ τίτλο «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ», στό ὁποῖο ἐκδηλώνει τίς πνευματόδοξες πεποιθήσεις του, μέ ἐπιχειρήματα βασισμένα στή φυσική καί πνευματική νομοτέλεια, μέ σκοπό νά βοηθήσει κάθε ἀνθρώπινη ψυχή, νά κατανοήσει τά προβλήματα τῆς Δημιουργικῆς Κοσμογονίας, τή δημιουργία τῆς ψυχῆς, τόν λόγον τῆς ὑπάρξεώς της, τόν τρόπον καί τά ἄχραντα μέσα τῆς ἐξελίξεώς της, καθώς καί τήν τύχην της μετὰ θάνατον.

Μέχρι τήν τελευταία στιγμή τοῦ θανάτου του τόν ἀπασχολοῦσαν οἱ Πυθαγόρειες φιλοσοφικές του σκέψεις καί ἡ μυσταγωγική Γνώση πού διδάχτηκε ἀπό τό Δάσκαλό του Σπ. Νάγο. Διατηροῦσε ἀξιοζήλευτη ζωτικότητα καί πνευματική διαύγεια μέχρι τήν τελευ-

ταία του στιγμή, τὰ ὁποία δέν μπόρεσε νά καταβάλει ἡ φθορά τοῦ χρόνου.

Καθημερινά ἔκανε τόν περίπατό του στό «Ἱερό Βουνό» ὅπως ἔλεγε τόν Ὑμηττό, ἀκόμα καί τήν παραμονή τοῦ θανάτου του, ἀντλώντας δύναμη καί ἐμπνεύσεις ἀπό τίς θεῖες ἐπιδράσεις του, στό ὁποῖο λειτούργησαν ἀρχαῖα Μυστήρια, ἰδρυμένα ἀπό τό γυιό τοῦ Ὡγύγη τόν Ἐλευσή πρό τοῦ κατακλυσμοῦ, γιά τὰ ὁποῖα ἔλεγε:

«... Ἡ σύσταση τῶν Μυστηρίων, τὰ ἐν αὐτοῖς διδασκόμενα καί πραττόμενα, δεικνύουν κατὰ δικαίαν ἐλευθέραν κρίσιν τῶν ἀσχοληθέντων μέ αὐτά, σοφῶν καί μυσταγωγηθέντων, ὅτι ταῦτα δέν εἶχον τήν πηγὴν των ἀπὸ ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως, ἀλλὰ ἰδρύθησαν κατ' ἐπιταγὴν τῆς Θεότητος, ἵνα διὰ τοῦ ταχυτέρου καί ἀσφαλεστέρου τρόπου ἀπελευθερώσουν τὰς ψυχὰς ἀπὸ τὰ δεσμά τοῦ Ἄδου... Ἀπεκαλύπτετο εἰς αὐτοὺς ἡ γνῶσις τῶν μέσων τῆς δημιουργίας νέου ἐνεργητικοῦ μέσου ἢ πνευματικοῦ ὀργανισμοῦ καί ὁ τρόπος τῆς συνάψεως τῶν ἀναγκαίων σχέσεων τῶν μυστῶν μέ πνευματικὰς ὀντότητας τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, εἰς τόν ὁποῖον θά εἰσέρχοντο, μετὰ τήν ἐγκατάλειψιν τοῦ γῆινου αὐτῶν βίου. Τοῦτο ἀπετέλει τό κύριον μυστικόν τῶν Μυστηρίων, τό ὁποῖον οὐδεὶς τῶν ἐν αὐτοῖς μυηθέντων, ποτέ ἀπεκάλυψεν καί τοῦτο εἶναι τό μέτρον τῆς ἀξίας τῶν μυηθέντων καί τοῦ μυσταγωγικοῦ συστήματος.....»

Διὰ τήν ψυχὴν ἔλεγεν ὅτι: «Εἶναι σύνθεσις ἀφθάρτων οὐσιῶν τῆς Θείας Φύσεως, ἡλιακῆς οὐσίας καί ἐνεργείας, τῆς ὁποίας προεξέχουσα δύναμις εἶναι ἡ πνευματικὴ ἐνέργεια ἢ Ἡλιακὸς Λόγος. Εἶναι μέρος τῆς Θεότητος ἀπὸ καταγωγῆς τῶν οὐσιῶν καί ἔχει δυνάμεις ἐντὸς τῆς πᾶσαν τῆς φύσεως ἐκδήλωσιν, καί ἀνώτερον σταθμόν τήν θεοποίησίν της».

«...Διὰ νά ζήσῃ καί ἐξελιχθῇ εἰς τό διάφορον ἐκάστοτε περιβάλλον, ἔχει ἀνάγκην μορφῆς ἢ ἐνεργητικοῦ μέσου, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου νά δύναται νά ἀφομοιώνῃ τοῦ περιβάλλοντος τήν ἐνέργειαν καί νά ἐκδηλῶνῃ δι' αὐτοῦ τὰς ἰδίας αὐτῆς δυνάμεις. Τό μέσον τοῦτο δημιουργεῖ ἡ ψυχὴ καί ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμός εἶναι ἡ τελειότερα μορφή εἰς τήν Γῆν».

«Διὰ τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου ἐξεδήλωσεν ὅ,τι εἶχε νά ἐκδηλώσῃ διὰ τῶν συνεχῶν ἐνσαρκώσεών της, ἀφομοιώνουσα πᾶσαν ἐνέργειαν καί γνῶσιν, σχέσιν ἔχουσαν μέ τόν σκοπὸν τῆς ἐξελίξεως της ἐν τῇ Γῇ. Ἀλλὰ πέραν τούτου ἔχει ἀνάγκην νέου πνευματικοῦ ὀργανισμοῦ μὴ ὑποκειμένου εἰς τόν νόμον τοῦ θανάτου. Ἡ βοήθεια καί ἡ καθοδήγησις ἀνωτέρων πνευματικῶν ὄντων εἶναι ἀπαραίτητος, ὑπαγορευομένη ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς καθολικῆς

άλληλεπιδράσεως καί άλληλεγγύης, προσδιορίζοντας τήν έκ τῆς εἰμαρμένης μέλλουσαν πορείαν τῆς ψυχῆς...».

Ὁ μεταστάς μυήθηκε στόν Τεκτ. τήν 15/10/1910 στίς Σ. Στ'. «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ» καί στό 32° τό 1985. Ἐμπνεόμενος μέ αὐτές τίς πνευματόδοξες φιλοσοφικές ἰδέες, τήν πίστη του γιά τήν ὑπαρξη τοῦ Θεοῦ καί τήν ἀθανασία τῆς ψυχῆς, ἐγκατέλειψε τήν 28/3/86 τό γήινο κόσμο, συνοδευόμενος ἀπό τή μεγάλη ψυχή τοῦ διδασκάλου του, γιά νά τόν ὀδηγήσῃ στήν κατάλληλη γι' αὐτόν θέση, στήν πνευματική ἱεραρχία τῶν μεμνημένων στίς ἀλήθειες τῆς Θείας φύσης καί τοῦ πνεύματος αὐτῆς.

Εἰς μνήμην

ΠΥΘΑΓΟΡΑ Ν. ΔΡΟΥΣΙΩΤΗ

«Μεγάλοι Θεοί»

Τοῦ Ἀπρίλη ἡ μέρα νείρεται ἡ πανώργια·
ἀρχαϊκή νηρηΐδα ἡ Σαμοθράκη
βυθίζεται στοῦ Αἰγαίου τό λουλάκι
ἀπ' τά ἱερά νά ξαποστάσει τά ὄργια.

Θεωρικό καράβι ἡ φαντασία
σέ ποιό μέ ξεμακραίνει πίσω χρόνο;
«Μεγάλοι Θεοί» πρὸς σᾶς τό νοῦ μου ὑψώνω
σέ δέηση μυστική καί σέ ἱκεσία.

Μοῦ γνέφει ὁ Θεῖος Ἑρμῆς κί' εὐθύς μαζί του
ξανοίγομαι στή ρέμβη τοῦ «Ἀπολύτου»,
πέρα κί' ἀπό τή χώρα τῶν ὀνείρων...

Πίστη καί γνώση ἐκεῖ σμίγουν ἀντάμα.
Ξεδίψασα ἀπ' τῆς λύτρωσης τό νόμα
στά πάνσεπτα μυστήρια τῶν Καβεῖρων...

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

Πειστική Τριάδα

Ἄν ἓνα λυγερὸ καλάμι μαζί μέ τ' ἄλλα τ' ἀδέρφια του στόν καλαμῖνα
 ἦταν γεμάτο ἀπό θαλασσινόν ἀγέρα πού εὐώδιαζε φύκι μαζί καί
 ρίγανη,
 γιατί κι ἐγὼ νά μήν ἤμουν γεμάτος ἀπό πίστη σ' ἓνα Θεό ἡλιόλου-
 στο
 χωρίς νά μᾶς σηκώνει φράχτες γιά νά μᾶς χωρίζει καί νά μᾶς διαι-
 ρεῖ
 παρά μόνο νά μᾶς ἐνώνει; Κι ἂν μιά σταγόνα πιθανόν νά αἰσθάνε-
 ται
 ἀπροσδιόριστα χαρωπή, ὅταν στό τέλος σμίγει μ' ἓνα ρυάκι ἢ πο-
 τάμι
 πού τήν ὀδηγεῖ στή θάλασσα· ἂν τό φύλλο καθὼς μετεωρίζεται
 ὀλόχρυσο ἐπιστρέφοντας στό χῶμα μ' εὐγνωμοσύνη γιά τό
 δέντρο πού τό ἔθρεψε, γιατί κι ἐγὼ νά μὴ νιώθω εὐτυχισμένος
 ὅταν ἐπιστρέφω σ' ἓνα Θεό πλήρη συγκαταβατικό
 μαζί καί ἀπόλυτο;

Σύγκριση

Ἡ πέτρα αὐτή πού βλέπετε στήν ἄκρη στό μονοπάτι
 τοῦ βουνοῦ δέν αἰσθάνθηκε ποτέ μονάχη, γιατί
 ἔγραψε πάνω της τή σκιά ἀπό κάποιο πέταγμα πουλιοῦ,
 γιατί φορεῖ σχεδόν τακτικά ἑνός φύλλου τόν ἴσκιο·
 κι ὅταν ὁ ἥλιος ντυνόταν τήν πιό πολύτιμη πορφύρα του
 ἡ πέτρα ἢ παραμελημένη κι ἐλάχιστη βαφόταν
 μέ μιά βαφή ρουμπίνι· Πῶς τότε ἐμεῖς θεωρούσαμε
 οὐς ἑαυτοὺς μας ἀσυντρόφευτους καί μόνους;

ΑΙΜΙΛΙΑ ΙΒΟΥ

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ

Γαλαξίες καί νεφελώματα
 μυρμηγκοφωλές φλεγομένων τεράτων
 — χιλιάδες έτη φωτός —
 Κβάζαρς καί πούλσαρς
 στοιχειωμένα κατάλοιπα πεθαμένων τεράτων
 — έκατομμύρια έτη φωτός —
 (μιά άπάτη — μᾶς λένε — ό χρόνος
 ό όμογάλακτος άδελφός του ό χώρος)

Νάνοι καί γίγαντες,
 μέ ούρές καί πλοκάμια από άναθυμιάσεις
 θανάτου
 Βροντόσαυροι καί δεινόσαυροι
 στήν παρανοϊκή ζούγκλα του διαστήματος.
 'Αλοϊμονό μας ... 'Αλοιμονό μας...
 Μιά πλάνη όλα, ένα παιχνίδι, μιά «μάγια»
 μιά έλάχιστη πύρινη μπάλα.

Κβάζαρς καί πούλσαρς
 άκρίτες άκοίμητοι στά μεθοριακά φυλάκια
 του διαστήματος.
 Δράκοντες της φωτιάς, του άπόλυτου ψύχους.
 Μελανές τρῦπες — παγίδες βαρύτητας
 Κάτασπρες τρῦπες — παγίδες ραδιένέργειας
 'Αλοϊμονό μας... 'Αλοϊμονό μας...
 Φρύγανα έμείς στή βορά της φωτιάς σας.
 Συνοδοιπόροι έμείς στή μακάβρια πλεκτάνη σας.
 Όντα νοήμονα στό χορό της παραφροσύνης σας
 Όντα εύαίσθητα μόνον έμείς;

<Άπό τή συλλογή
 «Όρεία Κρύσταλλος & Βασάλης»>

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Τόμος Α΄

**Ἀπὸ τὴν Προϊστορία
μέχρι τὴν Ἀναγέννηση**

Τόμος Β΄

**Ἀπὸ τὴν Ἀναγέννηση
ὡς τοὺς σημερινούς**

**Α΄ Τόμος δεμένος δρχ. 400
Β΄ Τόμος χαρτόδετος δρχ. 200**

Τὸ περιοδικὸ ἐλευθέρας σκέψεως

“ΙΛΙΣΟΣ”

Χαρ. Τρικούπη 26, α΄ ὁροφος, Κωδ. 106 79 Τηλ. 362.0702

Ῥραι 10-1 πλὴν Σαββάτου

Ἐκδίδεται ἀπὸ τὸ ἔτος 1956

Διευθυντὴς Κωστῆς Μελισσαρόπουλος

Οἱ τόμοι 1956 - 1970 ἔχουν ἐξαντληθεῖ.

Ἔχουν ὅμως ἐκδοθῇ ἐπιλογαὶ Περιεχ. τόμων, ὡς ἐξῆς:

Α΄ Τόμος ἐπιλογῆς περιεχομένων τόμων τριετίας 1956 - 1958

Β΄ Τόμος ἐπιλογῆς περιεχομένων τόμων τριετίας 1959 - 1961

Γ΄ Τόμος ἐπιλογῆς περιεχομένων τόμων τριετίας 1962 - 1965

Ἐκαστος τόμος ἐπιλογῆς, δεμένος δρχ. 400

Δ΄ Τόμος ἐπιλογῆς πενταετίας 1966 - 1970 δεμένος δρχ. 500

» » » » » χαρτόδετος δρχ. 400

Συνιστῶμεν εἰς ὅσους ἀγαποῦν τὸ ἔργον τοῦ ΙΛΙΣΟΥ νὰ ἀγοράσουν τοὺς τόμους τῶν Ἐπιλογῶν, εἴτε ἔχουν εἴτε δὲν ἔχουν τοὺς τόμους τοῦ ΙΛΙΣΟΥ, διότι μὲ τὶς ἐπιλογὰς θὰ ἔχουν εὐχρηστέρα καὶ συγκεντρωμένη πολὺτιμη πνευματικὴ τροφή.

Οἱ χαρτόδετοι τόμοι 1965, 1971, 1973, 1974, 1976, 1981, 1982 ἕκαστος δρχ. 200, σχεδὸν ὅσον τιμᾶται ἡ χαρτοδέτησίς των.

Οἱ χαρτόδετοι τόμοι 1972, 1975, 1977, 1978, 1979 ἕκαστος δρχ. 300

Οἱ χαρτόδετοι τόμοι 1980, 1983, 1984 ἕκαστος δρχ. 400

Οἱ χαρτόδετοι τόμοι 1985 ἕκαστος δρχ. 500

Οἱ διαφορὰς τιμῶν τόμων δὲν ὀφείλονται στὴν ποιότητα τοῦ περιεχομένου ἢ στὸ πολυσέλιδον, ἀλλὰ στὴν ἐπάρκεια ἢ μὴ τῶν ὑπαρχόντων τόμων.

Τόμος ἔτους 1981 σελίδες 336

» » **1982 » 400**

» » **1983 » 456**

» » **1984 » 434**

» » **1985 » 408**

ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

‘Ο μῦθος τῆς Κυβέλης καί τοῦ ‘Αττιδος

Εἶναι γνωστή ἡ πνευματική κατάστασις κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ Χριστόν αἰῶνας, κατὰ τοὺς ὁποίους ὁ θριαμβεύων τότε Χριστιανισμός, ἔδιδε μάχην κατὰ τοῦ Ἑθνισμοῦ καί τῆς «Εἰδωλολατρείας», ὅπως ἀπεκάλουν τότε τὴν θρησκείαν τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων, καί ποῦ διέσυρε, τόσον τὴν Ἑλληνικὴν Μυθολογίαν, ὅσον καί τὰ Μυστήρια, καί αὐτὴν ἀκόμη τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, ὡς δῆθεν πολύθεον, πλήρη ἀνομιῶν καί ἀνηθίκων πράξεων, πρᾶττομένων ἐκ μέρους «νομιζομένων θεῶν»!

Ὅμως, οἱ παραμείναντες πιστοὶ λάτρεις τῆς Ἀρχαίας θρησκείας καί τῶν Μυστηρίων, ἡμύνθησαν σθεναρῶς κατὰ τῆς ἀδίκου ταύτης ἐπιθέσεως, καί προσεπάθησαν νά διατηρήσουν καί διασώσουν τὴν Ἑλληνικὴν Παράδοσιν.

Διάνοιαι, οὐχί αἱ τυχοῦσαι, ὅπως ὁ **Ἰάμβλιχος**, ὁ **Πρόκλος**, ὁ **Πορφύριος**, αὐτός ὁ **Ἰουλιανός**, ὁ ἀποκληθεὶς Παραβάτης, προσεπάθησαν διὰ συγγραφῶν καί λόγων, νά ἀποδείξουν τὸ ἀστήρικτον τῶν κατηγοριῶν,

φθάσαντες μέχρι σημείου νά ἀποκαλύψουν καί μέρη, τῶν μέχρι τότε, ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς σιγῆς τῶν μεμνημένων εἰς τὰ Μυστήρια τῆς Ἀρχαιότητος, κρυπτομένων κάτωθι τῶν κατὰ τὸ φαινόμενον ἀνηθίκων μύθων, ἐπιδιώκοντες οὕτω, νά ἐπαναφέρουν τὴν Ἑλληνικὴν παράδοσιν εἰς τὴν παλαιάν αὐτῆς αἴγλην καί δόξαν.

Δυστυχῶς, ὅμως, ἡ κλίσις τῶν συγγραφέων τούτων πρὸς τὴν μυστηριακὴν σοφίαν, ἐκλαμβάνεται ὡς ἀδυναμία, καί τοιοιουτρόπως, ἡ τότε νοοτροπία τοῦ κόσμου, ἐμφορουμένου ὑπὸ τῶν ὑλοκρατικῶν ἰδεῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τῶν ἀρχαίων μυστηριακῶν διδασκαλιῶν, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀποτελέσει τὰ βάρη τῆς Πλατωνικῆς καί Ἀριστοτελείου φιλοσοφίας, ὅλα δέ τὰ ἔργα ταῦτα τῶν Νεο-Πλατωνικῶν φιλοσόφων, τοὺς ὁποίους ἐμνημόνευσα, ἐκρίθησαν, ἀκούσατε, ὡς προϊόντα ἐκφυλισμοῦ, ἀκόμη δέ, ὅπερ καί τὸ σπουδαιότερον, ἐγένετο πιστευτόν, καί πιστεύεται, δυστυχῶς ἀκόμη καί σήμερον, ὅτι οἱ μορφωμένοι

άνθρωποι καί οἱ μύσται τῶν Ἐλευσινίων, τῆς Σαμοθράκης καί τῶν Διονυσίων (Ὀρφικοί), ἐδιδάσκοντο κατὰ τήν προκλασικήν ἀρχαιότητα καί ἐπίστευον κατὰ βάθος ὅλα ἐκεῖνα, τά ὁποῖα ἡ χονδροειδής ἐξωτερική ὄψις ἐνός μύθου, ἐρμηνευομένου κατὰ τρόπον ἀφελῆ καί ἀχαρακτήριστον, παρουσιάζει ἐξωτερικῶς.

Ὁ ἐσωτερισμός, ὅμως, μή ἀσχολούμενος, οὐδέ παρασυρόμενος ἀπό τὰς ὑλοκρατικές ἐκείνας ιδέας, παραμερίζων δέ τήν ὑλόφρονα ἐπιστήμην, παρέχει τήν κλεῖδα τῆς κατανοήσεως τῶν ἀρχαϊκῶν πολιτισμῶν καί τῆς ἐρμηνείας τῶν συμβόλων, διὰ τοῦ τρόπου δέ τούτου διανοίγει εὐρυτάτους ὀρίζοντας εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νά κατανοήσουν τό περί αὐτοὺς μυστήριον καί νά ἀπέλθουν, ἔστω καί ὀλίγον, εἰς τήν ζωήν τῶν κεκρυμμένων ἀληθειῶν, περί τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ Κόσμου, καί τοῦ Θεοῦ, ἰδίᾳ περί τοῦ Θεοῦ, **τοῦ Θεοῦ**, χωρίς νά διατρέχουν τόν κίνδυνον νά προκαλέσουν εἰς τοὺς ἀνοήτους, δηλαδή τοὺς ἐστέρημένους φιλοσοφικῆς ἀγωγῆς καί παιδείας, τήν περιφρόνησιν ἢ τόν χλευασμόν.

Διότι, διὰ νά φέρωμεν ἐπί τροχάδην μερικά παραδείγματα, αἱ διάφοροι ἀπαγωγαί γυναικῶν, ὅπως τῆς νύμφης Αἰγίνης τῆς θυγατρὸς τοῦ ποταμοῦ Ἀσωποῦ (μ' αἰετόν) ἢ τῆς Εὐρώπης ἐν Κρήτῃ (μετεμορφώθη

εἰς Ταῦρον), ὁ Ἔρως τοῦ Διὸς πρὸς τήν Καλλιστὴν τήν κόρην τοῦ Λυκάονος (τήν μετεμόρφωσεν εἰς Ἄρκτον), ἢ τήν ἔνωσιν αὐτοῦ, μετὰ τῆς Ἀλκμήνης τῆς μητρὸς τοῦ Ἡρακλέους μετὰ τῆς Ἀντιόπης τῆς μητρὸς τοῦ Ἀμφίωνος καί τοῦ Ζήθου, ἢ μετὰ τῆς Σεμέλης τῆς μητρὸς τοῦ Διονύσου, ὡς καί ἄλλων, αἱ ἀπαγωγαί αὗται καί οἱ ἔρωτες αὗτοι, δέν εἶναι ἀνήθικοι πράξεις, ἀλλ' ἐκδηλώσεις τῆς Θείας εὐνοίας, αἱ ὁποῖαι ὑποκρύπτουν μετάβασιν τοῦ Θεοῦ πνεύματος πρὸς τοὺς θνητοὺς.

Ἀλλὰ καί ὁ μῦθος τοῦ Διὸς καί τῆς Μήτιος, τῆς α' συζύγου αὐτοῦ, εἰς τήν ὁποίαν προσωποποιοῦνται ἡ Σοφία καί ἡ Ἐπιστήμη, δέν ἀπομακρύνεται μιᾶς τοιαύτης ἐννοίας. Λέγεται, ὅτι ὁ Ζεὺς τήν ἐνέκλεισεν εἰς τὰ σπλάχνα του, διὰ νά τοῦ ἀποκαλύψῃ, κεκρυμμένη ἐν αὐτοῖς τήν γνῶσιν τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ κακοῦ. Τοῦτο ὅμως δέν ἔχει τήν ἐννοίαν καταπόσεως, καταβροχθήσεως, ἀλλ' ὅτι ἡ Σοφία, ὁ Ὑπέρτατος νοῦς, εὐρίσκεται, οὕτως εἰπεῖν, ἐγκεκλεισμένος ἐντός τοῦ Διός, τοῦ Θεοῦ τῶν Θεῶν, καί ἀποτελεῖ, μέρος τῆς Οὐσίας αὐτοῦ. Ὅτι, δηλαδή, ἡ Σοφία, εἶναι μία ἀπαραίτητος ιδιότης τῆς Θεότητός του.

Κατὰ παρόμοιον τρόπον δύνανται νά ἐρμηνευθῇ ἡ ρίψις τοῦ χρυσοῦ μήλου ὑπὸ τῆς Ἑριδος εἰς τό Συμπόσιον τῶν Θεῶν, ἐάν δεχθῶμεν, ὅτι τό μῆλον

τοῦτο εἶναι ὁ Κόσμος, ὁ ὁποῖος ἔλκει τήν καταγωγήν του, τήν ὑπαρξίν του, ἐκ τῶν ἀντιθέτων (**Διχόνια**-Ἔρις-ἐρίφθη ὑπό τῆς Ἑριδος). Ὅτι εὐρίσκεται (ὁ Κόσμος) ἐν μέσω τῶν ὑπερκοσμίων θεῶν δυνάμεων (συμπόσιον θεῶν), ἐνῶ ἐξ ἄλλου καί αὐτή ἡ γυμνότης τῆς Ἀφροδίτης, τῆς ἐκπροσωπούσης τό κάλλος, δύναται νά ἐρμηνευθῇ ὡς ἡ ἁρμονία, ἡ ὁποία παράγει τό κάλλος, τό ὁποῖον, **εἰς τά ὁρατά** ἀντικείμενα, δέν συγκαλύπτεται, ἢ καί ἄλλως, εἶναι αὐτή ἡ **ἀλήθεια**, τήν ὁποίαν εἶδεν ὁ Ἑρύμανθος γυμνήν καί ἐτυφλώθη. (Ἀδώνια).

Παρομοίαν ἀλήθειαν δυνάμεθα ἐπίσης ν' ἀνεύρωμεν καί εἰς τόν μῦθον τῶν Ἀργοναυτῶν, ἐάν δεχθῶμεν, ὅτι τό χρυσόμαλλον δέρας, συμβολίζει κάτι, τό ὁποῖον ἀνήκει εἰς τόν ἄνθρωπον, καί τοῦ εἶναι ἀπείρως πολύτιμον. Θησαυρός, ὁ ὁποῖος ἀπεχωρίσθη κατά τόν ροῦν τῶν αἰώνων, καί τόν ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος, δέν δύναται νά ἐπανεύρη, παρά ἐάν ὑπερνήκησῃ τρομεράς δυνάμεις (ἐπάνοδος εἰς τήν μονάδα).

Τέλος, τήν αὐτήν ἀλήθειαν ἀνευρίσκομεν καί εἰς τόν μῦθον τοῦ Μινωταύρου καί Θησέως, ἐάν φαντασθῶμεν ὅτι ὁ Θησεύς συμβολίζει τόν δαμαστήν, ὁ ὁποῖος ἀφυπνίζεται ἐντός τοῦ ἀνθρώπου, διὰ νά τόν ἀπομακρύνῃ ἀπό τās φιληδονίας καί τέρψεις (μινώταυρος δεχόμενος

τά ἀνθρώπινα δῶρα) καί εἰς τόν ὁποῖον (ἄνθρωπον), ἡ Ἑποπτική του διάνοια (Ἀριάδνη) τοῦ παρασκευάζει τό νῆμα, τό ὁποῖον θά τόν ἐπαναφέρῃ εἰς ἑαυτόν, ὅταν ἀποπλανηθῇ εἰς τόν λαβύρινθον τῶν αἰσθήσεων.

Ὅμως καί οἱ μῦθοι τῶν ἄλλων Ἑθνῶν δέν ἀπομακρύνονται ἀπό τόν τρόπον τοῦτον τῆς ἐκφράσεώς των.

Οὕτως, οἱ Αἰγύπτιοι ἀφηγοῦνται εἰς τοὺς μύθους των περί τοῦ Διός, ὅτι, ἐπειδὴ οὗτος, δέν ἠδύνατο νά βαδίσῃ, διότι οἱ πόδες του ἦσαν ἐκ φύσεως συγκεκολλημένοι, διέμενε συνεχῶς εἰς διαρκῇ μόνωσιν.

Ἡ Ἰσις ὁμως, (ἐκδήλωσις τῆς μονάδος ἐν ἑαυτῇ ἀφού ἔκαμε μίαν τομήν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῶν συγκεκολλημένων σκελῶν, διεχώρησε τά μέρη ταῦτα τοῦ σώματος, καί ἐχάρισεν εἰς τόν Δία τό κανονικόν βάδισμα, μέ κανονικούς πόδας. Ὁ Πλούταρχος, ὁμως, ἐρμηνεύων τόν μῦθον τοῦτον, λέγει ὅτι διὰ τούτου νοεῖται, ὅτι ὁ Νοῦς καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀφού εἶχε διατελέσῃ, εἶχεν ὑπάρξῃ μόνος του, πρό τῆς δημιουργίας τοῦ Κόσμου, εἰς τό προδημιουργικόν χάος τό ἀόρατον καί ἀφανές, τό μήπω πεφωτισμένον, τό Ἄφωτον, προέβη ἀκολούθως εἰς τήν δημιουργίαν τοῦ Κόσμου. διὰ τῆς κινήσεως ὁμοίως καί ὁ Εὐδοξος).

Τοιούτους, λοιπόν, ὀρίζοντας

διανοίγει ὁ Ἐσωτερισμός εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νά κατανοήσουν τήν ὑπό τοὺς μύθους καί τά σύμβολα κεκρυμμένην ἀλήθειαν.

Ὅταν δέ δυνηθοῦν ν' ἀντιληφθοῦν τήν νλῶσαν ταύτην, τότε ἀποκαλύπτεται πρό αὐτῶν ἕνας νέος κόσμος ἐννοιῶν, ὁ ὁποῖος τοὺς ὁδηγεῖ διὰ νά συλλάβουν τήν σοφὴν, ὄντως, διδασκαλίαν τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων καί τῆς Ἑλληνικῆς παραδόσεως, τήν ὁποίαν, δυστυχῶς, ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, ἀγνοοῦμεν περισσότερο παντός ἄλλου.

Διὰ τοῦτο ἔχομεν ὑποχρέωσιν, ἰδίως ἡμεῖς, σεβόμενοί καί τήν Χριστιανικὴν θρησκείαν εἰς τήν ὁποίαν ἀνήκομεν, ἔχομεν λέγω ὑποχρέωσιν νά γνωρίσωμεν τὰς μυσταγωγικὰς βάσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων κάθε θρησκεία στηρίζεται, διὰ νά δυνηθῶμεν χρησιμοποιοῦντες τὰ πολῦτιμα ἐφόδια, τὰ ὁποῖα μᾶς παρέχει ὁ Ἑλληνισμός καί ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία, νά κατανοήσωμεν τὸ βάθος καί τήν δυναμικότητα, ἡ ὁποία, εἰς κάθε θρησκείαν, κρύπτεται, καί εἰς αὐτόν ἀκόμη τὸν Χριστιανισμόν.

Διότι, πρέπει νά κατανοήσωμεν, ὅτι αἱ λειτουργίαι καί τὰ σύμβολα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας, δέν αναφέρονται ἀπλῶς καί μόνον εἰς ἠθικὰς τινὰς παραινέσεις διὰ τήν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μας, ἀλλ' ὑπ' αὐτά καί ἐκεῖνας, υποκρύπτονται ἐπίσης

βαθειαὶ ἐννοιαί.

Ἐάν δέ ἐπιτύχωμεν καί «γνωρίσωμεν», οὐχὶ ἀπλῶς πιστεύσωμεν, τήν ἀσύληπτον, τῷ ὄντι, δυναμικότητα τῶν ἱεουργιῶν καί τῶν δογμάτων, δέν θά εὐρεθῶμεν εἰς τήν δυσάρεστον θέσιν, εἴτε ἡμεῖς εἴτε οἱ ἀπόγονοί μας, νά ἴδωμεν τήν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ, τήν τελειωτέραν μέχρι τοῦδε ἐκδήλωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου, νά παραμένῃ μία ἀπλή ἠθικολογία, οὐδέ τοὺς ἐκπροσώπους αὐτῆς, περιοριζομένους εἰς μίαν ἐξωτερικὴν διδασκαλίαν, μὴ ἱκανοποιούσαν, παρὰ μόνον τοὺς ἀπλοϊκοὺς καί τοὺς ἀπαιδεύτους.

Ἄλλ' ἴσως, πολὺ ἐπεξετάθην, καί νομίζω ὅτι, μετὰ τήν εἰσαγωγὴν ταύτην, ἀπαραίτητον νά εἰσέλθωμεν εἰς τὸ κύριον θέμα μας, καί νά διερευνήσωμεν, κατὰ τὸ δυνατόν, βεβαίως, τὸν μῦθον τῆς Κυβέλης καί τοῦ Ἄττιδος, καί τήν διὰ τούτους τελούμενην λατρείαν.

Πυκνὴ ὁμίχλη περιβάλλει τὸν μῦθον τοῦτον, ἐκπηδήσαντα ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Φρυγίας καί τῆς Λυδίας, ὅπου ἡ Θεὰ Κυβέλη, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀγδιστις (ὄνομα Φρυγικόν) ἐλατρεύετο μετὰ τοῦ Ἄττιδος. Ποικίλαι εἶναι αἱ ἐκδοχαὶ τοῦ μύθου τούτου. Ἐπικρατεστέρα, ὅμως, ἀντίληψις, τήν ὁποίαν ὑποστηρίζουν οἱ Σαλούστιος, Ἰουλιανός καί Πλωτῖνος, φέρει τὸν Ἄττυν, ὡς υἱὸν τοῦ ἐκ Φρυγίας Καλαοῦ, ὁ

ὁποῖος τὸν ἐξέθεσε, μόλις ἐγεν-
νήθη, εἰς τὰς δῖνας, καὶ τὰ ρεύ-
ματα τοῦ ποταμοῦ Γάλλου. (ἐν-
ταῦθα εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποτα-
μοῦ τούτου λέγεται ὅτι ὁ Ἄττυς
ἀνθεῖ, εἰσέτι, ὡς ἄνθος). Ὅμως,
τό νήπιον ἀνευρίσκεται ὑπὸ
ποιμένων, οἱ ὁποῖοι τὸ διασώ-
ζουν καὶ τὸ ἀνατρέφουν. Τοιου-
τοτρόπως, ὁ Ἄττυς ἀναπτύσσε-
ται μεταξὺ τῶν ποιμένων καὶ
ἀποβαίνει καὶ οὗτος ποιμὴν.

Νεανίας ὢν ὁ Ἄττυς, ἦτο
ὠραιότατος ὅπως ὁ Ἄδωνις.
Μίαν ἡμέραν ἡ Ἄγδιστις, δηλα-
δὴ ἡ Κυβέλη, εἶδεν αὐτὸν ἐξη-
πλωμένον εἰς τὰς ὄχθας τοῦ
ποταμοῦ Γάλλου, τοσοῦτον δέ
ἐθέλχθη ὑπὸ τῆς ὠραιότητός
του, ὥστε τὸν ἠγάπησεν. Εἰς
ἐκδήλωσιν τῆς μεγίστης ἀγάπης
τῆς, τοῦ παρέχει πλείστας εὐ-
νοίας, ἐπὶ πλεον δέ, ἐπιθέτει
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του καὶ τὸν
«ἀστεροποίκιλτον πέτασσον», ἢ
ἄλλως «Ἀστερωπόν πῖλον», δη-
λαδὴ, σκουῖφον ἐξ ἐρίου, κεκο-
σμημένον μέ ἐλάσματα, ἔχοντα
μορφὴν ἀστέρων.

Παρά τὸν μέγαλον πρὸς τὸν
Ἄττυ ἔρωτά της, ἡ Κυβέλη οὐ-
δένα περιορισμὸν τοῦ ἐπιβάλλει,
ἀντιθέτως μάλιστα, τοῦ ἐπι-
τρέπει νά ἐνεργῇ καὶ νά κινῆται
ἐλευθέρως (σκιρτᾶν καὶ χο-
ρεῦναι). Ὅμως, μίαν ἡμέραν,
οὗτος ἀπεμακρύνθη περισσότε-
ρον τοῦ συνήθους, καὶ ἔφθασε
κατὰ τὸν μῦθον, εἰς τὰ ἄκρα
τοῦ ὀρίζοντος, ἐπλησίασεν εἰς
ἐκεῖ εὐρισκόμενον Ἄντρον, εἰ-

σῆλθεν εἰς αὐτό, εὔρε τήν ἐν-
τός αὐτοῦ διαμένουσαν νύμφην
Ἰάμην ἢ Σαγαρίτην, καὶ συνευ-
ρέθη μετ' αὐτῆς.

Ὁ Καρύβας, ὅμως ὁ ἱερεὺς
τῆς Κυβέλης, ἀντελήφθη τὸν
ὠραῖον νέον ὅταν ἀπεμακρύνε-
το καὶ ἀπέστειλε λέοντα, διὰ νά
τὸν ἀνεύρῃ.

Ὁ Λέων, ἀνακαλύπτει τὸ ζευ-
γος ἐντός τοῦ Ἄντρον, καὶ τὸ
καταγγέλει εἰς τήν μητέρα τῶν
Θεῶν, ἡ ὁποία καταληφθεῖσα
ὑπὸ σφοδρᾶς ζηλοτυπίας, πε-
ριάγει τὸν νέον εἰς κατάστασιν
παραφροσύνης, καὶ τὸν ἀναγκά-
ζει νά εὐνουχισθῇ. Πράγματι,
οὗτος ἀποκόπτει τὰ γόνιμα αὐ-
τοῦ μέλη καὶ τὰ ἀφίνει παρά τῇ
νύμφῃ, ἐντός τοῦ Ἄντρον. Ἐν
τῷ σημείῳ τούτῳ προστίθεται
ὑπὸ τινων, ὅτι, μετὰ τὸν εὐνου-
χισμόν του, μετεμορφώθη εἰς
ἐλάτην.

Τοιουτοτρόπως ὁ Ἄττυς, συ-
νεπεία τοῦ εὐνουχισμοῦ του
τούτου, ἀποθνήσκει. Ἡ θεὰ ὁ-
μως μετανοεῖ διὰ τὸ κακόν, τὸ
ὁποῖον τοῦ ἐπροξένησε, καὶ τὸν
ἀνακαλεῖ παρ' ἑαυτῇ, διὰ νά
συνοικῇ μετ' αὐτῆς εἰς τὸν οὐ-
ρανόν, τοῦ παραχωρεῖ δέ τρεῖς
Κορύβαντας (ἱερεῖς) διὰ νά τὸν
συνοδοεύουν.

Ὑπάρχουν καὶ πολλαὶ ἄλλαι
ἐκδοχαὶ περὶ τοῦ Ἀττιδος, ἐλά-
χιστα παραλλάσουσαι μεταξὺ
των, τὰς ὁποίας, ὁ μελετητής
δύνатаι νά ἀνεύρῃ εἰς τὰς κυ-
κλοφορούσας μυθολογίας. Ἀ-
πασαι, ὅμως, κατὰ βάσιν, δέ-

χονται τήν ωραιότητα τοῦ Ἄπτιδος, τόν ἔρωτα τῆς Κυβέλης πρὸς αὐτόν, τήν ἀφαίρεσιν τῆς ἀνδρότητός του, τόν θάνατον καὶ τέλος τήν ἀνάστασίν του. Ὅπως ὅμως καὶ ἂν ἔχη ὁ μῦθος, ἔν εἶναι τό σημαντικόν καὶ σπουδαῖον ὅτι ὁ Ἄπτις, ἀποβαίνει εἰς ἐκ τῶν ἀποθνησκόντων καὶ ἀνισταμένων Θεῶν, ὅπως οἱ Διόσκουροι, ὁ Ἄδωνις, ὁ Ὅσιρις καὶ ἄλλοι.

Τοιοῦτος, λοιπόν, κατὰ τήν κρατοῦσαν ἀντίληψιν, ὑπῆρξεν ὁ Μῦθος τοῦ Ἄπτιδος.

Καί ἐρωτᾶται: Τί ἄραγε νά ὑποκρύπτεται ὑπὸ τόν μῦθον τοῦτον;

Διά νά δυνηθῶμεν νά διερευνήσωμεν τόν μῦθον καὶ διεισδύσωμεν εἰς τήν βαθύτεραν αὐτοῦ ἔννοιαν, εἶναι ἀναγκαῖον νά προσδιορίσωμεν προηγουμένως τήν φύσιν τῶν δύο κυρίων προσώπων τοῦ μῦθου: τῆς Κυβέλης καὶ τοῦ Ἄπτιδος.

Καί ἐν πρώτοις ἡ Κυβέλη:

Ἄπαντες οἱ μῦθοι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου, μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς προχριστιανικῆς περιόδου, ἀλλὰ καὶ τῶν μετέπειτα χρόνων, καθ' οὓς ἤκμασαν οἱ γνωστοὶ Νεο-Πλατωνικοὶ φιλόσοφοι (Ἰάμβλιχος - Πλωτῖνος - Πρόκλος κλπ.) ἅπαντες οἱ μῦθοι οὗτοι, συμφωνοῦν περὶ τῆς φύσεως τῆς Θεᾶς.

Εἶναι, λέγουν, ἡ Μήτηρ τοῦ

ὑπερτάτου τῶν Θεῶν, τοῦ Διός, τοῦ ἰσχυροτέρου Θεοῦ τοῦ Κόσμου, τοῦ ὁποίου, οἱ λοιποὶ Θεοί, καὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι φέρονται ὡς τέκνα. Τοῦ Διός, ὁ ὁποῖος εἶδε τό φῶς παρ' αὐτῆς, καὶ ἐθήλασε τήν ζωὴν ἐκ τοῦ μητρικοῦ μαστοῦ τῆς.

Εἶναι, λέγουν, ἡ Μήτηρ τῆς πρώτης Θείας Τριάδος (Διός — Ποσειδῶνος — Ἄδου), ἐντεῦθεν δέ καὶ ὅλοι οἱ ποιηταί, τήν ἀποκαλοῦν Μητέρα τῶν Θεῶν.

Μήτηρ, λοιπόν, τῶν Θεῶν τουτέστιν ἡ Πηγὴ, ἐκ τῆς ὁποίας ἀνέβλησαν ἅπαντες οἱ Θεοί, τόσον οἱ νοεροί, οἱ διὰ τοῦ νοός μόνον δρῶντες, οἱ πνευματικοί, δηλαδή, Θεοί, ὅσον καὶ οἱ δημιουργικοί, τουτέστιν, οἱ περιορισθέντες εἰς μόνον τό δημιουργικόν μέρος.

Διότι δέν πρέπει νά λησμονῶμεν, ὅτι γενικῶς ἅπαντες οἱ μῦθοι, ἐξιστοροῦν, ὅτι ἡ Κυβέλη εἶναι αὕτη αὐτὴ ἡ Ρέα, ἡ σύζυγος τοῦ Κρόνου, ἀλλὰ καὶ ἡ Γαῖα, ἡ σύζυγος τοῦ Οὐρανοῦ.

Ἐπομένως, ἡ Κυβέλη εἶναι, ὄχι μόνον ἡ μήτηρ τῶν Θεῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρχικὴ μήτηρ πάντων τῶν ὄντων, φυτικῶν καὶ ζωϊκῶν, εἶναι ἡ Βασίλισσα αὐτῆς ταύτης τῆς ἀγρίας φύσεως, δεσπόζουσα καὶ κυριαρχοῦσα αὐτῆς ἐξ ὁλοκλήρου.

«Κύβελα ὄρη καὶ ἄντρα καὶ θάλαμοι» κατὰ τόν Ἡσύχιον, ἀπετέλουν τό Βασίλειον τῆς Θεᾶς, ἡ ὁποία, λόγῳ τῆς φύσεώς της

ταύτης, ἀπεκαλεῖτο Σιφυληνή (ἐκ τοῦ ὄρους Σιπύλου τῆς Μυσίας), Δινδυμήνη (ἐκ τοῦ ὄρους Δινδύμου τῆς Φρυγίας) καί Βερεκυντία (ἐκ τοῦ ὄρους Βερέκυντον τῆς Λυδίας). Ἀλλά καί τό ὄνομα Κυβέλη, προέρχεται ἐκ τῆς Φρυγικῆς λέξεως «κύβελα», ἡ ὁποία ἐσήμαινε σπήλιον.

Μέ ἄλλας λέξεις ἡ Κυβέλη εἶναι ἡ μήτηρ «φύσις» τῶν πάντων, ἡ λατρεία τῆς ὁποίας, ἐκπηγάσασα ἐκ τῆς Φρυγίας καί τῆς Λυδίας, ἐπεξετάθη εἰς ὅλον τόν τότε ὑπάρχοντα κόσμον, παντοῦ δέ, ὅπου ἐπεξετάθη, ἡ δύναμις της κατεδείχθη ἀληθῶς μεγαλειώδης, καί Θεία, ἐμποήσασα μεγίστην κατάπληξιν εἰς τόν ἄνθρωπον.

Δέν θά ἦτο ἄσκοπον νά διηγηθῶ ἐνταῦθα δύο περιστατικά, τά ὁποία καταδεικνύουν τόν μεγαλειώδη τρόπον τῆς ἐπιβολῆς τῆς λατρείας τῆς Θεᾶς, παρ' αὐτῆς τῆς ἰδίας, περιστατικά, τά ὁποία ἀποδεικνύουν, ὅχι μόνον τήν ὑψίστην θέσιν τήν ὁποίαν κατεῖχεν αὕτη ἐν τῇ καθόλου θρησκείᾳ τῶν Ἀρχαίων, ἀληθῶς Θείαν θέσιν, ἀλλά καί τόν σεβασμόν μέ τόν ὁποῖον περιεβάλετο αὕτη παρά πάντων.

Εἶναι γνωστόν, ὅτι ἡ λατρεία τῆς Κυβέλης εἶχεν εἰσαχθῇ ἀρχικῶς εἰς τήν Φρυγίαν ὑπό τοῦ Βασιλέως Μίδα, ὁ ὁποῖος μυηθεῖς ὑπό τοῦ Ὀρφέως εἰς τά Θρακικά Μυστήρια, ἐνκατέστησεν εἰς τό Βασίλειόν του τήν

λατρείαν αὐτῆς, διά νά ἐκπολίτιση τοὺς ὑπηκόους του, ἐκ τῆς Φρυγίας δέ, ἡ λατρεία της ἐπεξετάθη εἰς τήν λοιπήν Μικράν Ἀσίαν, καί ἀκολούθως εἰς τήν Ἑλλάδα καί τήν Ρώμην.

Ἀληθῶς περίεργος ὑπῆρξεν ὁ τρόπος τῆς ἐπιβολῆς τῆς λατρείας τῆς Θεᾶς εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες, λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ μορφωτικοῦ αὐτῶν ἐπιπέδου, δέν ἦτο δυνατόν νά ἐνδῶσουν εὐκόλως εἰς τήν εἰσαγωγὴν νέας λατρείας.

Πράγματι οἱ Ἀθηναῖοι, ὅπως μᾶς λέγουν ὁ Πausanias εἰς τὰ Ἀττικά καί ὁ Ἰουλιανός εἰς τήν Μητέρα τῶν Θεῶν, ἀγνοοῦντες τήν φύσιν τῆς Θεᾶς (ἡ ὁποία, σημειωτέον, ὑπεκρύπτετο καί ἐλατρεύετο ἤδη παρ' αὐτῶν, ὑπό τὰ ὀνόματα τῆς Διοῦς (ὄνομα Δήμητρος), τῆς Ρέας καί τῆς Δήμητρος, κατ' ἀρχάς, περιύβρισαν καί ἀπέπεμψαν τήν λατρείαν της, θεωρήσαντες αὐτὴν ὡς καινοτομίαν.

Ὅμως, μετ' οὗ πολὺ, ἡ ὀργή τῆς Θεᾶς ἐξεδηλώθη κατὰ τρόπον σκληρόν, διότι ἐνεφανίσθησαν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀνάλογα περιστατικά πρὸς τὰ ἐμφανισθέντα κατὰ τήν εἰσαγωγὴν τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου.

Τότε εἶχον προσβληθῇ πολλοὶ Ἀθηναῖοι ὑπό μiasματικῆς νόσου τοῦ ἐπιδιδύμου ἀδένους (σημειωτέον ὅτι, ἡ ἀμφοτερόπλευρος ἐπιδιδυμίτις προκαλεῖ τελείαν ἀνικανότητα). Ἀνάλογα, λοιπόν, κρούσματα ἐνεφανί-

σθησαν καί ἤδη, ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι περιϋβρίσαν τήν λατρείαν τῆς Θεᾶς.

Ὅταν ἡ νόσος ἤρχισε νά ἐξαπλοῦται, οἱ Ἀθηναῖοι ἔσπευσαν νά ἐρωτήσουν τό Μαντεῖον τῶν Δελφῶν, κατὰ συμβουλήν δέ τῆς Πυθείας, ἔκτισαν ναόν, τόν ὁποῖον ἀπεκάλεσαν πρός τιμήν τῆς Θεᾶς Μητρῶον (ἀφιερωμένον εἰς τήν Μητέρα), διά νά τήν ἐξιλεώσουν, ἐτοποθέτησαν δέ ἐντός αὐτοῦ τό ἄγαλμα τῆς Θεᾶς, φιλοτεχνηθέν ὑπό τοῦ Φειδίου, ὅπως ἀναφέρει ὁ Πausanias ὁ Περιηγητής (Ἀττικά 3).

Κατ' αὐτόν τόν τρόπον ἐπεβλήθη ἡ λατρεία τῆς Θεᾶς εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι, ἔκτοτε, μετά σεβασμοῦ, ἀλλά καί μετά δέους, ἀνέφερον τό ὄνομά της.

Ὅμως, ἀκόμη ἐπιβλητικώτερα ὑπῆρξεν ἡ ἐπιβολή τῆς λατρείας τῆς Θεᾶς εἰς τήν Ρώμην, ὅπως τήν διηγοῦνται κυρίως ὁ Τίτος Λίβιος, ἀλλά καί ὁ Ὀβίδιος καί ὁ Ἰουλιανός.

Ὅταν ὁ Ἀνίβας εὐρέθη πρό τῶν πυλῶν τῆς Ρώμης, οἱ Ρωμαῖοι, ἐζήτησαν χρησμόν ἀπό τό Μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ὁ δέ Πύθιος Ἀπόλλων τοὺς συνέβουλεύσε νά μεταφέρουν τήν Φρυγίαν Θεάν εἰς τήν Ρώμην, διά νά τήν ἔχουν ὡς σύμμαχόν των. Τότε, ἀπέστειλαν πρεσβείαν εἰς τόν Βασιλέα τῆς Περγᾶμου Ἄπταλον καί ἐζήτησαν νά παραλάβουν τό ἄγαλμα

τῆς Θεᾶς, τό ὁποῖον, σημειωτέον, ἦτο εἰς μέλας ἀερόλιθος τῆς Πησινουῦντος.

Πράγματι, παρέλαβον τό ἄγαλμα καί τό ἐτοποθέτησαν ἐπὶ 50κῶπου πλοίου, ἱκανοῦ νά διασχίσῃ τὰς ἐκτεταμένας τότε θαλάσσας, οὕτω δέ μετά πολυήμερον ταξείδιον τό πλοῖον τοῦτο ἔφθασεν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τιβέρεως.

Τότε, καί ἐνῶ ἀκόμη τό πλοῖον δέν εἶχε προσεγγίσῃ, ὁ λαός τῆς Ρώμης, μέ ἐπικεφαλῆς τήν Σύγκλητον, προηγουμένων ἱερέων καί ἱερεῶν, ἐξῆλθε τῆς πόλεως διά νά προῦπαντήσῃ, μέ ἐπισημότητα, τήν Θεάν. Ἡ Θεά ὅμως, ὡς ἐάν ἤθελε νά ἀποδείξῃ εἰς τόν Ρωμαϊκόν λαόν, ὅτι δέν μετεκομίζετο ἐκ Φρυγίας, ἓνας ἄψυχος λίθος, ἀλλά ἰσχυρά καί Θεία δύναμις, ἀκίνητοποίησε τό πλοῖον, μόλις τοῦτο εἰσῆλθεν εἰς τόν Τίβερην. Κατεβλήθεισαν πλεῖσται προσπάθειαι, διά νά ἐπιτύχουν νά τό κινήσουν, τοῦτο ὅμως, παρέμεινε καθηλωμένον.

Τότε, ἡγέρθη σοβαρά καί ἄδικος κατηγορία, κατὰ τῆς ἀφιερωμένης εἰς τήν λατρείαν τῆς Θεᾶς παρθένου ἱερείας, Κλαυδίας Κουῖντα, τήν ὁποίαν κατηγορήσαν, ὅτι δέν εἶχε τηρήσει τήν ἀγνείαν της, καί διά τοῦτο ἡ Θεά ἤρνεῖτο νά προσέλθῃ, ἵνα μή μianθῇ ὑπηρετουμένη ὑπό τῆς μiasμένης ἱερείας. Πρό τῆς ἀδίκου ταύτης κατηγορίας κατὰ τῆς ἱερείας, τό ὄνομα τῆς

ὁποίας διεσύρετο, καί ὅταν πλέον αἱ ἐκτοξευόμενοι μομφαί ἐπεδεινώθησαν, ἡ ἱέρεια λύει τήν ζώνην της, τήν προσδένει εἰς τό ἄκρον τοῦ πλοίου, καί μέ τόνον ἐμπνευσμένον διατάσσει ὄλους ν' ἀπομακρυνθοῦν.

Ἔπειτα, παρακαλεῖ τήν Θεάν νά μή τήν ἀφίση ἀνυπεράσπιστον ἐνώπιον μιᾶς τοιαύτης ἀδίκου κατηγορίας, καί μέ τόνον παραγγέλματος, ὅπως λέγουν, κραυγάζει. «Ἦ Δέσποινα Μήτηρ, ἐάν εἶμαι ἀγνή, ἀκολούθη μέ»... Καί, ὦ τοῦ θαύματος, τό πλοῖον μετεκινήθη, καί ἐπὶ μακρόν, ἡ ἱέρεια Κλαυδία, τό ἔσυρε κατά τόν ροῦν... (Ὁβίδιος-Τίτος Λίβιος-Ἰουλιανός).

Διά τοιούτου, λοιπόν, τρόπου, ἡ ἰδία ἡ Θεά ἐπέβαλε τήν λατρείαν της, τόσον εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὅσον καί εἰς τοὺς Ρωμαίους, οἱ ὅποιοι (Ρωμαῖοι) τελικῶς, ἐπέτυχον καί νά νικήσουν τοὺς Καρχηδονίους, μεταφέροντες τόν πόλεμον πρό τῶν τειχῶν τῆς Καρχηδόνας.

Ἦτο, λοιπόν ἡ Κυβέλη Μεγάλη Θεά καί Μήτηρ τῶν Πάντων, Θεῶν τε καί Ἀνθρώπων, ἀλλά καί αὐτῆς τῆς Φύσεως, ὅχι, ὅμως, τῶν καλιεργημένων ἀγρῶν καί τῶν εὐφόρων πεδιάδων. Ἀλλά, αὐτή ἡ Γῆ, ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ καί ἀγρίᾳ ἐνεργητικότητι της βασιλεύουσα ἐπὶ τῶν κλιτύων καί τῶν χαραδρῶν τῶν ὄρέων, ἀλλά καί εἰς τὰ σπήλαια καί τὰ ἄντρα, καί τοὺς θαλά-

μους, ἀπολαμβάνουσα τῆς μεγίστης ἐκτιμήσεως καί τοῦ μεγαλυτέρου σεβασμοῦ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι, τιμῶντες ταύτην καί ἀναγνωρίζοντες τήν φύσιν ταύτην τῆς Θεᾶς, τήν ἐμφανίζουν συνοδευομένην ἀπό τὰ ἀγριώτερα ζῶα, ὅπως ὁ λέων τοῦ ὁποίου, ἡ ἀγρία καί μεγαλοπρεπῆς μορφή ἀρμόζει πλήρως εἰς τόν χαρακτήρα καί τήν φύσιν τῆς Θεᾶς.

Καί αὕτη μέν ἦτο ἡ φύσις τῆς Μητρός τῶν Θεῶν, τῆς Κυβέλης.

Ὁ δέ Ἄπτυς: Ποία ἡ φύσις τούτου:

Ὁ ὠραῖος οὗτος νεανίας, ὁ εὐρεθείς ἐκεῖ ὅπου βλαστάνει τό ἄνθος του, ὁ ἀνατραφεὶς καί ἀνδρωθείς εἰς τοὺς λειμῶνας καί τοὺς ἀγρούς, ὁ πλήρης γονιμότητος νέος, ὁ ὁποῖος ἀποθνήσκει εἰς τό ἄνθος τῆς ἡλικίας του, ὅπως ὁ καρπὸς, ἀποσπώμενος ἐκ τοῦ μίσχου του, ὅπως ὁ στάχυς ὁ ἀποκοπτόμενος πρό τῆς συγκομιδῆς του, ὁ πάγκαλος οὗτος νέος δέν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τό ἔαρ ἐν τῇ νεαρᾷ καί ἐκλάμπρῳ αὐτοῦ λάμπει, ἀλλά καί ἐν τῇ ἐφημέρῳ αὐτοῦ διαρκεῖ.

Οὗτος, ἀποβαίνει ὁ ἐρωμένος τῆς Μητρός τῶν Πάντων, καί ζῇ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς.

Ἰδοὺ τό ἔαρ, εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Φύσεως, ἀναπτυσσόμενον ἐκ τοῦ χυμώδους φυσικοῦ αὐτῆς πλούτου.

Ἀπομακρύνεται διὰ νά συ-

νευρεθῇ ἐν τῷ Ἄντρῳ μετὰ τῆς νύμφης, τούτου δ' ἕνεκα καὶ ἀποθνήσκει. Εἶναι ἡ ἐνιαύσιος ἐξαφάνισις τῆς φυτικῆς ζωῆς, εὐθύς ὡς αὕτη ἀπομακρυνθῇ ἐκ τῆς θερμῆς ἀγκάλης τῆς Θεᾶς, ἐκ τῆς θαλπωρῆς τῆς Θεᾶς φύσεως.

Ὅμως ἡ Θεά, ἡ μήτηρ - φύσις, τὸν ἀνακαλεῖ παρ' ἑαυτῇ, καὶ τότε ἔχομεν τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἕαρος τὴν ἐπάνοδον τῆς ἐαρινῆς περιόδου ἐν τῷ ἐπομένῳ ἐνιαυτῷ.

Ἰδοὺ ἡ Φύσις τοῦ Ἄττιδος.

Εἶναι, λοιπόν, καὶ ὁ Ἄττυς Θεός ἀποθνήσκων ἀλλὰ καὶ ἀνιστάμενος. Θεός, δηλαδή, ἀφθαρτος, λατρευόμενος διὰ τὴν ιδιότητά του ταύτην ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ὁμοῦ μετὰ τῆς Κυβέλης.

Κοινὴ ἦτο ἡ Λατρεῖα αὐτῶν.

Μία λατρεῖα, ἡ φωλειὰ τῆς ὁποίας εὐρίσκετο, ἀρχῆθεν, ἐπὶ τοῦ Φρυγικοῦ ὄρους Δινδύμου, τοῦ ἱεροῦ τῆς Κυβέλης ὄρους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου, κατὰ τὴν παράδοσιν, ὑπῆρχε τὸ σπήλαιον τῆς Θεᾶς, τὸ ὁποῖον ἐπεδεικνύετο εἰς τοὺς ἐπισκέπτας, ὡς τὸ ἀρχαιότερον αὐτῆς, ἱερόν, ἐντός τοῦ ὁποίου εὐρίσκετο καὶ ἡ εἰκὼν της, δηλαδή, ὁ μέλας τῆς Πισσηνοῦντος ἀερόλιθος, περὶ τοῦ ὁποίου εἶπον, πλησίον δέ τοῦ σπηλαίου τούτου ὑπῆρχεν ὁ Τύμβος τοῦ λατρευτοῦ ἑραστοῦ της, τοῦ Ἄττιδος.

Ἡ λατρεῖα αὐτῶν, ἀναπτυχθεῖσα ἐντός τῶν ὁρέων τῆς

Φρυγίας, ἠντλήθη ἐκ τοῦ θεάματος τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης Φύσεως καὶ ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν φαινομένων τῆς ἀναπτύξεως καὶ τοῦ μαρασμοῦ τῆς βλαστήσεως, τὰ ὁποῖα ἐνεφανίζοντο κατ' ἔτος οὕτω δέ, σὺν τῷ χρόνῳ, ἐδημιουργήθη μία ἔξαρσις πλήρης πάθους, ἡ ὁποία ἐξέσπα διαδοχικῶς, ἄλλοτε μὲν εἰς παραφοράς χαρᾶς κατὰ τὴν ἀνοιξιν, ἄλλοτε δέ εἰς συνεχεῖς κραυγὰς πόνου, κατὰ τὸν χειμῶνα.

Αἱ τελεταὶ αὗται, αἱ ὁποῖαι ἀργότερον ἔλαβον τὴν ὀνομασίαν Ἰλάρια ἢ Κορυβάντων μυστήρια, ἤρχιζον μὲ πένθος, θρήνους, καὶ κοπετούς, διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἄττιδος, τὸ πῶμα τοῦ ὁποίου, (ὁμοίωμα) ἐτοποθετεῖτο ἐντός φερέτρου. Πλησίον αὐτοῦ ἵστατο ἡ Κυβέλη, θρηνοῦσα διὰ τὸν θάνατόν του, αἱ δέ παριστάμεναι γυναῖκες μὲ πένθιμα ἄσματα (μοιρολόγια) ἐξιστόρουν τὸ μαρτύριον τοῦ θανάτου του καὶ τὸν ἀκροτηριασμόν του.

Ἡ ἑορτὴ αὕτη, ἡ ὁποία συνέπιπτε μὲ τὸν χρόνον τῆς ἐαρινῆς Ἰσημερίας, διήρκει ἐπὶ τριήμερον. Κατὰ τὴν τρίτην, ὅμως, ἡμέραν, τοὺς θρήνους καὶ τοὺς κοπετούς διεδέχετο ἡ χαρά, καὶ οἱ ἑορτάζοντες ἐπανηγύριζον τὴν ἀνάστασιν τοῦ Ἄττιδος, καὶ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς τὴν ζωὴν.

Αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἱερεῖς τῆς Θεᾶς ἐδίδον τὸ παράγγελμα τῆς

ένάρξεως τῶν ἐκδηλώσεων τούτων.

Ὅταν δέ οὗτοι, κρατοῦντες ἀνά χεῖρας πωρσούς (ἀνημμένας λαμπάδας), ἐξωρμούν ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ ὄρους Δινδύμου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπιστεύετο ὅτι κατώκει ἡ Θεά, ὅταν ἀφηνον ἀγρίας κραυγὰς καὶ ἔκρουον θορυβοδῶς τὰ κύμβαλα καὶ τὰ τύμπανα, ὅταν ἀκολούθως ἐχώρευον μέ παραφοράν καὶ ἐξεβαλον ἑξαλα παραληρήματα, οὐδέν ἄλλο ἔπρατον ἢ ἀλλοτε μὲν ἐθρήνουν τὸν θάνατον τῆς βλαστήσεως τοῦ ὄρους, (τὸν θάνατον τοῦ Ἄττιδος) ἀλλοτε δέ ἐχαιρέτουν τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ εἰς τὴν ζωὴν (τὴν ἀνάστασιν τοῦ Ἄττιδος).

Τοιαύτη, λοιπόν, ἦτο ἡ φύσις καὶ ἡ λατρεία τῶν Θεῶν τούτων, τῆς Κυβέλης καὶ τοῦ Ἄττιδος.

Ἀλλὰ τό θέμα μας δέν ἐξαντλεῖται ἐνταῦθα.

Ἡ διδομένη εἰς τὸν μῦθον μας ἐρμηνεῖα εἶναι μόνον ἡ ἐξωτερικὴ αὐτοῦ ὄψις, ἐκείνη, ἡ ὁποία γίνεται εὐκόλως ἀντιληπτή, καὶ ἡ ὁποία ἱκανοποιεῖ πάντας.

Ὅμως, πέραν ταύτης, ὑπάρχει καὶ ἡ ἄλλη ὄψις τοῦ μύθου, ἡ ἐσωτέρα αὐτοῦ ὄψις, ὅπου ἐξηγοῦνται καὶ ἐρμηνεύονται καὶ τὰ ἄλλα μέρη αὐτοῦ, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι ὁ ἀστεροειδὴς πῖλος (ὁ Οὐρανός) ἢ ὅπως ὁ λέων (ἡ πυρωδὴς Ἀρχή), ἡ καὶ ἡ ἐκτομή τῆς ἀνδρότητος, ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τοῦ Ὀσίριδος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἐκτομὴν τοῦ Ἱεροφάντου τῶν Ἐλευσινίων, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἱππόλυτος Ρώμης εἰς τὰ φιλοσοφούμενα.

Μαρί Δ. Μανούσου

Ἑποχές

Φύλαξέ μου δυὸ ψιχάλες, μιά χούφτα νοσηρά φύλλα καὶ μυρωδιά ἀπὸ φρεσκοβρεγμένη γῆ.

Φύλαξέ μου ἓνα καλάθι κούμαρα, παγωμένο ἀγέρι καὶ μιά χιονοστιβάδα στά μαλλιά.

Φύλαξέ μου δυὸ ἄσπρα μπουμπούκια, μιά ἀστροφεγγιά κι ἓνα φτερούγισμα πουλιού.

Φύλαξέ μου μιά καυτὴ ἀχτίνα, λίγο χρυσαφὶ σιτάρι κι ἓνα κῦμα.

Φύλαξέ μου μιά στιγμή.

Ἐκυκλοφόρησε σ' ἓναν κομψὸ τόμο

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀρχαιοελληνικά

Ἐπιλογές ἀπὸ τὰ Ὅμηρικά Ἔπη

Ἐπιλογή ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα

Ἐπιλογή ἀπὸ τὴν Ὀδύσσεια

Μεταφράσεις

Πυθαγόρεια Χρυσᾶ Ἔπη

Θουκυδίδου Περικλέους Ἐπιτάφιος

Περίληπτικές Ἀφηγήσεις

Πλάτωνος Συμπόσιον ἢ περί Ἔρωτος

Πλάτωνος Φαῖδρος ἢ περί Καλοῦ

Πλάτωνος Ἀξίохος ἢ περί Θανάτου

Πλάτωνος Ἀπολογία Σωκράτους

Πλάτωνος Φαῖδων ἢ περί Ψυχῆς

Ὁ Πλάτων γιά τὴν Παιδεία <Νόμοι—Πολιτεία>

Ὁ καταποντισμός τῆς Ἀτλαντίδος <Τίμαιος>

Πλουτάρχου Ἑπτὰ Σοφῶν Συμπόσιον

Τιμᾶται Δρχ. 400

Ἀφιερώνεται στήν
Τατιάνα Σταύρου

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΓΑΛΑΝΑΚΗ-ΒΟΥΡΛΕΚΗ

ΕΛΩ Η ΠΟΛΙΣ

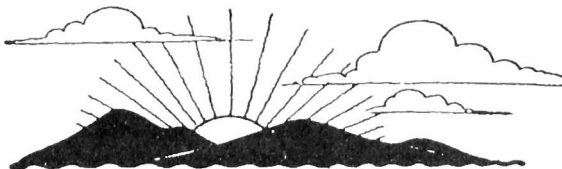
ΑΝΟΙΞΗ-1453

Ἐπεσε ἡ Πόλη! Ὅρδές, κύμα ἀλλόπιστο,
σάν ποταμός ξεχύθηκε, ἀπ' τήν κρυφή,
τήν προδομένη πόρτα. Ἐπεσε ἡ Πόλη!
Χιλιόχρονη ὁμορφιά, λεηλατήθηκε...
Χριστιανοσύνης ἐπαλξη, ποδοπατήθηκε!

Πόλη τῶν Πόλεων, Ἀγία Σοφία, θρύλος
τώρα, πού δέ γίνεται νά ξεχαστεῖ ποτέ,
δέ γίνεται νά μειωθεῖ ἡ συνταραχτική
πράξη τοῦ ἀφανισμοῦ της!

ὦ, Πόλη τῶν Πόλεων, ἱερή κι' ἀρχόντισσα,
κάρφος ζηλότυπο τῶν ἐθνῶν, θάμπος καί
πόνος στούς ἐπιγενόμενους...

ὦ, Πόλη τοῦ κάλλους καί τῆς ἀρετῆς,
πού σέ κλαῖνε οἱ καρδιές τῶν ἀνθρώπων
μέσα στό πέρασμα τῶν αἰώνων,
πού δέν ἀμαυρώνουνε τή δόξα σου,
γιά νά μένεις πάντα ἐσύ, ἡ ξεχωριστή,
ἡ λάμπουσα σάν τό ἀτόφιο χρυσάφι!

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΚΟΥΛΕΝΤΙΑΝΟΣ

ΙΩΔΙΟ 131

Πάγωσε το φεγγάρι
μπροστά στο θάνατο!
Είπανε «Λάθος, μας
συγχωρήτε». Κάτι τέτοιο.
Κι ύστερα πάλι
— μήπως ήταν όνειρο; —
η ζωή... στην ανηφόρα...

Μα τα παιδάκια
που τους κλέψανε το γέλιο,
που τα παντρέψανε
με την αβεβαιότητα,
φτύνουνε πίσω το «Λάθος!»
και, δακρυσμένα,
μοιρολογούνε την ειρήνη.

J. Krishnamurti

Στά πόδια του Διδασκάλου

Δρχ. 150

Βενετσού 'Ιλαρίωνος

Φῶς στην Άτραπό

Δρχ. 150

Κωστή Μελισσαροπούλου

Ό Κρισναμουρτι γιά τόν Διαλογισμό

Δρχ. 150

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Π. ΡΟΖΟΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου

Καθῆκον καί ἠθικός νόμος

Ζοῦμε σέ μιά ἐποχή κατ' ἐξοχήν προβληματική. Τά ἐρωτήματα πού τίθενται δέν ἀφοροῦν μόνον τίς κοινωνικές, ἀλλά καί τίς ἠθικές λεγόμενες ἀξίες. Ἐάν δεχθοῦμε τόν ὀρισμὸ τῆς ἠθικῆς ὡς τὸ «σύνολο τῶν κανόνων τῆς συμπεριφορᾶς πού δέχεται μιά ἐποχή, ἢ μιά ὁμάδα ἀνθρώπων» (Α. Lalande), σ' ἓνα κόσμο διαρκῶς μεταβαλλόμενο καί σέ μιά ἐποχή ρευστή καί ἀμφιλεγόμενη, οἱ κανόνες αὐτοί τῆς συμπεριφορᾶς, αὕτη δηλ. ἡ ἴδια ἡ ἠθική, τίθενται ὑπὸ αὐστηρά κριτική.

Μιά νέα ἀντίληψη τοῦ ἠθικῶς πράττειν ἔρχεται ν' ἀντικαταστήσει μιά παλιὰ παραδεδεγμένη ἀξιολογική τοποθέτηση τῆς ἀνθρώπινης συμπεριφορᾶς. Καί νομιμοποιεῖται νά τό ἀπαιτεῖ ἀφοῦ δεχθῆκαμε, ἐξ ὀρισμοῦ, ὅτι ὁ ἴδιος ὁ ἀνθρωπος εἶναι ὁ νομοθέτης τῶν ἠθικῶν κανόνων πού διέπουν τὴν καθημερινή του πράξη.

Ὁ σχετικισμὸς τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν εἶναι ἐδῶ φανερός. Μιά καθαρὰ σοφιστική ἀντίληψη τοῦ ἠθικοῦ βίου, πού καθιστᾷ «μέτρον πάντων χρημάτων» τόν ἀνθρωπον. Ὁ ἀνθρωπος νομοθετεῖ γιὰ τόν ἴδιο του τόν ἑαυτό καί αὐτὸς πάλιν ἀναιρεῖ, ὅποτε θελήσει, τίς ἐπιταγές πού νομίζει ὅτι δέν τοῦ χρειάζονται πιά. Ὁ ἠθικός αὐτὸς σκεπτικισμὸς τῶν σοφιστῶν φαίνεται νὰ κυριαρχῇ σέ μεγάλη κλίμακα στὴν ἐποχή μας.

Ἀλλὰ ὁ ἠθικός βίος εἶναι ἐπιτρεπτό νά ὑπόκειται σέ ἀρχές μεταβαλλόμενες καί σχετικές, ἡ ἀξία καί ἀποτελεσματικότητα τῶν ὁποίων δέν ἔχουν διαχρονικό καί πανανθρώπινο κῦρος;

Ἡ ἀνθρώπινη πράξη εἶναι δυνατό νά μὴν ὑπακούει σ' ἓναν ὑπέρτατο, ἀπὸ ὅλους ἀποδεκτό καί μέ αἰώνιο κῦρος, Ἡθικὸ Νόμο; Καί ποίος εἶναι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, αὐτὸς ὁ νόμος;

Ὁ Πλάτων (στό Συμπόσιο) εἶχε ὑπογραμμίσει ὅτι ἡ ἀνθρώπινη πράξη αὕτη καθ' ἑαυτή δέν εἶναι οὔτε καλή, οὔτε κακή. Δέν ἔχει δηλαδὴ ἠθικὸ περιεχόμενο:

«...πάντα γὰρ πράξεις ὧδε ἔχει· αὕτη ἀφ' ἑαυτῆς πραττομένη οὔτε καλή οὔτε αἰσχρά».

Καί ὁ Shakespeare βάζει τόν Hamlet νά βεβαιώσει ὅτι «τίποτε δέν εἶναι καθ' ἑαυτό καλὸ ἢ κακὸ, ἡ σκέψη εἶναι πού τό κάνει ἔτσι».

Τί σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι ή ψυχή, ή συνείδηση, ή βούληση, ή ίδια ή θέληση είναι ή έδρα του καλού και του κακού. 'Η θέληση όμως ή οποία έλέγχεται και κατευθύνεται από τό νοϋ. 'Η σκέψη είναι αυτή που διακρίνει τόν άνθρωπο από τά ζώα και τόν θέτει στην κορυφή της δημιουργίας. Καί ή βούληση διαφέρει από τά ένστικτα έπειδή άκριβώς λειτουργεί και ένεργεί σύμφωνα μέ τή νόηση. 'Η λογική βούληση είναι λοιπόν ή έδρα της ήθικης άξίας τών ανθρώπινων πράξεων.

Είναι όμως ή βούληση πάντοτε άγαθή; Καί πότε συμβαίνει αυτό; Στο κρίσιμο τουτο έρώτημα άπάντηση, που και σήμερα ακόμα διατηρεί άμείωτη τήν άξία της, έδωσε ο KANT. 'Η βούληση τότε μόνο είναι άγαθή, όταν κατευθύνεται και προσδιορίζεται από τό καθήκον. 'Η άγαθή βούληση πράττει πάντοτε σύμφωνα μέ τό καθήκον, μέ τό χρέος. 'Οχι όμως μέ τήν πίεση κάποιου έξωτερικού παράγοντα, ούτε υπό τό κράτος του φόβου ή της ανάγκης. 'Η πράξη τότε μόνον είναι άγαθή, όταν έκπληρώνει τό καθήκον από άγαθή προαίρεση, έλεύθερη και άνεπηρέαστη από έξωτερικούς ή και έσωτερικούς (ψυχολογικούς) καταναγκασμούς. 'Όταν ή ίδια ή συνείδηση, ή βούληση του ανθρώπου έλευθέρως και άβιάστως πράττει τό άγαθόν διότι πιστεύει ότι όντως έτσι έκπληρεί τό ήθικόν της χρέος.

Σ' αυτή τήν περίπτωση ήθική δέν είναι τίποτε άλλο, παρά τό σύνολο τών κανόνων συμπεριφοράς που ίσχύουν άνευ όρων (La-chelie).

Πότε όμως μία πράξη είναι ήθική και ή βούληση χαρακτηρίζεται ως άγαθή, όταν μέ έλεύθερη προαίρεση προσαρμόζει τήν πράξη προς αυτό τό λεγόμενο ήθικό χρέος;

Μία πράξη, λέγει ο KANT, είναι ήθική έφ' όσον είναι δυνατόν να άπατήσουμε άπ' όλους τούς ανθρώπους να τήν έπαναλαμβάνουν. Τό ήθικόν δηλαδή πρέπει να έχει γενικό και καθολικό κϋρος.

«Πράττε, έγραφε, έτσι ώστε ο κανόνας της θέλησής σου πάντα να μπορεί να έχει κϋρος σαν αρχή μιας καθολικής νομοθεσίας». Πράττε, δηλαδή, ώσαν ο κανόνας της πράξης σου να μπορεί να αναχθι σ' ένα γενικό νόμο. (Παπανούτσος, 1956).

Αυτός, λοιπόν, ο υπέρτατος ήθικός νόμος είναι ο κανόνας κάθε ήθικης πράξης και κάθε άγαθής βούλησης. Αυτός ο νόμος τόν όποιον έλεύθερα και άβιάστα έθεσε ή ίδια ή βούληση ως υπέρτατον κριτή κάθε ανθρώπινης πράξης. Διότι ή βούληση του κάθε έλλογου όντος, όπως λέει ο Παπανούτσος, είναι ή έξουσία που θέτει τούς νόμους, στους όποιους ή ίδια υποτάσσεται. 'Η άυτόνομία της βούλησης, γράφει ο KANT, είναι ή μοναδική αρχή όλων τών ήθικων νόμων και τών καθηκόντων. Αυτή ή αρχή της άυτόνομίας,

προσθέτει πάλι ὁ Παπανοῦτσος, βεβαιώνει τήν ἐσωτερική μας ἐλευθερία. Καί ἡθική ἐλευθερία, προσθέτει μέ τή σειρά του ὁ Ἱω. Θεοδωρακόπουλος, δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά ἡ αὐτοδέσμευση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν ἡθικό νόμο. Καί δέν ὑπάρχει ἡθική αὐτονομία χωρίς ἐλεύθερη βούληση, μέ ἀναγκαστική ἐπιβολή τοῦ χρέους ἔξωθεν. Ὅταν δηλαδή ὁ ἡθικός νόμος εἶναι ξένος πρὸς τήν βούληση, ὅταν τό χρέος καί τό καθῆκον καλοῦνται νά ὑπηρετήσουν σκοπιμότητες, πού δέν ὑποτάσσονται στίς ἐσωτερικές ἐπιταγές τῆς ἐλεύθερης βούλησης, μέ ἄλλα λόγια, στὸν παγκόσμιο καί ἀναλλοίωτο ἡθικό νόμο, δηλαδή ἕνα νόμο πού ἔχει τό κῦρος, τήν παγκοσμιότητα καί τήν καθολικότητα τοῦ φυσικοῦ νόμου, δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει ἡθική αὐτονομία καί συνεπῶς ὑπέρτατον κέντρο ἀναφορᾶς τῆς ἡθικῆς πράξης.

Εἶναι ὅμως τὰ πράγματα πάντοτε ἔτσι; συμβαίνει στήν καθημερινή ζωή ὅτι ὁ ὑπέρτατος ἡθικός νόμος ἐπιτάσσει καί ἡ συνείδηση ἀποδέχεται ὡς καθῆκον;

Ὁ Παπανοῦτσος, σ' ἕνα παλαιότερο δοκίμιο, μέ τίτλο «Ὁ ἡθικός προβληματισμός», ἔθεσε τό θέμα μέ ἀπόλυτη εἰλικρίνεια. Ὁ ἡθικός βίος, ὅπως καί ὁ θεωρητικός στοχασμός, ἔχει τὰ προβλήματα του. Ὁ ἡθικός βίος, ἡ ἡθική δηλαδή ἐνέργεια καί πράξη, ἀρχίζει μέ τήν ἔφεση καί συντελεῖται μέ τήν πραγμάτωση τῆς ἀρετῆς. Ὁ κοινός νοῦς, δηλαδή οἱ πολλοί, πιστεύουν ὅτι «ἄμα διευκρινισθοῦν οἱ δεοντολογικές ἀρχές καί ἐξαγγελθοῦν οἱ ἐντολές, δέν ὑπάρχει πλέον πρόβλημα γιὰ τήν ἡθική βούληση». Γνωρίζει τό χρέος της καί θά τό πράξη. Καί αὐτό μπορεῖ νά εἶναι σωστό, τουλάχιστον ὡς πρόθεση καί ὡς ἐπιδίωξη.

Διότι μόνον οἱ προθέσεις τῶν πράξεων μᾶς ἀνήκουν ἀπόλυτα, ἐλέγχονται δηλ. ἀπό ἐμᾶς, ὄχι καί τὰ ἀποτελέσματα· τὰ τελευταῖα ἐξαρτῶνται ἀπό καταστάσεις καί περιστατικά πού δέν ὑπόκεινται στὸν ἑλεγχό μας.

Ἡ περιπτωσιολογία τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς, τόσο τῆς ἀτομικῆς, ἀλλά προπάντων τῆς συλλογικῆς, ἔγραφε ὁ σοφός Ἀκαδημαϊκός, εἶναι ἀπέραντη καί ἡ ἐφαρμογή τῶν κανόνων πού ἔχουμε δεχτεῖ ὁδηγεῖ πολὺ συχνά σέ καταστάσεις ἀσυμβίβαστες μεταξὺ τους καί μέ τίς προθέσεις μας. Κάποτε δέ τόσο ἀσυμβίβαστες πού ἡ σύγκρουση εἶναι ἀναπόφευκτη καί βιαία· πρὶν ἀπὸ τήν τέλεση τῆς πράξης ἐπικρατεῖ ἀμηχανία, ἀβεβαιότητα καί σκεπτικισμός γιὰ τήν ἀξία της, ἐνῶ μετὰ ἀπ' αὐτήν ὁδηγοῦμεθα στήν ἀπελπισία καί στὸ ἀδιέξοδο, ὅταν διαπιστώνουμε ὅτι τὰ ἀποτελέσματά της δέν ἦσαν τὰ ἀναμενόμενα.

Αὐτό εἶναι τό δράμα τοῦ ἀνθρώπου, καί πρὸς παντός τοῦ διανοούμενου καί πνευματικοῦ ἀνθρώπου.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ

Τό βάθος τῆς σιωπῆς

Περισσότερο από κάθε άλλη εποχή σήμερα μέ τά ἄφθονα μέσα ἐνημέρωσης καί μέ τίς ποικίλες μηχανές ζοῦμε μέσα σέ θορύβους καί σ' ἀνθρώπινες γλωσσικές κραυγές. Σέ κάθε ἐκδηλώσεις, πού πολλές φορές τίς λέμε πνευματικές, καταλήγουν σ' ἓνα ἀνακάτωμα καί σύμπλεγμα ἀπό ἀντικρουόμενες λέξεις. Λέμε πνευματική ἐπικοινωνία, ἀλλ' αὐτή δέν πραγματώνεται μόνο μέ τήν κραυγή τῆς γλώσσας, πού χρησιμοποιοῦν λέξεις. Ὑπάρχει κι ἄλλος δρόμος, ὁ ἀπόλυτος, ἡ ΣΙΩΠΗ. Ἐνῶ ὁ ἄλλος μέ τίς λέξεις εἶναι ὁ σχετικός, ὁ ταυτοτικός, πού ὑπάρχουν περιπτώσεις νά φτάνουμε καί νά κινούμαστε σ' ἓνα φαῦλο κύκλο.

Μιά ἰνδική παροιμία λέει ὅτι: «Ἡ σιωπή δέν κάνει λάθη». Πραγματικά δέν μπορεῖ νά κάνει λάθη, γιατί ὑπάρχουν σ' αὐτή ὄχι οἱ ἀπατηλές ἐνεργητικότητες, πού ἔχουν μέσα τους τίς ματαιόδοξες κι ἐγωκεντρικές ἐπιθυμίες τοῦ ἀνθρώπου. Μέ τή σιωπή μποροῦμε νά φτάσουμε τήν Ἀλήθεια. Γι αὐτό ὁ Ντισραέλι εἶπε ὅτι «ἡ σιωπή εἶναι μητέρα τῆς Ἀλήθειας». Κι ἀκόμη μέ τή σιωπή φτάνουμε στήν Εἰρήνη. Ἡ σιωπή βγάζει παιδιά τῆς Εἰρήνης.

Ἡ συγγραφέας καί ποιήτρια κ. Αἰμιλία Ἰβου, στό τελευταῖο τῆς ποιητικό ἔργο «Ὁρεῖα Κρύσταλλος καί Βασάλτης» (1985), δίνει ἐπιγραμματικά τό βαθύτερο νόημα τῆς ΣΙΩΠΗΣ στούς στίχους:

Ἡ Σιωπή
 ἡ μεγάλη
 ἡ ἀπρόσβλητη
 ἡ ἄνασσα.
 Μάννα τοῦ λόγου
 ἀγέννητη,
 πρὶν ἀπ' τό λόγο.
 Πέρα καί πάνω
 ἀπ' αὐτόν.

Ἡ λευκή
 ἡ αὐτάρκης
 ἡ ἀσφαλητή.

Μάννα τοῦ λόγου
 ἀειπάρθενη.
 Πρίν ἀπ' τό λόγο.
 Πέρα καί πάνω
 ἀπ' αὐτόν.

Πραγματικά ἡ Σιωπή εἶναι ἡ βασίλισσα, πού δέν προσβάλλεται, εἶναι ἀγέννητη, χωρίς σφάλματα καί πιό πάνω ἀπ' τό λόγο. Ἡ σιωπή ἔρχεται καί κινεῖται μέσα στήν αἰωνιότητα. Ἐνῶ ὁ λόγος ἔχει ἀρχή καί τέλος, καί κινεῖται μέ τόν χρόνο. Ἡ σιωπή δέν δημιουργεῖ ἄγχη, δέν ὁδηγεῖ τόν ἄνθρωπο στούς ψυχιάτρους. Ἡ Σιωπή φέρνει τή γαλήνη, πού μέσα σ' αὐτή ἐξαφανίζεται ἡ θλίψη καί φέρνει τή Σοφία. Γιατί οἱ Μεγάλοι Δάσκαλοι τῆς ἀνθρωπότητας μέσα ἀπό τή Σιωπή ὀραματίστηκαν τήν ἀνθρώπινη μοῖρα, καί λύτρωση ἀπό τίς συνέχεια ἐπιθυμίες γιά ὕλική ἐπικράτηση.

Βόλος 16.5.1986

Κύριε Δ/ντά

Ξαφνιάζουν δυσάρεστα οἱ ἀπόψεις τοῦ κ. Γ. Κατσαμπῆ στό γράμμα του πού δημοσιεύσατε στό τεῦχος 171.

Ὑπάρχουν πολλοί πού πιστεύουν ὅτι ΧΙΡΟΣΙΜΑ καί ΑΟΥΣΒΙΤΣ εἶναι συνώνυμα τῶν ἴδιων ἀπαίσιων ἐγκλημάτων.

Ἀρκοῦσε ὁ 33ος ΤΡΟΥΜΑΝ νά ρίξει τήν βόμβα του στήν θάλασσα γιά νά καταλάβουν οἱ ἔξοχοι Γιαπωνέζικοι ἐγκέφαλοι — τό ἀποδεικνύουν καθημερινά — τί ὄπλο κρατοῦσε γιά νά φέρει τό ἴδιο ἀποτέλεσμα χωρίς τήν ἀπερίγραπτη τραγωδία τῆς ΧΙΡΟΣΙΜΑ καί ΝΑΓΚΑΣΑΚΙ πού ντρόπιασαν, ἀκόμα μιά φορά τόν ἄνθρωπο.

Πρίν ἀπό δεκαετίες καί ὁ τελευταῖος σπουδαστής φυσικῆς γνῶριζε τήν ἀλυσιδωτή διάσπαση τοῦ ἀτόμου.

Ἀπεφάσισε «ἐν ψυχρῷ» νά θανατώσει ΑΣΚΟΠΑ ἑκατοντάδες χιλιάδες ἄμαχους ἀνθρώπους - παιδιά, γυναῖκες, γέροντες.

Δέν σκίρτησε ποτέ ἡ καρδιά του ἀπό γέλιο παιδιοῦ ὅπως στόν κάθε ταπεινό ἄνθρωπο;

Ἡ βόμβα του τόν ἀπήλλαξε νά ἀκούσει τό κλάμα του γιατί δέν πρόφθασε νά ὑπάρξει.

*Μέ τιμή
 Γ. Κοτοπουλέας*

ΝΙΚΟΣ Α. ΤΕΝΤΑΣ

Η ΙΣΟΤΗΤΑ

«Κατά φύσιν ανόμοιοι οι άνθρωποι».

Ο Ανώνυμος της Ελληνικής Νομαρχίας αποτολμά τη διδαχή των φυσικών νόμων σε μια περίοδο που η μισαλλοδοξία είχε επιβάλλει το κράτος του ζόφου και της αμάθειας. Ένας ο στόχος του: να εναρμονιστούν οι Έλληνες με τον παγκόσμιο ρυθμό με γνώση κι ευτολμία.

Είναι η υπόδειξη του τεκμηριωμένη:

«Η αναρχία, λοιπόν, κατέστησε κατ' αρχάς την απλήν φυσικήν ανομοιότητα ανυπόφορον».

Η σκέψη του δημιουργού της Νομαρχίας είναι και φωτισμένη και διαφωτιστική. Ο σύγχρονος, μάλιστα, ιστορικός, Τάσος Βουρνάς, θα δώσει τη συντεταγμένη της με αφοπλιστική πειστικότητα: «Κατά την κρίση μου, η μύηση του 30ου βαθμού του Ελευθεροτεκτονισμού και η «Ελληνική Νομαρχία» έχουν πολλά κοινά σημεία, πράγμα που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, αν ο συγγραφέας δεν ήταν τέκτων είχε διαβάσει τουλάχιστο τα παράνομα τότε κείμενα του ελευθεροτεκτονισμού».

Η πρόσβαση όμως στα τεκτονικά κείμενα δεν ήταν και τότε τόσο δύσκολη για το επισημαινόμενο ενδεχόμενο της παράνομης έκδοσής τους, όσο γιατί ήταν και είναι συνυφασμένη η κυκλοφορία τους με την τεκτονική ιδιότητα.

Συνεπώς και η γνώση της μύησης του 30ου βαθμού αλλά και η γενικώτερη δόμηση της Νομαρχίας με τεκτονικό υλικό συναποτελούν μαρτυρίες για την τεκτονική ιδιότητα του Ανώνυμου Έλληνα.*

Αλήθεια και φως είναι ο λόγος του Ανώνυμου διδάχου του Γένους. Στο άπειρο Σύμπαν δεν υπάρχουν έστω και δύο μονάδες στοιχείων ή όντων, με οργανωμένη δομή, απόλυτα όμοιες. Ο Νόμος της Ανομοιότητας έχει οικουμενική ισχύ. Η κίνηση, στηριγμένη στην ανομοιότητα-ανισότητα των δυνάμεων, θεμελιώνει τη

* Η τριπλή ιδιότητα του Ιωάννου Κωλλέτη σαν: Ηπειρώτη - σύγχρονου των γεγονότων της Νομαρχίας, Φιλικού και Τέκτονα, ενισχύουν τον βάσιμο ισχυρισμό όσων τον θεωρούν συγγραφέα της Ελληνικής Νομαρχίας.

ζωή με την αέναη ροή και την αδιάλειπτη μεταλλαγή κάθε μορφής σε όλα τα επίπεδα της δημιουργίας.

Η αφετηρία, όμως, η τροχιά εξέλιξης κι ο τελικός σκοπός είναι ίδια για όλους κι όλα. Η εμφανιζόμενη διαφορά δυναμικοτήτων οφείλεται στη διαφορετική «εν χρόνω» εκπόρευσή τους, τη διαφορετική, δηλαδή, ψυχική ηλικία κάθε όντος, σύμφωνα με οικεία, σε μυητικά τάγματα, ρήση: «τι ηλικίαν έχετε;».

Η διαφοροποίηση είναι η γενεσιουργός αιτία της μορφικής ποικιλίας που συνιστά το κάλλος και την αρμονία της Φύσης-τροφού των αναλλοίωτων δημιουργικών αιτίων με κοινή προέλευση: «πάντα τα γινόμενα έμψυχα ομογενή δει νομίζουν», κατά την Πυθαγόρεια παράδοση, την οποία εγκολπώθηκε ο Στωικισμός με την κοσμοαντίληψη της ίσης μετοχής των ανθρώπων στην ψυχή του κόσμου. Μια συμμετοχή η οποία σκοπεί στην κατάκτηση της συνταύτισης με το θείο, με αγώνα συνεχή. Και αγώνας σημαίνει εξέλιξη.

Σε δύο στοιχεία στηρίζεται η ανάλογη αρχαία σοφία: στο ιδεώδες της Αδελφότητας και το αξίωμα ότι στη φύση δεν υπάρχουν όροι διάπλασης προνομιούχων όντων. Τα πάντα βαίνουν από τη Δύση προς την Ανατολή, από το χάος στην Τάξη, από το τελέες στο τέλειο. Όλα τα όντα είναι εξελίξιμα και δεκτικά συνεχούς προαγωγής. Είναι σύμφυτη η προδιάθεσή τους για αυτοδύναμη ανέλιξη, κάτι που θα επιταχύνει η ανιδιοτελής βοήθεια, η παρεχόμενη σύμφωνα με το νόμο της επιρροής, της αλληλεπίδρασης και της αμοιβαιότητας.

Να γιατί κριτήριο στα Μυστήρια ήταν και είναι, για τους προσήλυτους, η ηθική τους κατάρτιση και η έφεση για την αναζήτηση της Αιώνιας Αρχής με τη διακονία της Αγάπης.

Αυτή η προσδιοριστική για την έννοια της Ισότητας φυσική βιοθεωρία συναρθρώνεται με την Ελευθερία και την Αδελφότητα για να συναποτελέσουν Ιερό Ισόπλευρο Τρίγωνο, σύμβολο που πανηγυρικά επικυρώνει την απαγόρευση των προνομίων τα οποία πρέρχονται είτε από τη γέννηση είτε από την πνευματική ή οικονομική υπεροχή, χωρίς επαναστατικές διακηρύξεις ή υλιστικούς δογματισμούς. Ήταν και είναι γνωστό πως η απόλυτη ισότητα αντίκειται στο φυσικό νόμο της ανομοιότητας γιατί οδηγεί στην ισοπέδωση, δηλαδή το μαριασμό και το θάνατο.

Όσο πλαταίνει η Ισότητα τόσο στενεύει η Ελευθερία.

Αλλά και ο εξισωτής του σαρκίου θάνατος, εξακολουθεί να διατηρεί την ανισότητα στα στάδια εξελίξεως των ψυχών. Μόνο ο συνεχής εμποτισμός στην αγάπη μετριάξει την ανισότητα με την

αδελφότητα. Η Αγάπη είναι η αποκλειστική εξισωτική οδός του εγώ προς το απόλυτα ένα, και η προσπέλασή της εφικτή μόνον όταν η αγαθότητα-αγνότητα μετουσιωθεί σε αγιότητα. Και η τελική μας δικαίωση: «Ομοίωσις τω Θεώ» κατά τον ιερό αφορισμό του Πυθαγόρα ή την άγια προτροπή του Ιωάννη του Θεολόγου «όμοιοι αυτώ (Θεό) εσόμεθα» για να λάμψει ελπίδα της Γης η θεία έμπνευση του Αποστόλου Παύλου: «ουκ ένι δούλος ουδέ ελεύθερος ουκ ένι άρσεν και θήλυ· πάντες γαρ υμείς εις εστέ εν Χριστώ Ιησού».

Βασικά στηρίγματα της αιωνιότητας της αγάπης είναι η ελευθερία και η χρηστότητα. Μόνο με αυτές στο «μυστικό» Πυθαγόρειο Ορθογώνιο τρίγωνο σμικρύνεται μέχρις αφανισμού η υποτέινοσα της Ανομοιότητας όσο η κάθετη πλευρά της Αγάπης, τείνει να εξισωθεί με την οριζόντια της Πρώτης Αρχής, το Θεό. Έτσι η τελειοποίηση του ανθρώπου ολοκληρώνεται με την αποβολή της πλανερής χωριστικότητας. Η ανύψωσή του σε αυτονομούμενη υπεύθυνη προσωπικότητα, σύμφωνα με τους φυσικούς και ηθικο-πνευματικούς νόμους, καταργεί τη διχοστασία, το διχασμό, τη διχόνοια, τη διαίρεση, και εδραιώνει την κορωνίδα των αρετών, τη Δικαιοσύνη, μητέρα της Ειρήνης! Με τον τρόπο αυτό συνειδητοποιεί την παγκόσμια ενότητα, αποκτά συνείδηση του βιώματος του σ' ολόκληρο το Σύμπαν και συγκεντρώνει ολόκληρο το σύμπαν στον εαυτό του «Έν το Παν».

Στην Πυθαγόρεια, μάλιστα, Συμβολική η πεντάδα ονομάζονταν Αφιλονικία, γιατί συμφιλώνε τα ονόμοια δύο πρωταρχικά είδη αριθμών 2 και 3, με ένωση κυριολεκτικά γαμική και ισότιμη του αρσενικού και θηλυκού, ώστε η χωριστική αλαζονεία να μεταστοιχειώνεται σε ειλικρινή συντροφικότητα.

Συνεπώς θεμελιακή αρετή της τάξης και της εναρμόνισης είναι η Δικαιοσύνη, η οποία ορίζει πως πρέπει το κάθε στοιχείο να εκτελεί το έργο το οποίο του ταιριάζει. Μόνο με τη δικαιοσύνη διασώζεται η ανθρώπινη ψυχή μια και στηρίζει στην προοδευτική ισότητα την Ενότητα.

Γιατί αν η ελευθερία είναι ο νόμος της κεντρόμολης δύναμης της ψυχής, η Αγάπη (φιλαδέλφεια-αδελφότητα) της φυγόκεντρης, η Δικαιοσύνη-Ισότητα είναι η μεταξύ τους εξισορρόπηση «Δικαιοσύνην μάθατε οι ενοικούντες επί της γης». Η Δικαιοσύνη εμπεδώνει, πάντα, στην προσωπική ευθύνη το γέρας της εξέλιξης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αδριανοπούλου Αντ.: Οι Νόμοι της Ζωής
2. Αδριανοπούλου Αντ.: Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι
3. Αναγνωστόπουλου Δ.: Κυανούς Τεκτονισμός
4. Αναγνωστόπουλου Κ.: Πορεία προς την Αιωνιότητα
5. Ανωνύμου Έλληνας: Ελληνική Νομαρχία
6. Βιβλική Εταιρεία.: Η Καινή Διαθήκη
7. Βλαχοπούλου Παν.: Το Βάθος της Αρμονίας
8. Γράβιγγερ Πέτρου.: Πολιτισμός και Αγωγή του Ανθρώπου
9. Γράβιγγερ Πέτρου.: Ο Πυθαγόρας και η Μυστική Διδασκαλία του Πυθαγορισμού
10. Θεοδωρακόπουλου Ι.: Εισαγωγή στη Φιλοσοφία
11. Καρβούνη Νίκου.: Εκλογή από το έργο του
12. Μελισσαρόπουλου Κ.: Πέντε Τεκτονικά Ομιλίες εις Α΄
13. Ριζόπουλου Χρ.: Οι τίτλοι των Ελλ. Τεκτ. Στοών της Κύπρου
14. Τζαζοπούλου Αλ.: Η Μυσταγωγία του Τεκτονισμού
15. Τσάτσον Κων.: Η Κοινωνική Φιλοσοφία των Αρχαίων Ελλήνων
16. Vivekananda.: Κάρμα Γιόγκα.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ:

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ-ΓΝΩΜΩΝ:

1. Ιωαννίδη Δημ.: Περί της Ισότητος 1934
2. Οικονομόπουλου Β.: Η Τεκτ. Τριλογία και οι Φυσικοί Νόμοι, 1935
3. Οικονομοπούλου Β.: Σεβασμός προς την ανθρωπίνην αξίαν 1935
4. Στούπη Α.: Ελευθερία-Ισότης-Αδελφότης 1934

Βιβλιοπωλεῖον ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ Βιβλία Ἑσωτερισμοῦ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 41
ΑΘΗΝΑ - 106-80
ΤΗΛ. 3613.302

Ἀποστέλλονται βιβλία καί στήν ἐπαρχία μαζί μέ
τιμολογία.

Κώστα Γεωργίου Μπούκα

Η ΓΑΛΗΝΗ

Επιθυμία κάθε ανθρώπου είναι η ψυχική γαλήνη. Η εσωτερική του αρμονία, που έχει σαν αποτέλεσμα μια μόνιμη χαρά, η οποία εκφράζεται με μια ηρεμία, με μια απαλότητα και γλυκύτητα στη μορφή του ανθρώπου, ο οποίος την έχει κατακτήσει.

Όμως πόσοι άνθρωποι κατάφεραν να αποκτήσουν αυτήν την εσωτερική γαλήνη, που πραγματικά ομορφαίνει την ανθρώπινη μορφή;

Και αν οι άνθρωποι δεν καταφέρνουν να αποκτήσουν αυτή την εσωτερική αρμονία τι φταίει;

Ο άνθρωπος, δημιουργημα κι' αυτός του Μεγάλου Αρχιτέκτονος του σύμπαντος, αποτελεί μία ενότητα με όλη τη δημιουργία και δεν μπορεί παρά να ακολουθήσει το δρόμο, που ο Δημιουργός χάραξε για την πορεία του έργου του. Τι συμβαίνει όμως με μας τους ανθρώπους; Καθ' ένας προσπαθεί να ανεξαρτοποιήσει τον εαυτό του, να τον τροφοδοτήσει με μιά παράλογη ατομικιστική ιδέα να πιστέψει σε υπερβολές σχετικά με την υπόστασή του και έτσι αντί να τοποθετήσει τον

εαυτό του μέσα στη μεγάλη ενότητα ζωής του σύμπαντος και μαζί της να πορευθεί, τον θέτει αντιμέτωπο στα πάντα αντιδρώντας και προς τα έργα του πολιτισμού και προς τα φαινόμενα της ζωής του σύμπαντος.

Αποτέλεσμα όλα να του φτάνει, να τον τaráσσουν, να τον κάνουν άστατο και νευρικό. Ταιριαστή είναι η παρομοίωση της ζωής του σύμπαντος μέσα στην οποία και ο άνθρωπος σαν ένα μέρος υπάρχει, με ένα ποτάμι, που η ύλη του τρέχει αδιάκοπα στον ωκεανό της αιωνιότητας.

Τοποθετώντας ο άνθρωπος τον εαυτό του αντιμέτωπο σ' αυτό το ποτάμι παίρνει μια λανθασμένη θέση απέναντι στην πορεία της γενικής ζωής. Βλέπει τα πάντα διαφορετικά, πονά, συνεχώς φοβάται για τη ζωή του, σε κάθε βήμα τρέμει στα φυσιολογικά φαινόμενα της ζωής και κυρίως στα φαινόμενα της κοινωνικής με τους συνανθρώπους του ζωής. Δεν μπορεί να πιστεύσει ποτέ πως και οι κατώτεροί του και οι ανώτεροί του στην κοινωνική ζωή είναι άνθρωποι. Πως ούτε ο πλούτος

είναι το απόλυτο, ούτε το κοινωνικό σύστημα ή ο ανθρώπινος νόμος το παν. Αλλά και τη γνώση της αλήθειας έτσι δεν είναι εύκολο να αποκτήσουμε. Γιατί πως είναι δυνατό να σχηματίσουμε την εικόνα ενός αντικειμένου εφ' όσον η θέση, που απέναντί του παίρνουμε εμποδίζει την παράστασή του;

Εκτός τούτου τοποθετώντας το είναι μας έξω από την κίνηση του ποταμού της ζωής, ενώ η ζωή του σύμπαντος προχωρεί, εμείς μένουμε στατικά υποχρεωμένοι να υποστούμε τη συνέπεια της κατάστασης αυτής.

Αντίθετα τοποθετώντας τον εαυτό μας φυσιολογικά μέσα στην ενότητα ζωής του σύμπαντος μας είναι πιά εύκολο να βρούμε τη θέση της ζωής μας στην μεγάλη και αιώνια ζωή, να αντικρύσουμε την αλήθεια, που ίσως «δεν τελειώνει με τον θάνατο αλλά τότε αρχίζει», να δεχθούμε φυσιολογικά κάθε επίδραση και εκ της μεταξύ μας ζωής, αλλά και εκ της ζωής του σύμπαντος, καθώς δεχόμεθα

με ευχαρίστηση και την ανατολή και τη δύση και την ημέρα και την νύχτα βέβαιοι ότι οτιδήποτε και αν συμβεί και η δύση και η νύχτα είναι γεγονότα απαραίτητα για να ξανάλθει η ανατολή και η ημέρα.

Έτσι σκεπτόμενος ο Χριστιανός βάδιζε στη φωτιά και το προσωπό του είχε τη μορφή του Αγίου, γιατί άγια ήτο και η ψυχική του κατάσταση.

Το ίδιο συνέβαινε πάντοτε και συμβαίνει με τους μεγάλους Διδασκάλους της ανθρωπότητας.

Το «οία η μορφή τοιάδε και η ψυχή» είναι μια μεγάλη αλήθεια, φθάνει μόνο στη μορφή να μη ζητούμε το κάλλος της σωματικής διάπλασης αλλά την ομορφιά της ψυχικής έκφρασης.

Τότε η μορφή αποκτά μία ομορφιά, που ο χρόνος όχι μόνο δεν την μαραίνει αλλά την μεγαλώνει.

Το βλέμμα, το χαμόγελο, η σιωπή, η απαλότητα, η ηρεμία στην έκφραση, είναι αποτέλεσμα μιας όμορφης ψυχής που ζει μέσα στη γαλήνη.

Για αναγγελία της εκδόσεως να στέλνετε ένα αντίτυπο. Για βιβλιοκρισία, χωρίς να δεσμεύεται το περιοδικό, δύο αντίτυπα, από τα οποία το ένα απευθείας στον κριτικό του Ιλισού κ. Νίκο Α. Τέντα, Παλαιών Πατρών Γερμανού 46, Θεσσαλονίκη 546 22.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ: ΝΙΚΟΣ Α. ΤΕΝΤΑΣ

Πέτρου Γράβιγγερ: «Ο ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΙΣΜΟΥ»

«Φαίνεται ότι ο Πυθαγορισμός, υπήρξεν κυρίως η συνέχισις κάποιου πράγματος που προϋπήρχεν εις αυτήν την Ελλάδα... Θέλομεν να ομιλήσωμεν περί των Ελληνικών Μυστηρίων γενικώς και ιδιαιτέρως περί του Ορφισμού του οποίου ίσως υπήρξεν η αναπροσαρμογή κατά την εποχήν εκείνην του VI αιώνος π.Χ. Είτε όμως πρόκειται περί του καθαυτού Πυθαγορισμού ή του πρόγενέστερου του Ορφισμού, δεν πρέπει να αναζητήσωμεν εις την Ελευσίνα (η οποία πρόκειται κάπως εμφανέστερον προς την αιγυπτιακήν μυσταγωγίαν), το σημείον συνδέσεως αυτών (με την πρωταρχικήν παράδοσιν), αλλ' εις τους Δελφούς, διότι ο Δελφικός Απόλλων ουδόλως είναι Αιγύπτιος αλλ' Υπερβόρειος». Η συνέχεια ερείδεται σε θεία καινοτομία: η ένυλη παρουσία της ύπαρξης μεταβάλλεται σε επίκεντρο κάθε σοφίας με τη συστηματική θεώρησιν του ανθρώπου.

Η Πυθαγόρεια σπουδή του, άγει στην καθολική γνώση με άμεση εφαρμογή του νόμου της αναλογίας.

Μελέτη του ανθρώπου είναι οι διδασκαλίες του Πέτρου Γράβιγγερ στην «Εταιρεία Πυθαγορικών Σπουδών», που συνθέτουν τη μυστική διδασκαλία του Πυθαγορισμού (Θρησκεία-Φιλοσοφία-Επιστήμη) με τεκμηριωμένες αναφορές στις αρχαίες πηγές, για να γνωρίσει ο αναγνώστης, μαζί με την αληθινή βιονομία των μυημένων, τους αναλλοίωτους νόμους της φύσεως και του πνεύματος. Γιατί, τελικά, το διανοητικό ον, ο άνθρωπος, δεν είναι μόνον ο οικουμενικός διάμεσος και ο παγκόσμιος μεσίτης ο οποίος γεφυρώ-

νει τα Άνω με τα Κάτω, αλλά και ο έμψυχος εντολοδόχος για συνεχείς αγώνες στο εκτεταμένο πεδίο της Αποκατάστασης.

«Η ψυχή έλκουσα την καταγωγήν της από το νοητικόν πεδίον δια να εκδηλώσει την διαπλαστικήν και οργανικήν της ικανότητα, κεκτημένη δε θέσιν διάμεσον μεταξύ νοητού και αισθητού, κατέρχεται και εμψυχώνει τα σώματα, γεννώσα τον χώρον και τον χρόνον», με τιτανική απόληξη την απολύτρωση από τα δεσμά της ύλης και τη θριαμβική οριστική διακοπή της ενσάρκωσης στο μορφικό περιβάλλον. Γι' αυτό το πόνημα, το οποίο παρέχει αδιάσειστα στοιχεία εσωτερικής αγωγής, διαιρείται σε τρία μέρη, στα οποία ο αγλαόφημος λόγος προσεγγίζει την Άρρητη Δύναμη και την Ανώλεθρη Ουσία με θεία ανάλαμψη του Νού.

Στο πρώτο ερευνάται συστηματικά η προσωπικότητα του Πυθαγόρα, η Κοινότητά του, η μυητική του διδασκαλία, η φιλοσοφία και η Ηθική. «Η ηθική του Πυθαγορισμού είναι κυρίως και προπαντός μεταφυσική: αποβλέπει στην αποκατάσταση της διαταραχθείσης θείας αρμονίας».

Στο δεύτερο αναλύεται η Επιστήμη τόσο ορθολογικά όσο και συμβολικά με στόχο την ενοποίηση του αρχαίου λόγου στη σωστική του, γι' αυτό και αδιάφθορη, διάσταση, όπως στην αλληγορική εξεικόνιση του Ορθογώνιου Τριγώνου: «Υπάρχει όμως ένα και μόνο μέσον δια να ελαττώσωμεν την «χορδήν» του Μοιραίου· είναι να κάνωμεν ώστε να συμπέσει η πλευρά της θελήσεως με την πλευράν της Πρόνοιας, δια προοδευτικής μειώσεως της πρώτης. Τότε το τρίγωνον μετασχηματίζεται διαδοχικώς και τελικώς η υποτείνουσα (Ειμαρμένη) αφανίζεται: αι δύο πλευραί, Πρόνοια και ανθρωπίνη θέλησις, έχουν τότε συνταυτισθή. Με άλλας λέξεις, ο μόνος τρόπος να καταργηθή το μοιραϊόν, είναι να προσαρμόσωμεν την ανθρωπίνην θέλησιν προς τας βουλάς της προνοίας (Θεού) και να την ταυτίσωμεν προς την υπάτην βούλησιν». Είναι η απαρχή της Αρμονίας με καθολική εξάλειψη του κακού. Στην ουράνια αυτή μακαριότητα μόνο ο Θεός υπάρχει. Ο Θεός και το παν. «Εν το παν»...

Τέλος το τρίτο μέρος είναι μια μεθοδική αποκάλυψη της εσωτερικής διδασκαλίας του πυθαγορισμού για να δοθεί η δυνατότητα σε κάθε έγκλειστο στη γήινη ειρκτή να βρει το μυστικό πυρ το οποίο λυτρώνει από τη Λήθη. Η Πυθαγόρεια Εσχατολογία είναι βαθύτατα ανθρωπιστική: οδηγεί στη σωτηρία και τη λύτρωση με την κάθαρση. Για να φτάσει το «σεσωσμένο» Εγώ χρυσακτίνια στην αιώνια φωτοπηγή.

Ένα είναι το κύριο στοιχείο της παρουσιαζόμενης φιλο-

σοφικής-μυητικής συγγραφής: η ευμέθοδη επιστροφή στη μελέτη αλλά και την εφαρμογή των προγονικών μας διδασκαλιών για τον Άνθρωπο και την Κοινωνία. Έτσι δεν είναι, και δεν μπορούσε να είναι, αφού ο χιλιετής πνευματικός κύκλος αρχίζει με τον Πυθαγόρα και τελειώνει με τον Πρόκλο, αποκλειστικά ένα Corpus Pythagoricum. Είναι κάτι πιο ουσιώδες, γιατί μαζί με την αναστήλωση του Πυθαγορισμού, σε αυθεντικά θεμέλια, πετυχαίνει και την πνευματώδη προβολή του ελληνικού ανθρωπισμού με φωτεινό Διαλογισμό στηριγμένο στην αμφίδρομη Αλήθεια: Σοφία (Απόλλων) και Αγάπη (Διόνυσος), με στόχο την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ Λόγου και Αρμονίας. Κάτι που αποκλειστικά συνέζευξεν ο θεός Απεσταλμένος και ενσαρκωμένος Διδάχος της Τάξης και της Δικαιοσύνης, Μυσταγωγός Πυθαγόρας, με ελληνίδα σκέψη και λέξη.

Όποιος πλησιάζει το λόγο του, όποιος εγκολπώνεται την εσωτερική του διδαχή γίνεται Μύστης και Γνώστης, δηλαδή αναγεννημένος και υπερβατικός, άνθρωπος ο οποίος απόλυτα γνωρίζει τον εαυτό του και συνεπώς το Σύμπαν και το Θεό.

Είναι μέγα το πνευματικό κατόρθωμα του Πέτρου Γράβιγγερ. Θεηφόρο. Παιδευτικό, με έννοια ηρωϊκή, μια και διδάσκει πως «ανδρείος» είναι όχι μόνον ο ελεύθερος αλλά πρωτίστως όποιος θυσιάζει τη ζωή του για την «ανωτέρευση» του συνανθρώπου, όπως ο Σωκράτης, η Υπατία, ο Μπρούνο, ο Καμπανέλλα. Το έργο του, έργο ζωής αγωνιστικής για το ιδεώδες, είναι μια συστηματική Μυητική Αγωγή που ανυψώνει τον άνθρωπο στη σφαίρα των ιδεών με ατομική μαχητική απολύτρωση από τα χθόνια δεσμά. Γι' αυτό καρπός του δεν είναι η Γνώση η οποία αυξάνει τον εγωισμό και διαιωνίζει τη χωριστικότητα. Αλλά η Αλήθεια, την οποία ο φιλάλληλος και μεστωμένος λόγος του Πέτρου Γράβιγγερ διακονεί πιστά με την κατήχηση του Πρόκλου: «είναι αδύνατο να ενωθούμε με το Εν, εφόσον διατηρούμε σχέσιν προς το πλήθος». Η εξέλιξη των γήινων όντων είναι βέβαιη μόνο με την Αποθέωση. Αυτή ηρωποιεί τον άνθρωπο κατά τη διάρκεια του βίου και αυτή τον αποκαθιστά Θεό μετά θάνατον.

Γιάννη Κουτσοχέρα: «Ο ΣΑΡΩΝΙΚΟΣ» Ποιητική Σύνθεση.

...Και θαλασσοφετουγίζει εντός μου
 η Ελλάδα
 ο Σαρωνικός
 κι ο χαμένος πελαργός του κόσμου
 ψάχνοντας και αποζητώντας την ανθρωπιά.

Δώδεκα σιωπηλές και συνάμα κραυγαλές ενότητες σπαθίζουν με λόγχες κεραυνών την επιστροφή του ΑΡΟΛΛΟ στη νεκρή θάλασσα του Τρίτου Κόσμου για να λάμψει κρινανθός ο ατραγούδιστος μύθος του ανίκητου μεγαλομανούς ανθρώπου καθώς

....Οι άνεμοι σιγούν
 ο χωρόχρονος γίνεται τρισδιάστατος.

Σίσυφος της αλήθειας είναι ο άνθρωπος. Παγιδωμένος στο χτές και το αύριο με ένα αβέβαιο σήμερα πελαγοδρομεί στα εφήμερα και στη χίμαιρα. Μοίρα του η συνεχής ανίχνευση. Με ερωτήματα και αναρωτήματα αναπάντητα πορεύεται πάντα προς τα άνω κάνοντας της αστραπής τη φλόγα φωτοστέφανο. Η καταγραφή της μνήμης για ημέρες και έργα αλλά και της θάλασσας την κραυγή, αποτυπώνονται με λευκούς κυματισμούς στις αιωνόβιες κολώνες του Ποσειδώνα. Η αληθινή τέχνη ανυψώνει την πύρινη έμπνευση ήλιο του χρόνου:

Ποιός
 θα αποκαθάρει τον άνθρωπο
 να αναδώσουν οι παλλόμενες χορδές του
 το ως χαρίεν.

Η Τέχνη και η ποίηση που εκφράζει έναν πανίσχυρο, διαχρονικά ταλαντευόμενο, κραδασμό της ψυχής.

Ο Γιάννης Κουτσοχέρας μερεύει τη Σφίγγα του αδυσώπητου μύθου με το ρόδο της καρδιάς του. Με διαλογισμό της σιγής μεταβάλλει τον ήρεμο φλοίσβο σε διαμαρτυρία της θάλασσας για την πολύπαθη Μακρόνησο. Κι ακόμη την απέραντη ερωτική κραυγή σε ανατριχίλα. Είναι πανανθρώπινες οι αξίες που διακονεί. Και είναι ελληνόπρεπη η πνευματική του λάμψη. Έτσι ο λόγος του, πάντα αναβρυστικός, εκφράζει κυρίως υψηλά φιλοσοφικά διανοήματα με έξαρση λυρική:

Και διψώ.
 Διψώ εκ βαθέων.
 Δελφική πηγή του Απόλλωνα
 στέρεψε;

Ο στίχος του ξεπερνά μιαν αληθινή υπαρξιακή αγωνία με ακλόνητη πίστη στον αστάθμητο και αμέτρητο άνθρωπο. Που ξέρει να νικά τον χρόνο όταν κατακτά τον εαυτό του! Και είναι ο Γιάννης Κουτσοχέρας κατακτητής μιας ευλύγιστης και εύχημης ποιητικής γλώσσας. Για να ξεδιψάσει με διονυσιακή μέθη και απολλώνειο φως τον νου και την καρδιά. Ένας ποιητής του πανανθρώπινου χώρου είναι με στοχασμό ελληνικό. Γι' αυτό και βαθεία ανθρώπινο...

Ελένης Σοφρά: «Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ».

Δε σφύριξε για μας τα ξημερώματα
—τάχα για που; κι ας πάει με την ευχή μας—
εκείνο το καράβι που σαλπάρισε
κι άφησε κάποιο αυλάκι στην ψυχή μας.

Ίσως θα νόμιζε κανείς ότι η παρουσίαση της ελληνικής ποίησης από την αρχαιότητα ίσαμε σήμερα είναι μια επιτομή εγκυκλοπαιδικής υφής για το ευρύ αναγνωστικό κοινό. Η τιτλοφόρηση είναι παγίδα... για μια ευτυχισμένη κατάληξη. Γιατί σε πείθει ο ακριβολόγος κριτικός λόγος: «Ιδιαίτερα η ποίηση, το ακριβό άνθος του λόγου, η μεγάλη στιγμή που σπαθίζει το αιώνιο σκοτάδι κι ανοίγει το δρόμο του πνεύματος για όλες τις κατακτήσεις, ανεβάζει το θνητό στους ουρανούς και δίνει το μεγάλο νόημα της ύπαρξης του «Θεού Ανθρώπου». Η ποίηση, πράγματι, θεοποιεί την ύλη. Την ομορφαίνει!

Η Ελένη Σοφρά ξέρει να προκρίνει το σημαντικό. Στην ουσία και τη μορφή. Έτσι η κρίση της είναι αντικειμενική, μολονότι, μερικές φορές, μακρυγορεί για τη γυναικεία συνεισφορά. Αλλά και τότε η καταγραφή της είναι ευσυνείδητη.

Οι στίχοι που προτάξαμε είναι απ' το έργο της μεγάλης ηπειρώτισσας λυρικού Χρυσάνθης Ζιτσαίας, που ζει στη Θεσσαλονίκη. Κατάθεση και μαρτυρία της ανθολόγου-ερευνήτριας. Μαζί με την καθαρή ερμηνεία του ποιητικού λόγου συναποτελούν την αρετή της συγγραφής: έργο πνευματικής αγωγής.

Δέσποινα Πατρινού: «Η ΖΑΦΕΙΡΕΝΙΑ ΚΟΥΠΑ» Διηγήματα

«...Θα πεθάνω και θα ξαναγεννηθώ... Όσπου να συναντήσω το αρχέγονο της αγάπης. Όσπου μέρες και νύχτες να μοιάζουν

αχνόφωτο καλοκαιρινής πανσελήνου. Ώσπου ο Εωσφόρος να συγχωρεθεί από τον Ιεχωβά...».

Χαρακτηρίστηκε «αιρετική» ανάλογη δοξασία του Ωριγένη γιατί έγινε δεκτό πως η απεριόριστη αγάπη τα πάντα συγχωρεί εκτός από την εωσφορική υπερηφάνεια. Δεν είναι σκληροκάρδιος ο Ιεχωβά. Ο άνθρωπος και ο δαίμονας είναι. Μαζί μεταβάλλουν την κοινωνία και σε αγέλη και σε εφιάλτη των μελών της. Έτσι αναπάντητο αιωρείται το ερώτημα της εποχής: «Οι αδέσποτοι σκύλοι που περιφέρουν το αζεδίψαστο παράπονό τους;».

Ανάμεσα στους προγόνους και τους απογόνους υπάρχει ένα κενό μνήμης. Πάντα στους αδύναμους η αδράνεια επενεργεί σαν δραστικό ναρκωτικό. Για να μη γίνει διαμαρτυρία το μαρτύριό τους. Παραμένει δίψα και πείνα της ψυχής τους η ελάχιστη, έστω, στοργή.

Ανατομία του μοναχικού ανθρώπου που συμμετέχει άτονα στις διεργασίες του γίνεσθαι είναι ο στέρεος στην απλότητά του λόγος της Δέσποινας Πατρινού. Με επιγραμματικές ρήσεις «μια ψυχή που γυμνώθηκε είναι γυμνή για πάντα, με ανίχνευση του περιστατικού στο ρυθμό της καρδιάς και της μεταφυσικής, ενίοτε, προσδοκίαι, σίγουρη και αέρινη μαζί, μεταγγίζει στον πλασμένο με την καθημερινότητα μύθο, ανθρωπιά διαχρονική.

ΚΩΣΤΑΣ Α. ΦΑΛΙΔΑΣ

ΠΑΥΛΟΥ ΚΕΔΡΑΙΟΥ: Η ΚΡΗΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ ΩΣ ΤΟ 1900

Ο Παύλος Κεδραίος (Χάρης Σαριδάκης), πολύ αγάπησε την Κρητική γη και μαζί με δαύτηνε κι ότι το Κρητικό μα πιό πολύ απ' όλα το κρητικό τραγούδι, την Κρητική ποίηση.

Η πρόσφατη μελέτη του για την «Κρητική ποίηση ως το 1900» δείγμα τρανό της αγάπης αυτής.

Για το συγγραφέα «η καρδιά της Κρήτης είναι παντοτινά τραγουδίστρα στο πανηγύρι της χαράς μα και του ολέθρου». Ο κρητικός άνθρωπος την κάθε πράξη μα και την κάθε σκέψη εύκολα μπορεί να την τραγουδήσει, γι' αυτό κι άφθονος ο ποιητικός πλούτος του νησιού. Ποίηση δημώδης μα και έντεχνος ποιητικός λόγος. Λόγος υψηλός, λόγος που βρήκε ανταπόκριση στις καρδιές όχι μόνον των Κρητικών μα και των Πανελλήνων. Το πέσιμο της Πόλης έφερε την Βυζαντινή διάνοηση στην Κρήτη. Χώρα σκλαβωμένη βέβαια στους Βενετούς. Μα ο δυνάστης εδώ ήταν ομόθηρσος κι

ίσως λιγότερο απάνθρωπος. Στα χρόνια ανάμεσα στον 12 και τον 17 αιώνα έχουμε άνθηση της Κρητικής ποίησης. Ποίηση όχι μονάχα θρησκευτική μα και ποίηση που τραγουδάει «την ξενιτιά, την μοναξιά, τον έρωτα, τον πόνο, την καταστροφή, το θάνατο». Ο κρητικός ποιητικός κύκλος μας έδωσε ποιητικά αριστουργήματα άφθαστου μεγαλείου. Την «Θυσία του Αβραάμ», την «Βοσκοπούλα», το «Γύπαρη», την «Ερωφίλη» του Χορτάτζη, τον «Κατσούρμπο» του ίδιου συγγραφέα. Τον «Στάθη» και τον «Φορτούνάτο» του Μάρκο Αντωνίου Φώσκολου, τον «Ροδολίνο» του Ιωάννη Αν. Τρωΐλου τον «Ζήνωνα» μα πάνω απ' όλα τον «Ερωτόκριτο» του Βιτσέντζου Κορνάρου. Ο Ερωτόκριτος, είναι το τραγούδι της αγάπης, ο ύμνος του έρωτα και της λεβεντιάς.

Και φτάνει ο συγγραφέας στα ύστερα χρόνια, αφού σκλαβώθηκε και η Κρήτη στον Τούρκο κι άρχισε ο αγώνας ο ασίγαστος για την λευτεριά, με τις διαρκείς Κρητικές επαναστάσεις. Τότε έχουμε άνθηση του Δημώδους ποιητικού λόγου, των ριζίτικων τραγουδιών, που η παραγωγή των φθάνει ίσαμε το τέλος του 19ου αιώνα.

Ο Παύλος Κεδραΐος έσκυψε με αγάπη και πάθος πάνω στην ποιητική παραγωγή της Κρήτης και έφερε σε φως ακόμα κι άγνωστα ποιητικά άνθη. Δεν ζητάει να του προσφέρουμε δαφνοκλώναρα για τον μόχθο του μα Εμείς «σπονδή»θα κάνουμε μαζί του στους Θεούς της Κρητικής Γης που μας χάρισαν «ελπίδα, αγάπη, ιδανικά».

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τά Γραφεία του «Ίλιου», Χαρ. Τρι-
κούπη 26, α' δροφος Κωδ. 106 79, εί-
ναι ανοικτά καθημερινώς πλην Σαββά-
του 10 - 1
Τηλ. Γραφείων 3620.702

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλούμεν, αποστέλλετε με τα-
χυδρομικήν ή τραπεζικήν επίταγήν είς
τὴν διεύθυνσιν: «Κωστήν Μελισσαρό-
πουλον, Χαρ. Τρικούπη 26, α' δροφος
Κωδ. 106 79, Ἀθήνας». Ἀποστολαί
μὲ τραπεζικὰς ἐντολὰς μᾶς δυσκο-
λεύουν πολυ.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στοὺς κατωτέ-
ρω συνδρομητάς μας, ἐπεστράφησαν
ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖον μὲ τὴν σημείω-
σιν: «μετώκησε» ἢ «ἀγνώστος». Παρα-
καλοῦνται ὅσοι τοὺς γνωρίζουν νὰ
τοὺς εἰδοποιήσουν ἢ νὰ μᾶς δώσουν
τὰς διευθύνσεις των:

ΑΘΗΝΩΝ

Ἀπόστ. Σφύρης, Δροσοπούλου 5
ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Γ. Πισιμάνης, Θεσ/νίκη

ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΟΝ ΓΗΙΝΟΝ ΒΙΟΝ

Ἰω. Λέκκας, Ἀθήναι
Νικ. Ταρπαλῆς, Ζάκυνθος

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ (Μὲ τὴ σειρὰ λήψεως)

Ἀντώνης Συμιγδαλᾶς: Ἐδῶ καὶ τώρα
(δοκίμιο). Κομοτινὴ 1986.
Δέσποινα Πατρινοῦ: Ἡ πεσοῦσα δρῦς.
Ἀθήνα 1986

Παῦλος Κεδραῖος: Ἡ κρητικὴ ποίηση
ὥς τὸ 1900 (μελέτη), Δωρικός.
Ἀθήνα.

Ἐκδόσεις Ροδοσταυρικοῦ Τάγματος
Α.Μ.Ο.Ρ.Σ.: Μυστικὲς Προσευχές,
1983. Max Guilmoit: Ἡ Μυστικὴ
Διδασκαλία στὴν Ἀρχαία Αἴγυπτο,
1983. Spencer Lewis: Ἡ ἱστορία
τοῦ Ροδοσταυρικοῦ Τάγματος. Ron
Dalrymple: Πῶς νὰ αὐξήσετε τὴ δύ-
ναμη τῆς δημιουργικῆς σας σκέ-
ψεως, 1985.

Νίκος Μαυροκέφαλος: Ὀνειρα ἀπὸ
χῶμα (ποιήματα). Ἀθήνα 1986.

Νότης Κυτάρης: Ἐπεῖγον (διηγήματα).
Ἀθήνα 1986.

Ἄγγελος Καρούσος: Πινγκπονικά
(ποιήματα). Ἀθήνα 1986.

Παν. Τσουτάκος: Οἱ ἀνώνυμοι. Ἀθήνα
1986.

Πετροῦλα Ἀλεξ. Παναγιωτίδη: Στὴν ἐ-
ρῆμο τῆς Ζωῆς (Σκέψεις καὶ Νο-
σταλγίες). Ἀθήνα 1986.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Τριφυλιακὴ Ἑστία. Διευθ. Διον. Κακί-
σης (Ὀκτ.-Δεκ., Γεν.-Φλεβ.)

Προβλήματα. Ἐκδ. π. Γ. Πυρουνάκης
(Ἰαν.-Μάρτ.)

Ροταριανὸς Παλμὸς Χανίων (Ἰαν.-
Μάρτ.)

Σμύρνα. Συντ. Ἰσ. Μαλόβρουβα
(Μάρτ.)

Σύγχρονη Σκέψη. Διευθ. Γ. Ν. Παπα-
γεωργίου (Μάρτ., Ἀπρ.)

Ἰσραηλινὰ Νέα. Ἐκδ. Δ. Νικολαΐδης
(Μάρτ.-Ἀπρ., Μάιος)

Χρονικά. Ὑπεύθ. Ἰωσ. Λόβιγγερ
(Ἀπρ.)

Τὸ κουτὶ τῆς Πανδώρας. Διευθ. Κατε-
ρίνα Τσαλίκη-Κοτσιώρη (Μάρτ.-
Ἀπρ.)

Ἐμεῖς. Τριμ. Περιοδ. Ἐθν. Τραπέζης
(Μάρτ.)

«ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΛΙΣΟΣ»

τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας
ἐν Ἑλλάδι

Χαρ. Τρικούπη 26 - Ἀθήναι 106 79

Ἐκδότης Διευθυντής:

Κωστής Ν. Μελισσαρόπουλος

Πλατ. Ἐθνικῆς Τραπεζῆς 3, Φιλο-
θήη 152 37

Τιμὴ τεύχους Δρχ. 100

Μάϊος-Ἰουνίος 1986

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ
ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ»

Βόλος: Γ. Κουκουβίνος

Δράμα: Φιλ. Τζάλλας

Ζάκυνθος: Ἀλέξ. Κολπονδίνος

Ἡράκλειον: Βασ. Βασιλείου

Ἰωάννινα: Μιχ. Πραπίδης

Καβάλα: Πέτρος Φραγκίδης

Κέρκυρα: Ἀλεξ. Λοῦβρος

Κομοτινή: Ἐλ. Σιτισόπουλος

Λαμία: Ἀντ. Τριανταφύλλου

Λάρισα: Ἰσ. Φελλοῦς

Μυτιλήνη: Δ. Ροδάκης

Ξάνθη: Μάριος Κουτσουρίδης

Πάτρα: Ἀθ. Κοντοσάκης

Ρέθυμνο: Ἀντ. Βιστάκης

Ρόδος: Σταῦρος Βαφείδης

Σέρραι: Ἀνέστης Σάββας

Σῦρος: Π. Ζαραφωνίτης

Χαλκίδα: Γ. Τσαγκαρούλης

Χανιά: Ἐμμ. Νοδαράκης

Ἀμμόχωστος: Ἀνδρ. Τσόκκος

Λεμεσός: Ἀνδρος Σωτηρίου

Λευκωσία: Θεοφ. Παναγιώτου, 2

Ὅθωνος, Τ.Τ. 102, τηλ. 474815

Πάφος: Κ. Καθητζιώτης

Τουρκία: Γ. Βακαλόπουλος

Εὐφορίων. Ἐκδ. Τασία Παπαϊωάννου-
Μπενεπούλου (Μάρτ.-Ἀπρ.)

Δαυλός. Διευθ. Δημ. Λάμπρου (Ἀπρ.,
Μάϊος)

Πνευματικὴ Κύπρος. Ὑπεύθ. Κύπρος
Χρυσάνθης (Μάρτ.-Μάης)

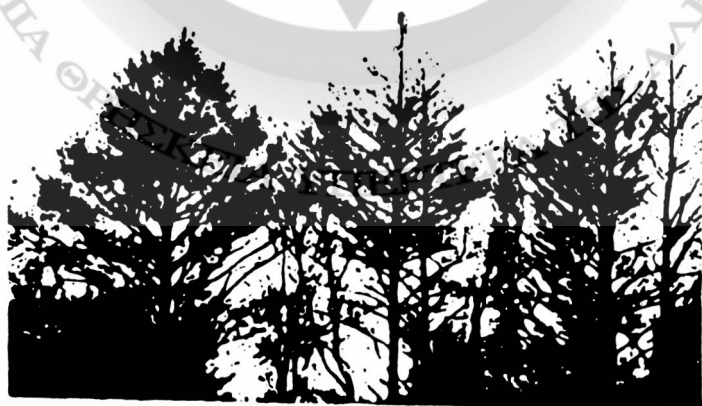
Ὁ Φυσιολάτρης (Μάϊος-Ἰούν.)

Σκέψη καὶ Τέχνη. Διευθ. Διαμαντῆς
Φλωράκης (Μάης-Ἰούν.)

Λογοτεχνικὴ Ἐπιθεώρηση. Ἐκδ. Ν.
Νικολαΐδης (Τεύχος βον)

Νέα Σύνορα. Διευθ. Δ. Βαλασκantzῆς
(1/5/86, 15/5/86)

**ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ
ΕΤΗΣΙΩΣ ΔΡΧ. 600-1.000**

Πρός τό Περιοδικό «ΙΛΙΣΟΣ»

Χαρ. Τρικούπη 26

Ἀθήνας 106 79

Παρακαλῶ, ἀποστείλατε τά σημειούμενα βιβλία ἀξίας:

α) κάτω δρχ. 1000 μέ ἀπλοῦν δέμα, διά τά ὁποῖα ἀποστέλλω τό ἀντίτιμον ἐκ δρχ.

β) ἄνω δρχ. 1000 μέ δέμα ἐπί ἀντικαταβολῇ ἐκ δρχ.
(ὑπογραφή)

Ὄνοματεπώνυμον

Διεύθυνσις

Βιβλία		Δρχ.
H.P. Blavatsky	Τό Κλειδί τῆς Θεοσοφίας	500
»	Ἡ φωνή τῆς σιγῆς	200
Besant-Leadbearer	Ἡ Ἀτραπός τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ	350
Inv. Cooper	Ἡ Μετενσάρκωσις	200
A. Besant	Ὁ Ἑσωτερικός Χριστιανισμός	500
Vivekananda	Κάρμα - Γιόγκα	150
Βενετοῦ-Ἰλαρίωνος	Φῶς στήν Ἀτραπό	150
Krishnamurti	Στά πόδια τοῦ Διδασκάλου	150
K. Μελισσαροπούλου	Ὁ Ἰησοῦς	200
»	Ἐκλογαί ἀπό τόν Κρισανμοῦρτι	300
»	Ὁ Κρισανμοῦρτι διά Διαλογισμό	150
»	Ἀποκρυφισμός-Μυστικισμός	150
»	» » δεμ.	250
»	Μελετήματα	» 600
»	Εἰσαγωγή στή Θεοσοφία	500
»	ΜΗΤΙΣ (βιβλίον σοφίας)	» 600
»	Τά βήματα τῆς Φιλοσοφίας Α΄ δεμ.	400
»	Τά βήματα τῆς Φιλοσοφίας Β΄	200
»	Μεγάλες Πράξεις καί ἐγκλήματα στήν Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων	350
»	Ἀρχαιοελληνικά	400
ΙΛΙΣΟΣ, Ἐπιλογή ἐτῶν 1956-57-58		400
ΙΛΙΣΟΣ, Ἐπιλογή ἐτῶν 1959-60-61		400
ΙΛΙΣΟΣ, Ἐπιλογή ἐτῶν 1962-65		400
ΙΛΙΣΟΣ, Ἐπιλογή ἐτῶν 1966-70		500

Σύνολον

Βιβλία Κρισμαμοῦρτι

Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου (ἔκδ. 1986)	150
Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Κρισμαμοῦρτι (Κ. Μελισσαροπούλου)	300
Ὁ Κρισμαμοῦρτι γιὰ τὸν Διαλογισμό (Κ. Μελισσαροπούλου)	150
Ἐκπαίδευσι καὶ σημασία ζωῆς	— 1953 300
Ἐλευθερία, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος	— 1954 650
Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Α΄ σειρά)	— 1956 600
Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Β΄ σειρά)	— 1958 600
Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Γ΄ σειρά)	— 1960 800
Ὁμιλίες στὴν Εὐρώπη	— 1967 500
Στὴ σιγὴ τοῦ Νοῦ	— 1970 400
Ἡ ἀναγκαιότητα τῆς ἀλλαγῆς	— 1970 400
Τὸ πέταγμα τοῦ ἀετοῦ	— 1971 350
Τὰ πρῶτα βήματα τῆς μάθησης	— 1975 600
Ἡ ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὸ γινωστὸ	— 1986 400
Τὸ δῖχτυ τῆς σκέψης	— 1986 300

Ἐγγράψετε νέους συνδρομητὰς

Συνδρομὴ 1986 δρχ. 600

Φιλικὴ προαιρετικὴ δρχ. 1.000

Ἐξωτερικοῦ \$ 10, ἀεροπορικῶς \$ 15

«Ἐπιλογαὶ» ΙΛΙΣΟΥ

Α΄ Τριετίας 1956–1957–1958

Β΄ Τριετίας 1959–1960–1961

Γ΄ Τετραετίας 1962–1965

ἐκάστῃ δεμένῃ πρὸς δρχ. 400

Δ΄ Πενταετίας 1966–1970

Χαρτόδετη δρχ. 400, δεμένῃ δρχ. 500

Αἱ συνδρομαὶ ἢ ἀντίτιμον βιβλίων νὰ ἀποστέλλωνται μὲ ταχυδρομικὴν ἢ τραπεζικὴν ἐπιταγὴν -ὄχι μὲ ἐντολὴν- ἐπ' ὀνόματι Κωστῆ Μελισσαροπούλου
Χαρ. Τρικούπη 26, α' ὄροφος Κωδ. 106.79. Τηλ. 3620-702

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ

ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ» Α.Β.Ε.Ε.

Τηλ. 9217513 - 9214820

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

	σελ.
Ράντα Μπαρνιέ: J. Krishnamurti	145
Άννυ Μπέζαντ: J. Krishnamurti	149
Μετ. Μελισσάνθης: Διάλογος με τὸ θάνατο	151
J. Krishnamurti: Πραγματικότητα χωρίς Άτραπὸ	154
Λούλα Δ. Κωνσταντινίδου: Ὁ κήπος μιᾶς γυναίκας	158
Νίκος Τέντας: Ἡμέρα Κυρίου	160
Άντα Μπρούμη: Τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἱατρικῆς	161
Παν. Ἀναγνώστου: Νικ. Π. Παράσχης	166
Πυθαγ. Δρουσιώτη: «Μεγάλοι Θεοί»	168
Σαρ. Παυλέας: Πειστική Τριάδα, Σύγκριση	169
Αἰμ. Ἰβου: Ἀστρονομία	170
Χρήστος Βασιλείου: Ὁ μῦθος Κυβέλης καὶ Ἄπτιδος	173
Μαρί Δ. Μανούσου: Ἐποχές	183
Ἀντιγόνη Γαλανάκη-Βουρλέκη: Ἐάλω ἡ Πόλις	185
Διον. Κουλεντιανός: Ἰώδιο 131	186
Βασ. Ρόζος: Καθῆκον καὶ ἠθικὸς νόμος	187
Παν. Βλαχόπουλος: Τὸ βάθος τῆς σιωπῆς	190
Νίκος Ἀ. Τέντας: Ἡ Ἰσότητα	192
Κώστας Μπούκας: Ἡ Γαλήνη	196
Νίκος Ἀ. Τέντας: Τὰ Νέα Βιβλία	198
Κώστας Φαλίδας: Τὰ Νέα Βιβλία	203
Μεταξὺ μας	205

Στά προσεχῇ τεύχη

Σπῦρος Νάγος: Περί Ἑλευσινίων Μυστηρίων
 Παν. Ἀναγνώστου: Τὸ πρωτοελληνικὸ πνεῦμα ἀρχαιότερο τοῦ Αἰγυπτιακοῦ
 Αἰμ. Ἰβου: Ὁ ἄνθρωπος, ὁ μεγάλος αὐτοαγνοούμενος
 Θ. Κιουστελίδης: Γιὰ τὴν ἀναζήτηση τοῦ Διδασκάλου
 Μπαῦρον: Ὁ Κάϊν (μετάφρ. Ἀ. Κουνάνη)
 Ἀπὸ τὴν Ἑορτὴ τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ τῆς Θ.Ε.
 Νίκος Τέντας: Ἡ Ἑλληνολατρεία τοῦ Β. Οὐγκώ